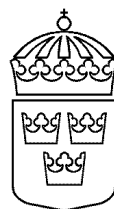

Riksdagens protokoll

2004/05:15

Fredagen den 15 oktober

Protokoll
2004/05:15

Kl. 09.00 – 14.15

1 § Allmänpolitisk debatt (forts. från prot. 14)

Allmänpolitisk debatt

Bostadspolitik och kommuner

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 1 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! Runtom i Sveriges kommuner köar människor för att få en bostad. År 2003 fanns 119 000 unga människor i åldern 20–27 år som efterfrågade en egen lägenhet. 85 000 studenter köar till studentbostad och i Stockholm beräknas 40 000 studerande ungdomar stå utan besittningsskydd därför att de hyr i andra eller tredje hand. 100 000 personer köar för en ny bostad i huvudstaden. Tusentals människor står dessutom i tomtkö.

Flera hundra tusen människor står alltså i kö i Lövdéns Bostads-Sverige. Skulle man ställa upp de här människorna efter varandra så skulle kön ringla sig som en orm ända från Riksdagshuset till Örebro, herr talman.

I dag råder bostadsbrist i 157 av landets 290 kommuner. Regeringens åtgärder har unisont dömts ut av bostadsmarknadens aktörer, och bostadspolitiken befinner sig i en akut förtroendekris. Enligt alla bedömare är det uppenbart att det är unga människor, låginkomsttagare och invandrare som tar mest stryk av bostadsbristen. Hur kan bostadsministern tillåta detta?

Dessutom pekar allt på att äldre äldre-explosionen kommer att ställa höga krav på bostadsbeståndet. Bostäderna kommer inte enbart att vara ett boende utan nödvändigtvis också en vård- och arbetsplats.

I denna verklighet framtonar behovet av renoveringar och ombyggnationer men också nytänkande i bostadsbyggandet.

Vi kan bara konstatera att den socialdemokratiska regeringens bostadspolitik har misslyckats och att bostadsministern har kört fast politiken i ett betongtänkande med fyrkantiga investeringsbidrag och strama tyglar gentemot kommunerna.

Den 8 september sade Lövdén följande: ”Fortfarande är bostadsbristen stor på många håll i landet. Kommuner, byggföretag måste nu anstränga sig ytterligare för att undanröja bristen på såväl vanliga lägenheter som studentlägenheter”.

Ungdomsminister Lena Hallengren presenterade nyligen en ungdomspolitisk proposition där hon säger att staten i framtiden ska ge någon form av stöd till unga för att köpa hus eller hyra lägenhet. Hon vet

dock inte hur det närmare ska se ut, utan säger sig bara kunna konstatera att ”marknaden inte löst problemet”.

Bostadsbristen är akut, och våra ministrar skyller ifrån sig trots att det är Socialdemokraterna som har ansvarat för bostadspolitiken under stora delar av de senaste 70 åren och då ständigt poängterat att bostadsbyggandet är en angelägenhet för det offentliga.

Statsministern stod i onsdags i kammaren och talade om att Sverige har högre tillväxt än alla andra länder i Europa, att vi har gigantiska produktivitetsförbättringar och ligger längst framme i forskning och utveckling och så vidare – men varför har vi då bostadsbrist? Jag skulle vilja höra Lövdén förklara detta för alla låginkomsttagare, unga och invandrare. Hur går det här ihop? Det här är välfärdslandet på frammarsch, där till och med en socialdemokratisk statsminister kan köpa sig ett gods till sommarställe men där bostadskoerna ringlar sig från Riksdagshuset ända till Örebro.

Kristdemokraterna vill införa ett nytänkande i bostadspolitiken. Vi anser att det vid sidan av stöd till hyresboende finns skäl att underlätta för hushåll med lägre inkomster att *äga* sin bostad. Det grundläggande motivet är att eget ägande i allmänhet leder till billigare fastighetsförvaltning och därigenom billigare boende.

I många delar av landet är det dyrare att bo i en hyreslägenhet än att bo i en egen bostad. För många familjer skulle ett eget ägande av boendet inte bara bli billigare genom den egna arbetsinsatsen utan också mer ändamålsenligt med förbättrade möjligheter till utökad familj genom en ökad bostadsyta.

Under våren 2004 har det här med barnafödande diskuterats i våra tidningar. I en av Stockholms största tidningar löd rubriken den 9 mars: ”Bostadsbristen tvingar kvinnor välja bort barn”. I en färsk undersökning anger var tredje kvinna att bostadssituationen är en stor orsak till att de inte skaffat barn. I en Sifoundersökning från 2002, på uppdrag av Vår Bostad, sade 250 000 människor att de skulle kunna tänka sig att skaffa barn om de hade en större bostad. Sverige behöver ökat barnafödande. Alla prognoser pekar på att en allt mindre andel människor i produktiv ålder kommer att få försörja alltfler.

Även om det svenska bostadsbyggandet sakta ökar ligger det på en mycket låg nivå historiskt och internationellt sett. Vad har Lövdén för planer på att förändra detta? Kristdemokraterna har lagt fram ett konkret förslag med 13 punkter som jag gärna överlämnar till bostadsministern. Det handlar om att göra det enklare för låginkomsttagare att äga sitt boende.

Anf. 2 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Den borgerliga fyrklövern vill gärna regera efter nästa val. De är så överens om alla frågor, säger de. Men när jag läser budgetmotionen, där det handlar om bostadspolitiken, ser jag att det verkligen spretar åt alla möjliga håll.

Till Kristdemokraterna vill jag säga att ni i alla fall är de som är mest intresserade av bostadspolitiken bland de borgerliga partierna. Men tyvärr är ni ensamma om era förslag.

Hur ska ni kunna få igenom en allmän generell momssänkning? Det är ju någonting som vi inte ens kan få igenom i Bryssel. Och varför har

ni ett fastighetsskatteförslag som är helt isolerat från alla andra partiers åsikter, och som dessutom är orättvist konstruerat?

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Anf. 3 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Owe Hellberg oroa sig för hur den så kallade alliansen ska kunna formulera sin politik tillsammans. Det är ju uppenbart för hela den svenska befolkningen hur svårt det är för den sittande treklövern att kunna agera politiskt korrekt utåt och hålla sig väl med sina väljare och ändå kunna genomföra den politik som alla har gått till val på.

Om Kristdemokraterna får gehör för sina frågor, vilket jag tror att man kan få om man har bra och genomtänkta förslag, så är det möjligt för oss att få med oss alliansen. Det är inte större problem än vad det är för Owe Hellberg att regera med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Anf. 4 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jo, det är nog väldigt stora besvär med det eftersom inga andra partier delar er uppfattning. Vi vet ju hur svårt det är att få igenom momsförändringar i EU. Det var oerhört svårt när det gällde investeringsbidraget, som finns nu.

Ert fastighetsskatteförslag missgynnar hyresrätten radikalt. Det är en radikal omfördelning av förmögenhet när det gäller rika storstadskommuner. Invånare där kommer att tjäna tusenlappar på era förslag, men de ger ingenting åt övriga Sverige. Däremot får man där sänkta kommunala stöd från staten.

Anf. 5 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Huvudproblemet i Sverige är ju att boendet inte bara beskattas högt, som allt annat i Sverige, utan att boendet dubbelbeskattas.

Det borde finnas en möjlighet för gamla människor att, som Socialdemokraterna uppmuntrat till genom tiderna, spara och kunna äga sitt eget boende och stå på egna ben.

I dag blir gamla människor fråntagna den möjligheten. Man får sälja därför att det är en så hög fastighetsskatt. Fastighetsskatten har ju blivit en mjölkko som gör att man suger ut medborgarnas möjligheter att kunna leva kvar i sitt boende.

Anf. 6 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra Ragnwi Marcelind prata om den akuta förtroendekrisen för bostaden. Allt var mörkt. Allt var svart. Vad Ragnwi Marcelind kanske glömde att läsa in till kammarens protokoll är att vi har det högsta bostadsbyggandet på tio år.

Hon sade att Kristdemokraterna har ett 13-punktsprogram för att öka bostadsbyggandet. På det programmet finns: avskaffa räntebidragen, skär ned på Boverket, avveckla byggkostnadsforum, avveckla investeringsbidragen.

Hur kan det bli fler lägenheter av att alla de medel som har gett ett rekordhög bostadsbyggande avskaffas?

Allmänpolitisk debatt

Bostadspolitik och kommuner

Anf. 7 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Anders Ygeman säger att vi har det högsta bostadsbyggandet på tio år. Vi kan se att det enligt Boverkets prognoser har vänt.

Vi är ändå i ett läge som är långt ifrån vad som är nödvändigt på grund av den stora underlåtenhet som har funnits.

Det är precis som jag sade: Det är flera hundra tusen människor som köar för att få en bostad. Det är naturligtvis bra att vi kan bygga enligt prognosen 24 000 lägenheter under det här året. Men vi behöver 40 000–50 000 nya lägenheter per år för att klara de behov vi har framöver.

När det gäller våra programpunkter och förslag vill jag säga att de förslag som regeringen har lagt med stimulansbidrag och diverse bidrag bara har låst upp nybyggnationerna. Byggherrarna vågar inte investera och bygga eftersom de inte vet hur länge bidragen håller.

Det har varit en *ad hoc*-politik som vi vill vända till en långsiktig politik som man kan ha överskådlighet över.

Anf. 8 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag är glad att jag och Ragnwi Marcelind har en samsyn om att vi nu har nått den vändpunkt där bostadsbyggandet ökar i Sverige. Då vore det väl konstigt om vi skulle bryta den utvecklingen och avveckla de verktyg som har lett till den här vändpunkten.

Anf. 9 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Det handlar inte om att avbryta utvecklingen utan om att stimulera den. Titta bara på studentbostäderna. De bidrag som har lämnats till studentbostäderna har inte alls gett den effekt som de skulle. I dag har vi 60 000 studenter som köar efter ett studentboende.

Jag menar att det skulle kunna vara rätt av bostadsministern att stimulera på ett helt annat sätt, till exempel genom att förändra skattesystemet och jobba för en halverad byggmoms. Om vi jobbar tillsammans mot den målsättningen tror jag att vi klarar av det.

Anf. 10 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Det är ingen djärv gissning eller något djärvt antagande att bostadsminister Lars-Erik Lövdén, när han kommer upp här om en timme eller så, kommer att prata om att bostadsbyggandet har ökat. Han kommer att göra det med självberömmelsens tonfall och en växande tuppkam.

Vi ska då alla komma ihåg alla de gånger Lars-Erik Lövdén har förnekat sitt och den socialdemokratiska regeringens ansvar för att det byggs så lite. Han har alltid skyllt på alla andra. Det har alltid varit alla andras fel att det inte byggs. Det har varit alla andras fel, inte bostadsministerns och den socialdemokratiska regeringens.

Om det inte är ens fel att det inte byggs kan man knappast sedan ta åt sig äran för att det byggs. Det är väl ganska logiskt?

Man kan ju fråga sig hur mycket bostadsbyggandet verkligen har ökat. Om Lars-Erik Lövdén och regeringens egen myndighet, Boverket, själv får säga det kommer man att uppfylla vallöftet om 120 000 lägenheter på ett par hundra lägenheter när.

Då måste vi veta att det rör sig om prognoser. Det är alltid nästa år det ska byggas väldigt mycket. 2006 ska det byggas extremt mycket. Det är så man får ihop sina siffror.

Alla andra bedömare har mycket lägre siffror än Lars-Erik Lövdén och Boverket.

Man skulle kunna göra någon form av halvårsbokslut eller kanske sexårsbokslut över vad Lars-Erik Lövdén har gjort, vad han borde ha gjort och vad han inte har gjort.

Lars-Erik Lövdén har inte avskaffat stopplagen som hindrar hyresgäster från att omvandla sina hyresrätter till bostadsrätter. Lagen är mycket godtycklig.

Lars-Erik Lövdén har lagt ett nytt skatteutjämningsförslag som inte gynnar tillväxt.

Lars-Erik Lövdén har – och det är lite positivt – lagt ett förslag om tredimensionell fastighetsbildning. Men han har inte lagt något förslag om ägarlägenheter. I Sverige råder den paradoxen att man kan äga sin bostad om den är på marken i ett radhus, men man kan inte äga den om huset står upp i ett flerfamiljshus.

Lars-Erik Lövdén har infört ett mandatperiodsbundet stöd för byggandet som är kringgärdat med massor av restriktioner. Boverket sade från början att de lägenheterna skulle byggas ändå, utan den här stimulansen. Det betyder att skattebetalarnas pengar åker rakt i sjön.

Sedan är frågan om man ska bygga för bostadskön. Alla utredningar visar att man ska bygga ganska stora lägenheter och ganska dyra lägenheter. Då får man i gång flyttkedjor. Då kommer de som står utanför bostadsmarknaden in på bostadsmarknaden.

Enligt investeringsstimulansen fick man bara bygga lägenheter på 70 m², så det hade precis motsatt verkan.

Bostadsministern kommer att tillsätta två bostadssamordnare. Vem tror att det blir fler bostäder av det? Jag vet inte om Lars-Erik Lövdén håller på att avveckla sig själv när han tillsätter dessa bostadssamordnare.

Han har inte reformerat hyressättningssystemet så att vi skulle kunna få en vit marknad när det gäller hyresrätter.

Lars-Erik Lövdén har egentligen bara hindrat och gjort det svårare. Han skulle ha kunnat göra det enklare att bygga i storstäder. Det har han inte gjort.

Vi moderater tycker att det behövs ett batteri av åtgärder för att stimulera ett ökat byggande och för att man ska bygga som folk vill bo.

Vi måste få en långsiktighet och hållbara regler för dem som ska bygga, äga, förvalta och bo. Skattesänkningar behövs för att göra boendet billigare, men också för att folk ska ha mer pengar kvar efter skatt och kunna betala sina boendekostnader.

Fastighetsskatten ska avvecklas. Regelverket för plan- och byggprocesser måste förenklas. Vi måste få en bostadsmarknad där säljare och köpare ska kunna träffa avtal. Möjligheten att äga den egna bostaden måste även gälla i flerfamiljshus.

Socialdemokraterna har ju faktiskt styrt Sverige i 63 år av de senaste 72 åren. Ni har en stor skuld i att det ser ut som det gör.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Jag skulle vilja läsa upp ett citat från kammaren den 20 februari 2003:
”När räntorna uppgick till 15 % behövde vi en subvention för att komma ned till 3 %. När man nu kan låna till 3–4 % ränta är finansieringsproblemet löst. Nu handlar det om konkurrens i byggsektorn, och det är snarast där som vi ska sätta in stöten, inte med ytterligare regleringar och bidrag.”

Vem har sagt detta? Jag skulle kunna ha sagt det själv, men det är faktiskt Göran Persson som har sagt det i denna talarstol förra året. Och det Lars-Erik Lövdén har kommit med är som sagt regleringar och subventioner, inte det motsatta. Man kan ju undra om Lars-Erik Lövdén sitter i samma regering som Göran Persson.

Vi har alltså en havererad bostadsmarknad. Vi har en tudelad bostadsmarknad med stor bostadsbrist på många ställen, speciellt på tillväxtorter men numera även i många andra kommuner, samtidigt som fullt dugliga lägenheter rivs på skattebetalarnas bekostnad. Ett stort antal människor måste också lämna sina hem för att de inte har råd att betala fastighetsskatten. Detta är summan av Socialdemokraternas bostadspolitik.

Anf. 11 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Utgiftsområde 18 omfattar ungefär 9 miljarder kronor. Om man jämför Moderaternas förslag med Kristdemokraternas ser man att det skiljer 6 miljarder kronor. Hur ska man få en enighet och gemensamhet runt dessa frågor?

Det Moderaterna ger sig på är hela produktionsstödet och bostadsbidragen. Man dammar av ett gammalt folkpartiförslag och säger: Nu ska vi ta bort bostadsbidragen och ersätta dem med ett generellt stöd till ensamstående föräldrar med barn.

Vad gör ni moderater? Jo, det ni gör är en omvänd Robin Hood-politik. Ni tar från de allra fattigaste och ger till dem som kanske är näst fattigast. Är det moderatpolitik, Marietta de Pourbaix-Lundin?

Anf. 12 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Bostadsbidragen ersätter vi med ett extra barnbidrag per barn till ensamstående föräldrar och också till dem som studerar. Vi har sett, precis som regeringen själv konstaterar i budgetpropositionen, att det blir enorma marginaleffekter av bostadsbidraget. Det lönar sig egentligen inte att arbeta mer, speciellt inte om man är ensamstående. Detta har vi velat komma till rätta med genom att införa detta extra barnbidrag för ensamstående och studerande med barn.

Anf. 13 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Berätta gärna för dem som i dag har bostadsbidrag och därigenom möjlighet att skaffa sig en någorlunda värdig bostad att de ska bli av med 3 000–4 000 kr per månad för att få en tusenlapp av er moderater! Vad är det för politik?

Dessutom tar ni bort alla produktionsstöd. Hur mycket högre blir hyrorna i de hyresrätter som ska produceras – 20 %, 30 %? Hur mycket högre ska hyrorna bli, och vem ska kunna bo i dessa bostäder?

Anf. 14 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag hinna inte på en halv minut förklara helheten i Moderaternas politik, men vi sänker faktiskt skatten mycket för låg- och medelinkomsttagare, förutom att vi ger detta extra barnbidrag.

Sedan kan man konstatera att av de bostäder som byggs är det väldigt få som byggs med de här subventionerna, som är tillfälliga för den här mandatperioden. Det säger Boverket självt. Att det byggs beror inte på subventioner utan på högkonjunktur och lägre räntor. Det är skälet till att det byggs, inte några bostadssubventioner.

Anf. 15 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att tacka Marietta de Pourbaix-Lundin för att hon berömmar regeringen för den ekonomiska politiken som har lett till lägre räntor och därmed bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet ökar nu. Det byggs 30 000 lägenheter och bostäder under innevarande år. Förklara för mig, Marietta de Pourbaix-Lundin, hur 6 miljarder mindre till bostadssektorn ska leda till ett ännu kraftigare ökat bostadsbyggande.

Anf. 16 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Det är i princip omöjligt att göra det på en minut. Lars-Erik Lövdén vet dock precis som jag att den stora delen i detta är bostadsbidraget, som vi har kvittat mot ett extra barnbidrag.

Jag citerade just vad Göran Persson, statsministern, sade: Det behövs inte fler subventioner och regleringar för att det ska byggas. Nej, och det har vi tagit fasta på. Detta behövs inte. Det behövs långsiktighet för att det ska byggas i Sverige. Det säger alla i branschen: Ge oss långsiktighet så att vi vet vad som gäller!

Anf. 17 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Herr talman! Nu är det ju inte bara bostadsbidraget som Moderaterna vill avskaffa. Ni vill avskaffa räntebidraget. Ni vill avskaffa investeringsstödet till hyresrätter och studentbostäder – allt det som har gjort att vi nu äntligen har fått fart på bostadsbyggandet: 30 000 lägenheter i år, 32 000 nästa år och 34 000 år 2006. Regeringens mål om 120 000 lägenheter ligger inom räckhåll.

Anf. 18 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag fick rätt. Där kom självberömmet. Nu tar Lars-Erik Lövdén och den socialdemokratiska regeringen åt sig äran för att bostadsbyggandet ökar lite. Förut har de alltid skyltat på alla andra när det inte har byggts. Är detta inte ganska fantastiskt?

Jag upprepar vad Göran Persson sade: Det är inte regleringar och fler subventioner som behövs. Nej, det är det inte. Dessutom sänker vi fastighetsskatten, vilket gör att hyran blir lägre och att folk har råd att bo kvar i sina hus.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 19 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Marietta de Pourbaix-Lundin konstaterade i sitt anförande att bostadsbyggandet ökar. Jag skulle därför vilja fråga Marietta de Pourbaix-Lundin om hon delar bostadsutskottets ordförande Ragnwi Marcelinds uppfattning i ett tidigare replikskifte om att vi har nått en vändpunkt i bostadsbyggandet.

Anf. 20 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Om Anders Ygeman hade lyssnat noga hade han hört att jag sade att det ökar lite, och det gör det från en historiskt låg nivå. Men jag poängterade också att de siffror ni nu presenterar och slår er för bröset för ligger i prognoser framåt i tiden, och det har de alltid gjort. Det är också märkligt att alla andra bedömare inte har lika höga prognoser som ni har.

Ja, det har ökat lite. Men det beror ju inte, precis som Boverket säger, på er politik. Det har helt andra skäl att bostadsbyggandet ökat. Men visst har det ökat; det kan jag inte ta ifrån hela samhället. Men ni kan inte ta åt er äran. Som jag sade förut: Ni har alltid förnekat att det är den socialdemokratiska regeringens fel eller sossestyret i Stockholms fel att det inte byggs. Nej, det är alla andra aktörer på marknadens fel att det inte har byggts. Då kan man inte sedan i logikens namn ta åt sig äran när bostadsbyggandet ökar lite.

Anf. 21 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det var ett väldigt långt svar på en väldigt enkel fråga. Jag tolkar det ändå som att jag, Marietta de Pourbaix-Lundin och Ragnwi Marcelind är överens: Det *är* ett trendbrott. Det är en vändpunkt uppåt för bostadsbyggandet i Sverige.

Anf. 22 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Ja, men det är trots den socialdemokratiska regeringen, inte tack vare den socialdemokratiska regeringen, som bostadsbyggandet ökar.

Nu gäller det att se till att vi får långsiktighet och långsiktiga regler så att de som agerar på bostadsmarknaden vet vad som gäller och vågar bygga mer. Det behövs egentligen kanske 40 000 eller 50 000 lägenheter per år för att det ska gå ihop framöver.

Anf. 23 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag har de senaste tre veckorna deltagit i olika typer av tillställningar. Jag har varit på konferens för folk i byggbranschen. Jag har deltagit i en konferens för personer inom bostadsrättsrörelsen. Jag har också deltagit i diskussionskvällar med boende i hyresrätt. Det har varit mötesplatser för byggare, förvaltare och inte minst boende.

I veckan kunde vi konstatera att Byggnads, målarna och Sveriges förbundade studentkårer delade ut material inför den allmänpolitiska debatten. De var bekymrade över att det inte byggs tillräckligt.

Alla de diskussioner jag deltagit i och också varit åhörare till har haft ganska många olika inriktningar. Det har förts fram många förslag till förändring. Alla har kommenterat bostadsbristen. Det har också funnits

många olikheter vad gäller perspektiv på bostadspolitik. Men alla, varenda tillställning, har haft en fråga hängande i luften, och det har varit: Vad gör regeringen? Och den frågan tänkte jag i dag passa över till statsrådet Lars-Erik Lövdén när han får ordet. Vad gör regeringen?

Jag vill veta vilka propositioner som kommer att komma under det här riksmötet. Vilka möjligheter har vi att diskutera kommande förslag från regeringen? Inom vilka områden kommer det att komma förslag? Vi väntar med spänning.

Jag kommer i dag att hastigt beröra Folkpartiets fyra motioner inom det bostadspolitiska området. Jag kommer också att gå in på ett antal av de hinder som finns för ökat bostadsbyggande. Min ärade kollega Lars Tysklind kommer också att påvisa de hinder som finns för kommunerna att ta sitt bostadspolitiska ansvar, nog så viktigt.

Det finns en rad hinder, och det finns möjligheter för Sveriges riksdag och för regeringen att agera för att minska de hindren. Jag tycker att vi ska lyssna på de aktörer som finns på marknaden. Man upplever att det finns hinder.

Det handlar om allt från att det är omständliga bygglovsprocesser och krångliga byggregler, bristande konkurrens, höga kostnader och ovilja att införa nya upplåtelseformer, det vill säga ägarbostäder. Det finns en alldeles exceptionell politisk styrning av upplåtelseformer och av vad som ska byggas. Det finns liten individuell valfrihet för bostadskonsumenten. Det finns en svart marknad, och det finns svarta kontrakt. Ja, hindren och problemen är många.

Men det finns också många möjligheter.

Folkpartiet vill skifta perspektiv i bostadspolitiken, från ett centralplanerings- och myndighetsperspektiv till ett konsumentperspektiv. De enskilda bostadskonsumenternas önskemål, drömmar och makt över tillvaron behöver stärkas, och det behöver skapas förutsättningar för mångfald, valfrihet och integration. Detta grundläggs ju redan vid planeringen och byggandet av bostäder. Det här tycker vi är oerhört viktigt.

Ledorden för vår politik är långsiktighet, trygghet, förutsägbarhet och förändring. Det tror vi behövs.

Vi vill införa en ny upplåtelseform, ägarlägenheter. Vi vill reformera hyressättningssystemet för nyproduktion, men när vi gör det ska vi också bevaka konkurrensfrågorna stenhårt. Det gäller att pressa produktionskostnaderna.

Vi tror på flyttkedjor. Vi tror att det behövs en ökad rörlighet. De billiga små bostäderna finns ofta i den befintliga stocken.

Vi tror på sänkt fastighets- och förmögenhetsskatt och ökad konkurrens på byggmarknaden. Tillgång till byggbar mark är en central faktor, och där har staten ett stort ansvar. Vad händer med den statliga marken? Vi tror på en förnyad statlig markpolitik för fler studentbostäder. Vi tror att Konkurrensverket ska ges mer muskler för att bevaka konkurrensfrågorna. Och vi tror på enklare planregler.

Vi tror också att en politik som är bra för bostadskonsumenten faktiskt också skapar bra förutsättningar för inte minst byggbranschen. Vi tror inte att kortsiktiga ROT-avdrag som motiveras med att det är en viktig sysselsättningsåtgärd är bra för vare sig bostadskonsumenten eller byggbranschen.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Vi anser att byggbranschen underhåller, utvecklar och bygger den fysiska miljön för oss alla att bo, resa, studera och arbeta i. Byggbranschen är en av Sveriges största arbetsgivare. Det bästa sättet att skapa goda förutsättningar för byggbranschen är att skapa långsiktiga förutsättningar så att det byggs kontinuerligt. Det är bra både för byggbransch och bostadskonsumenter. Och det behöver Sverige.

Men vi vill också se en förändring i byggbranschen. Vi vill se att kvinnor släpps in i byggbranschen, och vi vill se en ökad mångfald liksom att det sker en förändring av utvecklingen.

Genom att angripa frågeställningarna från många olika håll kan vi åstadkomma en förändring, en förändring som leder till att det byggs bostäder kontinuerligt utifrån bostadskonsumenternas efterfrågan.

Vi har i våra fyra motioner påvisat mängder av förslag. Det finns 64 yrkanden för riksdagen att ta ställning till. Där hoppas vi att riksdagen kommer att agera.

Men frågan kvarstår. Vilka propositioner kommer vi att få ta ställning till, statsrådet Lars-Erik Lövdén?

Anf. 24 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Vi kunde tidigare höra om Moderaternas förslag när det gäller bostadsbidragen, som jag tycker är alldeles förkastligt. Det är ett gammalt folkpartiförslag som man har dammat av.

Folkpartiet har ju övergivit den linjen ser jag när jag läser era förslag i budgetmotionen. Nu skulle det vara intressant att höra: Kommer ni att stödja Moderaterna, eller håller ni fast vid er nya linje om att bostadsbidraget är viktigt för att människor ska kunna få en god bostad till en rimlig kostnad?

Anf. 25 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Folkpartiets kritik mot bostadsbidragen beror på deras marginaleffekter som låser in ensamstående kvinnor med barn i en fattigdomsfälla. Det anser vi fortfarande vara ett mycket stort problem.

Men jag skulle vilja begära en sak av Owe Hellberg. Påvisa, Owe Hellberg, i vilken folkpartimotion som Folkpartiet har tagit bort bostadsbidragen för de ensamstående föräldrarna eller för de studerande! Det skulle jag gärna vilja veta, för det har inte Folkpartiet gjort. Vi säger öppet och ärligt att ska vi göra någonting ska det också ske en kompensation till dem, för även dessa grupper ska kunna efterfråga bostäder.

Anf. 26 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det behöver inte bevisas. Det är bara att läsa de dokument som finns. Så sent som för ett par år sedan gjorde ni en kraftig neddragning av bostadsbidragen. Och ni hade ungefär samma modell för att så att säga kompensera, en generell tilldelning till alla. Ni vill också ta från de allra fattigaste och ge till dem som har det näst sämst.

Jag stöder inte en sådan modell. Bostadsbidraget ska vara ett stöd för boendet och inte en generell inkomstförstärkning.

Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vi anser att även de med små resurser ska kunna styra sin konsumtion och kunna efterfråga bostäder. Därför har Folkpartiet även i årets motion påpekat just detta. Det är ett mycket långt avsnitt som jag uppmuntrar Owe Hellberg att läsa. Där påtalar vi just att vi inte tycker bostadsbidragen är bra sett till marginaleffekterna. Men så länge vi inte har ett bättre system kvarstår de.

Anf. 28 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Nina Lundström tecknar en ganska mörk bild av bostadssituationen i Sverige. Jag skulle därför vilja fråga Nina Lundström om hon inte delar den uppfattning som Ragnwi Marcelind gav uttryck för i ett tidigare replikskifte, att vi har nått en vändpunkt i bostadsbyggandet och att bostadsbyggandet är på väg uppåt.

Anf. 29 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vi har i vår bostadsmotion visat hur Sverige förhåller sig till alla andra länder i Europa, och bilden är dyster.

Men oavsett vilken statistik vi refererar till kan jag konstatera att vi politiker faktiskt också borde lyssna på dem som finns utanför Riksdagshuset. Jag inledde med att berätta om vilka olika typer av grupper som jag har träffat de senaste veckorna. De ger en mycket samstämmig dyster bild av att det inte byggs bostäder. Det har kommit i gång ett något ökat byggande, men även de prognoser som Boverket har ställt ut har ifrågasatts av aktörer i branschen.

Anf. 30 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag är ledsen att jag är tjatig, men jag ställer min fråga en gång till. Delar Nina Lundström bostadsutskottets ordförande Ragnwi Marcelinds uppfattning att vi har nått en vändpunkt i bostadsbyggandet i Sverige?

Anf. 31 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag delar inte uppfattningen att vi har nått en vändpunkt. Byggandet har ökat något, men sett till de behov och de brister som finns kommer det inte att på något sätt täcka de behoven.

Jag kan också konstatera att jag inte delar uppfattningen om statsrådet Lars-Erik Lövdéns prognoser, därför att det han angav här finns inte ens i budgetpropositionen.

Anf. 32 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! För några veckor sedan tog jag initiativ till att det i riksdagen skulle anordnas en aktuell debatt om bostadspolitiken. Den bifölls inte av talmannen. Jag beklagar detta och ska närmare förklara varför.

Sedan jag kom in i riksdagen 1994 har bostadspolitiken genomgått dramatiska förändringar. Utgiftsområde 18, bostadsutskottets ansvarsområde, har ekonomiskt reducerats till en fjärdedel. Bostadsdepartementet har lagts ned, och bostadsministern försvann liksom en rad lagstiftningar på området. De bostadspolitiska åtgärder som s, v och mp på senare år

tillsammans fattat beslut om upphör 2006. Regeringen har inga redovisade planer på hur den framtida bostadspolitik ska utformas.

Utifrån den bakgrunden och en rad aktuella rapporter om bristen på bostäder och studentbostäder, bostadsbristens påverkan på tillväxt och sysselsättning begärdes denna debatt. Men i riksdagen är tydligen bostadspolitik inte en tillräckligt angelägen fråga för att vara värd en sådan debatt.

Däremot anordnas snart en debatt varje gång det rymmer någon från ett fängelse, troligen på grund av den medieuppmärksamhet det får. Verkligheten visar dock att antalet rymningar sjunkit betydligt sedan 1990-talet. Det kanske vore bättre att debattera vad som gör att människor hamnar i fängelse eller hur de har det när de blir frigivna. En av fyra interner går direkt ut i hemlöshet när de muckar från en anstalt. På vilket sätt underlättar det anpassningen till samhället?

Trångboddheten för stora invandrar- och flyktingfamiljer är ett stort problem. Dessutom kan flera familjer bo i samma lägenhet. Barnen får sova i skift och tvingas vara utomhus för att inte störa sina yngre syskons sömn. Hur påverkar det studiemöjligheterna, och hur påverkar det den allt påtagligare gängbildningen med ibland kriminella inslag?

7 000 vräkningar av hyresgäster genomförs varje år, och många av dem som vräks återkommer aldrig mer i offentliga register – de blir hemlösa. Vem eller vilka bryr sig om detta? Det ger inga slagkraftiga rubriker i kvällspressen i alla fall. Blir det en kall vinter vet vi att ett antal hemlösa kommer att dö på grund av kylan. Bland dem som årligen vräks finns ca 700 barnfamiljer. Vilka uppväxtvillkor får dessa barn, och hur ser deras rätt ut att få leva i en god bostad under säkra och trygga levnadsvillkor, som det så vackert beskrivs i bostadspolitikens portalparagraf? Sex partier står bakom den i riksdagen.

170 000 ungdomar befinner sig i ofrivillig husarrest. Deras högsta önskan är att komma ut i ett eget boende, men möjligheterna är för små för dem som inte får ekonomisk hjälp av sina föräldrar. De få hyresrätter som producerats på 2000-talet är betydligt färre än de ca 30 000 hyresrätter som har ombildats till bostadsrätt.

Herr talman! Allt är naturligtvis inte ett misslyckande i bostadspolitik eller beror på den – men tyvärr i alltför hög grad.

I mitten av 80-talet fanns det i princip varken hemlöshet eller bostadsbrist. Den generella bostadspolitik som då rådde har mer eller mindre bytts ut mot en marknadsstyrd politik. Ansvar är i hög grad flyttat från samhället till den enskilde.

Allmännyttan hanteras av många kommunpolitiker som vilket bostadsföretag som helst. De drar sig inte heller för att kräva in eventuella överskott till den kommunala kassan. På så sätt får hyresgästerna betala skatt två gånger. I till exempel Gävle motsvarar överuttaget ur bostadsbolaget en extra krona i kommunalskatt för varje hyresgäst. Det drabbar en grupp av boende som inte är de mest bemedlade i samhället.

Det som har hänt i bostadspolitik kan ses som en föregångare till vad som mycket väl kan hända inom andra sektorer. Nu ifrågasätts våra trygghetsförsäkringar, välfärden i kommuner och landsting – särskilt äldreomsorgen. Funderingarna går i endast en riktning: mer av individuellt ansvar och mindre av kollektivt ansvar. Vi har inte råd, är det stän-

digt upprepade mantrat, samtidigt som den ena skattesänkningen efter den andra sätts i sjön.

Vänsterpartiet kommer att kämpa mot en sådan utveckling på alla områden och hävda att finansieringen av den generella välfärden ska vara kollektiv via skattsedeln. Därför menar vi att bristen på bostäder för ungdomar, för stora barnfamiljer och för äldre med särskilda behov är ett statligt och kommunalt ansvar. Upprustningen av framför allt miljonprogrammets bostäder är också ett gemensamt ansvar som inte enbart kan belasta hyresavin för hyresgästerna. Det generella ansvaret för bostadspolitiken måste återupprättas så att portalparagrafen om allas rätt till en god bostad till ett rimligt pris åter kan gälla i praktiken.

Anf. 33 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Owe Hellberg har hittills i debatten visat ett starkt intresse för hur alliansen ska kunna enas i sin politik. Nu står Owe Hellberg i talarstolen och säger att bostadspolitiken kraftigt har försämrats sedan 1994. Jag kan konstatera att det är sedan Owe Hellberg fick möjlighet att vara med och styra och ha inflytande över bostadspolitiken.

Dagen före budgeten presenterades gick Owe Hellberg ut och sågade regeringens och samarbetspartiernas bostadspolitik. Han satte en kniv i ryggen på regeringen. Han begärde dessutom en bostadspolitisk debatt!

Vilket ben står Owe Hellberg på? Är han med och styr och påverkar regeringens budgetalternativ, och när han sedan inte får igenom sina förslag visar han sin besvikelse genom att hugga regeringen i ryggen? Jag skulle vilja att Owe Hellberg bestämmer sig för vilken sidan han egentligen står på.

Anf. 34 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Owe Hellberg står stadigt på sina båda ben. Jag tror att det är bäst att inte stå på ett ben utan att stå på båda.

Frågan är väckt på grund av att alla vet – inklusive regeringen och Vänsterpartiet i budgetförhandlingarna – att efter 2006 är det inte riktigt klart hur den kommande bostadspolitiken kommer att se ut. Den vill jag och Vänsterpartiet diskutera.

Ragnwi Marcelind vet mycket väl att vid samarbete är det kompromisser som gäller, men man har ändå rätt att framföra sina politiska åsikter – precis som Ragnwi Marcelind gör här i dag. Ragnwi Marcelind framför med stor entusiasm att hennes fastighetsskattepolitik och generella momssänkning blir den borgerliga regeringens politik. Tro det den som vill!

Anf. 35 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad som skiljer Owe Hellberg och Ragnwi Marcelind åt, men jag känner mig övertygad om att de förslag som jag lägger fram är bra som kan förändra bostadspolitiken i Sverige. Uppenbarligen har Owe Hellbergs förslag inte lett till en förändrad bostadspolitik eftersom han står här och själv kritiserar att det bara har blivit en försämring sedan 1994 under den tid när Owe Hellberg har varit med och förhandlat om regeringens budget. Det är något förvånande.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Owe Hellberg säger att han står på båda sina ben. Vad är det för två ben? Är det ett tillsammans med de borgerliga och ett tillsammans med regeringen? Det skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 36 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jag har inget till övers för de borgerliga förslagen. Jag står naturligtvis fullt och fast bakom de överenskommelser vi har gjort, de investeringsbidrag vi har fört in, de hissbidrag som Vänsterpartiet såg till att få in i budgeten. Jag vet att det är nödvändigt. Jag har pratat med folk om vilka behov som finns. Men ni blundar och kan inte se sådant.

Problemet är att det inte är riktigt klart hur fortsättningen ska se ut, och det måste vi reda ut. Mycket kan hända båda nästa år och 2006 – och det är långt till 2007. Jag vill ta upp dessa frågor nu eftersom bostadspolitik är långsiktigt.

Anf. 37 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag tar också fasta på Owe Hellbergs målande beskrivning och dystra bild av bostadspolitiken. Vänsterpartiet begärde en särskild debatt just på grund av det missnöje som finns. Det är intressant med tanke på att ni stöttar regeringen budgetmässigt i en mängd olika frågor. Då vill jag nu ge Owe Hellberg möjlighet att här tala om vilken eller vilka propositioner som Vänsterpartiet kommer att se till att riksdagen har möjlighet att behandla inom det bostadspolitiska området detta riksmöte.

Anf. 38 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Ett väldigt konkret exempel på det är att den arbetsgrupp med tjänstemän på Finansdepartementet som regeringen har tillsatt nu ska förstärkas med vänsterpartister och miljöpartister. Vi ska alltså ha en gemensam arbetsgrupp där vi tittar på de här frågorna. Det är någonting som vi har ställt krav på i budgetförhandlingarna och fått igenom.

Naturligtvis kommer jag med all kraft att framföra Vänsterpartiets syn på den generella välfärdspolitik som bostadspolitiken ska vara och måste vara för att allas rätt till en god bostad ska bli verklighet.

Anf. 39 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Då konstaterar jag att Finansdepartementet i vanlig ordning kommer att satsa på att utöka tjänstemannastaben. Jag förstår att det från Vänsterpartiets sida inte kommer att föreslås en enda proposition att behandla under detta riksmöte.

Anf. 40 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Nina Lundström vet nog mycket väl hur ordningen är. Vänsterpartiet kan inte lägga några propositioner. Det är regeringen som lägger dem. Den ordningen tror jag inte heller att någon av oss vill ändra på.

Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Man nästan såg hur bostadsminister Lars-Erik Lövdén sjönk djupare och djupare ned i sin stol när Owe Hellberg kom med sin

svidande kritik av den socialdemokratiska bostadspolitiken. I och för sig ingår Owe Hellberg i regeringsunderlaget, eller hur man ska uttrycka det – Vänsterpartiet är ändå ett stödparti till regeringen. Det förundrar mig varje gång. Jag tycker att Owe Hellberg borde tänka på det här. Man kan inte både vara i opposition och ingå i en majoritet samtidigt. Det är ett trick som ingen går på längre.

Jag har en konkret fråga till Owe Hellberg: Vill ni socialisera hela boendet? Ska allt boende socialiseras?

Anf. 42 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det går väldigt bra att läsa Vänsterpartiets bostadspolitiska program. Där står det klart och tydligt att vi är för tre former av boende som vi har i Sverige i dag: egnahem, bostadsrätt och hyresrätt. Vi vill också puffa för den nya möjlighet som finns med kooperativ hyresrätt.

Lyssna på vad jag säger. Jag har inte stått här och sågat regeringens hela bostadspolitik, men jag har bekymrat mig för dem som skrivits ut från anstalterna och inte har någonstans att ta vägen, stora flykting- och invandrarfamiljer som har problem och ungdomar som inte kommer ut på bostadsmarknaden.

Självklart ska vi jobba vidare tillsammans med de frågorna. Vi är inte nöjda. Måste man vara nöjd för att få stå här i talarstolen, Marietta de Pourbaix-Lundin, eller får man framföra sina åsikter?

Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! I Moderaternas Sverige får man framföra sina åsikter. Det är väl värre på en del andra ställen i världen.

Jag hörde att Owe Hellberg räknade upp tre boendeformer, och det var hyresrätt, bostadsrätt och småhus. Då är min fråga: Ägarlägenheter, kan man möjligtvis tänka sig det även i Sverige? I ett land som ni brukar tycka ganska bra om, Kuba, bor 80 % av befolkningen i ägarlägenheter. Kan vi möjligtvis tänka oss att vi i Sverige också får ha ägarlägenheter?

Anf. 44 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Vi ska slå fast att Kuba är en diktatur, men hur de bor på Kuba får de bestämma själva.

Vi har tittat på det här begreppet. När vi var i Finland kunde vi konstatera att ägarlägenheter är precis det som vi har i Sverige, nämligen bostadsrätter. Det fungerar precis likadant. Vi har inte behov av den formen. Det finns ingen anledning att ha den.

Anf. 45 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Jag delar Owe Hellbergs oro för de människor som inte har bostäder. Utan bostad får man inget arbete, och utan arbete får man ingen bostad. De är inne i en väldigt ond cirkel.

Det har suttit en utredning som just har belyst och fokuserat på hemlösheten, och jag undrar: Varför kommer det inga förslag från regeringen när det gäller just den allvarliga frågan, om nu Owe Hellberg ingår i koalitionen och har ambitionen att göra något? Varför kommer det inga reella förslag, Owe Hellberg?

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 46 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Tack för den mycket trevliga frågan, Rigmor Stenmark! Du har verkligen lyssnat på vad jag har stått här och pratat om.

Det är inte vi som lägger förslagen, men jag kan räkna upp vilka förslag som Hemlöshetskommittén har.

De tycker att rätten till bostad ska skrivas in i socialtjänstlagen. Det tycker Vänsterpartiet också. De tycker att man ska återinföra bostadsansvarslagen i bostadsförsörjningslagen. Det tycker Vänsterpartiet också. De tycker att det ska vara obligatoriskt med bostadsförmedlingar i kommunerna. Det tycker Vänsterpartiet också. De vill ge ett ökat stöd för produktion av hyresrätter. Det tycker också Vänsterpartiet, herr talman.

Anf. 47 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Då förväntar jag mig att det kommer någonting av den här Hemlöshetsutredningens förslag. Jag väntar på den propositionen. Jag lovar att jag ska försöka göra vad jag kan för att få med den borgerliga alliansen på att verkligen stryka under behovet av en diskussion och förslag så att man minskar den sociala klyvningen i Sverige, för det behövs verkligen.

Anf. 48 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Ett av de stora problemen med bostadspolitiken är hur det är organiserat i regeringen. Alla vet att det är Morgan Johansson som har hand om hemlösheten. Han har inte hand om lagstiftningen, som det här berör. Vill man lösa problematiken måste man ha en samling runt de här frågorna.

Därför tycker vi att Göran Persson ska utse en bostadsminister med ansvar för helheten. Det har vi krävt i många år, men det är Göran Perssons sak, inte vår. Vi har tipsat om det, men vi har hittills inte lyckats få igenom det.

Anf. 49 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Ärade kolleger! Tak över huvudet, mat i magen och ett arbete är grundläggande behov hos oss alla. Det tror jag att vi kan vara ganska överens om. Vi är inne på tredje dagen i den allmänpolitiska debatten i riksdagen, och det känns som att vi håller på att knyta ihop de ämnen som har debatterats. Vi som har förmånen att jobba med bostadspolitiska frågor vet att bostaden är någonting som behövs i alla samhällsfrågor i hela samhället.

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen har utvecklat en fenomenal talang, kanske inte bara under de här dagarna utan under en längre tid. Men man har visat prov på det i kammarens debatt. Kommun- och bostadsministern har visat prov på samma talanger redan i dag. Det gällde att Boverket presenterar siffror över nyproduktionen av bostäder. Det handlar nämligen om en helt osannolik självgodhet och en avsaknad av verklighetsbeskrivning.

Ekonomin påstås gå bra, och då är det givetvis Socialdemokraternas förtjänst. När bostadsbyggandet ökar är det också så klart Socialdemokraterna som ligger bakom.

Visst är det ett härligt land vi lever i – den bästa av alla världar. Det är bara synd att alla människor i vårt land inte känner igen sig i Socialdemokraternas beskrivningar.

Trots att hjulen rullar på, vi har en hög ekonomisk tillväxt och vi är mitt uppe i en högkonjunktur kommer inte jobben. Så sent som i går kom SCB fram till att arbetslösheten ökar och sysselsättningen minskar. Regeringen spenderar nästan en halv miljard kronor om dagen, enligt uppgift, på att låta människor stå utan arbete i form av förtidspensioneringar, sjukskrivningar med mera. En halv miljard kronor om dagen! Är uppgiften sann, kommunministern?

Herr talman! Det är över en miljon människor i detta land som tvingas leva på bidrag och som garanterat inte känner igen sig i de lyckobeskrivningar som vi har hört de här dagarna. I partiledardebatten blev det dessutom mycket tydligt att Socialdemokraterna har övergivit devisen Arbete åt alla. Nu är det i stället bidrag åt alla som gäller.

De fyra partierna i Allians för Sverige satsar på att få människor i arbete igen. Vi vill låta alla bli delaktiga i samhället och låta människor bli självförsörjande. Människor vill leva på sin egen lön, inte på bidrag. Det borde intressera kommunminister Lars-Erik Lövdén.

Verklighetsflykten finns tyvärr även i bostadspolitik. För dem som till exempel saknar kontaktnät är det näst intill omöjligt att få en hyresrätt på ett legalt sätt. För ungdomar här i Stockholm och i Uppsala är det otrygga andra- och tredjehandslägenheter som är enda alternativet, eftersom hyresmarknadssystemet är satt ur spel och man inte kan bygga hyresrätter.

Många är de studenter som berättar att de första terminen måste koncentrera sig på att ordna tak över huvudet när de egentligen borde få koncentrera sig på sina tentor.

Herr talman! Sveriges bostadsbestånd har dessutom blivit gammalt och måste renoveras. Det finns ett stort behov av ett varaktigt reparations- och underhållsprogram. Socialdemokraternas tillfälliga ROT-system är bara ett bevis på en brandkårsutryckning som inte släcker branden. ”Väggarna rämnar.” Centerpartiet har påmint om detta varje år. Vi upprepar varningen 2004.

Herr talman! Nu ska jag faktiskt ge ett erkännande till regeringen. Det nya lagförslaget om en tredimensionell fastighetsbildning är i stort sett bra, och nu förväntar jag mig att förslaget går vidare och att också förslag om ägarlägenheter kommer.

Den nya hyressättningsutredningen är ett steg framåt, och nu förväntar jag mig, herr talman, att bostadsministern lyssnar även på våra signaler, då kan det bli bra.

Bostadsbyggandet har förvisso ökat, men det ligger fortfarande på orimligt låga nivåer. Jag tror att alla har sett det diagram som jag visar om bostadsbyggandet och som Byggnads och Svenska Målareförbundet har tagit fram. Problemet är att stapeln som visar bostadsbyggandet har varit ovanligt låg i alltför många år. Man byggde bara ca 70 000 lägenheter under en femårsperiod. Stapeln för studentlägenheter borde vara mycket högre för att man skulle kunna möta studenternas behov. Lägg därtill de andra. Inte är det särskilt mycket att skryta med.

Någonting som direkt skulle ge resultat är att göra hyressättningssystemet mer flexibelt. Det är självklart att ingen vill bygga hyresbostäder

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

om man inte kan få det hela att gå runt ekonomiskt. Det är en självklarhet för oss. Varför är det inte för den socialdemokratiska bostadsministern?

Dessutom, herr talman, är det så att jag kan köpa en bostadsrätt eller en villa och komma överens om priset direkt med en säljare. Det kan jag göra eftersom jag är myndig. Men när det gäller hyresrätter är jag tydligen inte en myndig person längre. Jag kan inte gå till en fastighetsägare vilken som helst och själv förhandla om en hyra.

Jag måste till slut få ställa en enkel fråga till bostadsministern: Varför kan jag inte få vara en myndig person även när det gäller mitt behov av en hyresrätt?

Anf. 50 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte ställa två frågor till Rigmor Stenmark. Jag såg en skymt av de grafer som du drog för kammaren. Delar Rigmor Stenmark Ragnwi Marcelinds och de andra borgerligas uppfattning att det har skett en vändning på bostadsmarknaden, en dramatisk ökning?

I replikskiftet mellan Rigmor Stenmark och Owe Hellberg nämnde Owe Hellberg fyra olika åtgärder från Hemlöshetskommittén. Rigmor Stenmark sade: Det här är uppfattningar som Centern delar. Lägg förslaget så ska vi se till att maktalliansen för Sverige driver igenom förslaget.

Jag ville bara kolla att jag hörde rätt. Kommer Centerpartiet att stödja de fyra förslagen från Hemlöshetskommittén om de kommer på riksdagens bord?

Anf. 51 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Med anledning av den första frågan, om jag delar uppfattningen att det har skett en vändning, hänvisar jag till Byggnads och Svenska Målareförbundet. Dem tror jag kanske mera på än på Ragnwi Marcelind, höll jag på att säga. Men jag litar också på vår utskottsordförande. Hon är väl underrättad om hur det ser ut.

Det är klart att det har vänt. Men det är ingenting att skryta med. Bostadsbyggandet ligger på en alldeles för låg nivå, eller hur, Anders Ygeman? Delar Anders Ygeman Svenska Målareförbundets, Byggnads och min åsikt att det här inte är någonting att skryta med? Det behövs mycket högre staplar, och byggandet måste sätta ordentlig fart.

Beträffande den andra fråga om hemlösa som Owe Hellberg tog upp ber jag att få se en proposition. Jag ber att få se förslagen. Det här är bara någonting som Vänsterpartiet säger att man har påvisat i utredningen. Men hur kommer förslagen att se ut? Jag har också känslan att vi måste få ordning på de hemlösas situation. Det är skamligt att vi i Sverige har människor som inte har tak över huvudet.

Anf. 52 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det är lite spännande för dem som lyssnar att få veta hur det är. Hemlösekommittén har fyra skarpa förslag. Det gäller bland annat bostadsanvisningslag, hyresbostäder, obligatorisk bostadsförmedling, som Owe Hellberg drog. Hittills har det varit svårt att veta om förslagen har stöd i kammaren. Nu utlovade Rigmor Stenmark inte bara Centerpartiets stöd för dessa förslag utan hela den samlade borgerlighetens stöd. Därför undrar jag till en början om Centerpartiet kunde säga att de står bakom förslaget.

Anf. 53 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Jag har fortfarande inte sett någon proposition. Jag har fortfarande inte fått ta ställning till det utarbetade förslaget. Det brukar vara så att en utredning lägger fram förslag. Men vad blir det för slutlig proposition som Socialdemokraterna lägger fram? När kommer propositionen?

Själv har jag aktivt jobbat med de här frågorna och använde stipendiengarna till att åka till England och Frankrike för att se hur de har löst de hemlösa situation. De har gjort mycket. Vi har mycket att ta efter, och vi borde åka ut i Europa och studera.

Anf. 54 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Herr talman! Jag fick en direkt fråga från Rigmor Stenmark om hyressättningen. Jag ska ge ett rakt och klart svar. Jag vill inte ha marknadshyror. Däremot indikerar Rigmor Stenmark att den som har den starkaste betalningsförmågan också ska ha första tjing på en hyreslägenhet och kunna teckna ett eget personligt avtal med hyresvärden.

Jag vill inte ha marknadshyror. Jag är förvånad över att Centern så tydligt deklarerar att de vill ha marknadshyror.

Sedan har jag en fråga till Rigmor Stenmark och den borgerliga maktsalliansen. Vad tror Rigmor Stenmark det skulle innebära för bostadsefterfrågan om ersättningsnivåerna i socialförsäkringarna, sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen sänktes till 60-procentsnivån?

Anf. 55 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Jag tackar för ett rakt besked på den första frågan. Men jag beklagar att man från Socialdemokraterna är så kategorisk just i fråga om hyressättningssystemet. Till vilken nytta? Ja, inte är det inte till nytta för hyresgästerna. Det är faktiskt inte det. Vi har fått siffror på hur många tusen människor som står i kö. Hur var det? Ända från Riksdagshuset till Örebro skulle kön vara. Det är ganska många mil. Jag vet inte exakt hur, men det är alldeles för lång kö. Det är alldeles många människor som dessutom vill ha en hyreslägenhet men som inte får det på grund av att Socialdemokraterna så envist håller det så hårt och så envist bara går Hyresgästföreningen till mötes. Jag tycker att vi är satta här i riksdagen för att vara folkets förtroendevalda. Varför lyssnar inte bostadsministern på folket?

Anf. 56 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Herr talman! Förr har det varit Moderaterna som har haft det besvärligt med debatten om marknadshyror. Nu har jag fått ett entydigt besked från Centerpartiet: Ni vill införa marknadshyror på den svenska hyresmarknaden. Det vill inte jag, och det vill inte heller hyresgästkollektivet.

Anf. 57 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Man måste ta till sig den verklighet som finns ute i samhället. Från Centerpartiet har vi sagt det och säger det i den bostadsmotion som vi har lagt fram. Jag ber att bostadsministern och alla övriga läser inntill vad det står i den.

Vi vill ha ett flexibelt hyressättningssystem för att få i gång byggan-
det. Vi vill medverka till att människor får möjligheter att hyra en bostad.

Jag förstår inte varför bostadsministern inte vill gå oss till mötes. Att
han inte vill gå folket som vill ha en bostad till mötes är det mest allvar-
liga. Om han inte vill gå Centerpartiet till mötes är en annan sak, men
han borde göra det för folkets skull, för konsumenternas skull. Tänk till!

Anf. 58 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jag läste med intresse Centerns motion när det gäller in-
ställningen till underhåll.

Vi har ett underhållsberg som vi måste klara av. 1,3 miljoner bostäder
måste rustas de närmaste 10–15 åren.

Ni har lagt fram ett förslag om skatteavdrag. Det är inte riktigt vår
modell. Vi skulle hellre se ett investeringsbidrag eller någon typ av
momsåterföringsstöd. Skillnaden är att skatteavdrag hanteras av Skatte-
verket och momsåterföringsstöd och investeringsbidrag av Boverket,
som har en mycket centralare roll i bostadsfrågan och lättare kan fast-
ställa regler och annat för hur det här ska fungera. Den förmågan och
kompetensen har inte Skatteverket.

Skulle Rigmor Stenmark kunna tänka sig en annan modell för stödet
än den ni själva har lagt fram som förslag?

Anf. 59 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det är lite svårt för mig som enskild centerpartist att bi-
falla något som vi inte har diskuterat i Centerpartiet. Vi har arbetat fram
ett bra förslag. Den som har gjort det, Jörgen Johansson, står däruppe och
kommer naturligtvis att vara med i debatten här i dag. Det är ett alldeles
utmärkt förslag. Vi måste faktiskt göra något åt det komplexa problem
som vi har i Sverige. Underhållsberget måste åtgärdas.

Anf. 60 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jag ska studera det närmare. Men min uppfattning är
nog att de här sakerna helst bör ligga hos de som har kompetens i bo-
stadsfrågor, och det är Boverket.

När det gäller ROT-avdraget är jag beredd att hålla med om att det i
första hand är en arbetsmarknadspolitisk och inte en bostadspolitisk åtgärd. ROT-avdragen hamnar ju också på Riksskatteverkets sida.

Jag ber Rigmor Stenmark än en gång att åtminstone fundera på de al-
ternativa lösningarna.

Anf. 61 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! En sak som är helt klar är att vi behöver en helt ny rege-
ring som verkligen tar till sig de här frågorna, en helt ny koalition där
demokratin får råda och där man sätter sig ned och funderar hur man ska
komma fram här. Jag är övertygad om att såväl moderater som kristde-
mokrater, folkpartister och centerpartister kommer att sätta sig ned och
även se över hur problemet med underhållsberget ska lösas, hur vi ska
kunna reparera våra bostäder i Sverige, för det är en absolut nödvändig
sak.

Herr talman! Den som inte lär av historien är dömd att upprepa samma misstag om och om igen.

För elva år sedan kollapsade svensk bostadsmarknad. Under den borgerliga regeringen retirerade politiken och marknaden tog vid. Resultatet blev den utvecklade världens, västvärldens, lägsta bostadsbyggande. Folk trängde ihop sig i lägenheter. Bostadsbristen ökade. Under den borgerliga regeringstiden rämnade bostadsmarknaden. Skälet till det var att man helt retirerade från politiken. Marknaden skulle klara bostadspolitiken.

Nu är bilden annorlunda. Efter tio år med socialdemokratiskt styre har bostadsbyggandet ökat år från år. Vi har nu det högsta bostadsbyggandet på tio år. Ragnwi Marcelind kallar det för en vändpunkt. Rigmor Stenmark håller med. Marietta de Pourbaix-Lundin håller med om att bostadsbyggandet ökar men verkar inte riktigt vilja kalla det en vändpunkt, Nina Lundström likaså.

Kammaren är alltså enig om att det har skett en kraftig ökning av bostadsbyggandet. Vi är lika eniga, antar jag, om att bostadsbyggandet måste fortsätta öka. Vi kanske också kan enas i glädjen över att prognoserna visar samma sak, att bostadsbyggandet ökar år från år. Regeringen ser nu ut att nå målet om 120 000 nya lägenheter under mandatperioden.

De borgerliga politikerna är också eniga om en annan sak, nämligen att de vill byta ut den här politiken. Trots det egna fiaskot och trots tio år av om än måttligt men ändå ökat bostadsbyggande, vill man bryta den här utvecklingen. I huvudsak vill man bryta den genom att göra om precis samma misstag igen; bostadspolitiken ska bort och marknaden ska lösa problemen.

Det troligaste scenariot är att det leder till precis samma sak igen: en kollaps på bostadsmarknaden och minskat bostadsbyggande. Den positiva trenden som vi har fått jobba oss tillbaka till kommer att brytas.

Som tur är, kanske man ska säga, fru talman, är man inte överens om mycket mer i maktalliansen än att den nuvarande politiken ska bort. När Rigmor Stenmark står i talarstolen ska vi ska ha obligatorisk bostadsförmedling och en bostadsanvisningslag. Det skulle naturligtvis vara intressant att höra Marietta de Pourbaix-Lundin kommentera de förslagen. Finns de med i regeringsprogrammet för maktallians för Sverige?

Man behöver inte gå längre än till budgetalternativen. Läser man oppositionens budgetmotioner ser man att Kristdemokraterna vill ha mer bostadsbidrag medan Moderaterna kraftigt vill skära ned. På område efter område går samma utveckling igen. Oppositionens förslag spretar, men de är överens om en sak: Oavsett vad regeringen gör, gör den fel. När bostadsbyggandet ökar är det kanske något för några att glädjas åt, men det är inte på grund av någon politik som regeringen har fört.

Fru talman! Man ska vara ödmjuk inför den ökning av bostadsbyggandet som har skett. Vi har haft god hjälp av den ekonomiska utvecklingen och god hjälp av en ekonomisk politik som har pressat ned räntorna till en nivå som ligger avsevärt under den nivå som var under den borgerliga tiden. Vi har också haft god hjälp av en bransch som faktiskt har börjat tänka om och börjat ta nya initiativ.

Men man kommer inte ifrån det faktum att mycket av den positiva utvecklingen i form av nya hyreslägenheter och nya studentlägenheter inte hade kunnat komma till stånd om det inte hade varit för den politik

som vi har fört. Man kommer inte heller ifrån det faktum att den positiva utvecklingen skulle brytas om vår politik ersattes med en annan politik, som Moderaterna och Folkpartiet vill göra när de vill montera ned den aktiva bostadspolitik.

Fru talman! Sverige har varit alliansfritt i nästan 200 år. Låt oss fortsätta vara alliansfria!

Anf. 63 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Först vill jag säga till Anders Ygeman: Håll dig till sanningen. Lägg inte ord i min mun som jag inte har sagt!

När det gäller hemlösheten sade jag att jag och Centerpartiet är engagerade i frågan, för vi oroas över den. Men vi vill se en proposition från regeringen innan vi tar ställning till förslag.

Sedan vill jag ta upp en fråga som vi inte har berört här i dag, nämligen den sociala, regionala klyvningen, klyvningen mellan stad och land. Hur ser Anders Ygeman på den frågan?

Anf. 64 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Det kommer att bli intressant med en maktallians för Sverige om ett av de fyra partier som ska ingå i den måste invänta den socialdemokratiska regeringens förslag innan de vet vilken politik de har. Vi har ju Hemlöshetsutredningens fyra förslag. Jag uppfattar det som att Rigmor Stenmark var positiv till dem. Om det är fel, om Rigmor Stenmark avvisar Hemlöshetsutredningen, ska inte jag vara den som lägger ord i hennes mun. Men du har ju chansen nu, 30 sekunder efter mig, att läsa in till kammarens protokoll. Hur förhåller sig Centerpartiet till Hemlöshetsutredningens förslag?

Jag är orolig över den regionala klyvningen. Och inte blir jag tryggare när jag ser den splittring som finns i de borgerliga budgetalternativen, där det finns dem som helt vill avskaffa de stöd vi har till kommuner i omvandling. Det finns de som tar risken att dra undan mattan för stora delar av Glesbygdssverige i den regeringsallians som Rigmor Stenmark säger sig vilja vara en del av.

Anf. 65 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Återigen kan vi höra att Socialdemokraterna tror att det bara är med bidrag som vi ska lösa även den regionala klyvningen. Från Centerpartiet vill vi i stället ge förutsättningar till människor i hela vårt land att få mer pengar kvar i sin plånbok så att de själva kan bestämma hur de vill ha det.

Vi vill också ge en möjlighet till unga människor som vill bo på landsbygden. Det är ju så att det skiftar lite grann hur man vill bo. När man är ung kanske man vill bo här inne i staden, och man nödgas att bo där där studerandeplatserna finns. Hur tänker Anders Ygeman lösa det? Inte bara med bidrag, väl?

Anf. 66 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag tror att jag har frågat Rigmor Stenmark fyra gånger i kammaren bara i dag hur hon förhåller sig till Hemlöshetsutredningens förslag. Jag blir faktiskt inte klok på om man är för eller emot förslagen.

Det enda jag blir klok på är att för att Centerpartiet ska kunna ha en politisk hållning krävs det en socialdemokratisk regering. Det är bara om man är emot de socialdemokratiska förslagen som Centerpartiet har en egen politisk identitet.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 67 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Anders Ygeman tycks helt ha glömt bort att Socialdemokraterna av de senaste 72 åren har styrt i 63 år. Ni har faktiskt format politiken, även bostadspolitiken.

Sedan försöker han ondgöra sig över vad de borgerliga gjorde för tio år sedan. Det de borgerliga gjorde när det gäller bostadspolitiken är att de ändrade räntebidragssystemet. Då kan man undra: Återställde Socialdemokraterna det när de kom till makten 1994? Svaret är nej. Det gjorde inte Socialdemokraterna.

Tycker inte Anders Ygeman att det är ganska besvärande att det inte kommer en enda proposition som har med bostadspolitik att göra? Det fanns ingen i propositionsförteckningen. Ja, det fanns en om herrelösa bostäder, men det var väl kanske inte den stora proposition vi väntar på. Det är inte så att jag är ute efter fler regleringar och fler subventioner. Vi måste ju ta bort hinder för bostadsbyggandet. Är inte detta ganska besvärande?

Sedan tackar jag Anders Ygeman för att han håller med mig om att det inte är tack vare regeringen som det byggs fler bostäder nu.

Anf. 68 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag kanske direkt ska korrigera Marietta när det gäller det senaste. Det är inte *bara* tack vare den socialdemokratiska regeringen och den socialdemokratiska politiken som det nu byggs fler bostäder. Det är en bidragande orsak, men det finns flera.

Anf. 69 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att läsa att Boverket självt skriver att de här subventionerna, som jag antar att Anders Ygeman tycker är det stora som gör att det byggs fler bostäder, bara påverkar en liten, liten del av bostadsbyggandet. Det är helt andra saker som gör att det byggs mer. Jag känner mig faktiskt ganska nöjd med den här debatten hittills, med att jag har fått rätt i att det inte är tack vare regeringen utan *trots* regeringen som det byggs fler bostäder i Sverige.

Anf. 70 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Det stora skälet till att det nu är lönsammare att bygga bostäder och att det nu byggs fler bostäder är att vi har fört en framgångsrik ekonomisk politik och har en ränta som är en tredjedel av vad den var under den borgerliga tiden.

Sedan har vi dessutom haft en framgångsrik politik för att bygga betydligt fler studentlägenheter och betydligt fler hyresrätter. De här två sakerna samspelar, och det enda den borgerliga maktalliansen är överens om är att riva upp den här politiken och gå tillbaka till det lägsta bostadsbyggandet i modern svensk historia.

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 71 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Anders Ygeman använde sig som brukligt av den socialdemokratiska retoriken, att försöka sätta upp en felaktig bild av motståndaren. Det är vad Ygeman har försökt göra under hela den här debatten. Han har försökt få det till att jag tyckte att det var en fantastisk utveckling på bostadsmarknaden när jag i hela mitt inlägg betonade att hundratusentals människor står i bostadskö. Jag sade också att det har skett en vändning, och det säger alla prognoser att det har gjorts.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Anders Ygeman och försöka få ett svar från honom till alla bostadslösa, till alla låginkomsttagare och till de invandrare som drabbas av den här bostadsbristen väldigt speciellt – också det enligt alla prognoser. Anser Anders Ygeman att bostadsbyggandet ligger på en tillräckligt hög nivå som det ser ut i dag i Sverige?

Anders Ygeman började så fint i sitt inlägg med att berätta om historien. Men han glömde väldigt tydligt att berätta historien innan historien. Jag skulle vilja fråga: Anser Anders Ygeman att det var den borgerliga regeringens fel att räntorna gick upp och att bostadssituationen blev förändrad 1991?

Anf. 72 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! För att svara rakt på Ragnwi Marcelinds första fråga anser jag att en kontinuerlig takt på 30 000–35 000 nya bostäder om året är en rimlig långsiktig takt. Eftersom vi inte har haft det under de senaste tio tolv åren utan varit tvungna att jobba med att få upp takten efter det borgerliga misslyckandet, skulle det behövas en högre takt för att komma till rätta med bostadsunderskottet. Men långsiktigt sett är det här en hållbar nivå som gör att vi också kommer att klara att lösa bostadsbristen och ge människor i vårt land bostäder.

Anf. 73 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Uppenbarligen har inte Anders Ygeman samma historiebeteckning som Owe Hellberg, som nyligen talade om att det var från 1994 som bostadspolitikerna började haverera. Det var just då Anders Ygeman och Owe Hellberg tog över makten. Jag skulle vilja fråga Anders Ygeman om den bild som Owe Hellberg har presenterat här i dag om att bostadspolitikerna är på väg utför. Är det också Anders Ygemans bild? Och hur kan i så fall Anders Ygeman luta sig så blint mot Vänsterpartiet i regeringsställning?

Anf. 74 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Ragnwi Marcelind frågar om jag har samma historiesyn som Owe Hellberg. På den frågan kan jag svara blankt nej. I min historia finns ingen Lenin. I min historia finns ingen Stalin. Jag anser att vi är på rätt väg nu med bostadsbyggandet. Vi har nått en historiskt hög nivå. Vi har inte haft så högt bostadsbyggande på tio år. Bostadsbyggandet fortsätter öka, och det enda alternativet till det i kammaren är en politik som säger nej, som vill bryta utvecklingen och göra det dyrare att bygga.

Anf. 75 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Apropå det här med definitionen av bostadsbrist tycker jag ändå att det vore väldigt viktigt att höra från Anders Ygeman om Anders Ygeman anser att det råder bostadsbrist. Det andra är att man kan konstatera att exempelvis Sveriges byggindustrier säger att investeringarna i bostadsbyggandet nästa år kommer att minska med 2 % samt att Sverige, med de prognoser som finns, kommer att investera minst andel av BNP i bostadsbyggande i hela västvärlden. Har Sverige en bostadsbrist, Anders Ygeman?

Anf. 76 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Ja, självklart har Sverige en bostadsbrist. Det råder brist på många av våra centralorter. Det råder brist på flera, om än inte alla, studentorter. Det är därför vi har en aktiv bostadspolitik. Det är därför vi driver upp takten i bostadsbyggandet. Det är därför vi kan vara glada för att vi har nått en historiskt hög nivå, en vändpunkt, som Ragnwi pratade om tidigare.

Men vi är inte nöjda med detta. Vi tänker fortsätta jobba bort bostadsbristen. Vi har en ryggsäck med ett antal år med för lågt bostadsbyggande bakom oss. Därför måste vi ligga på så att vi i framtiden kan bygga bort bostadsbristen.

Anf. 77 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag vill ställa den fråga som jag har ställt till tidigare talare även till Anders Ygeman, med tanke på att han ändå har ganska mycket makt, kan man väl säga, i dessa sammanhang. Vilka insatser tänker Anders Ygeman göra för att det ska komma nya propositioner som riksdagen ska kunna behandla? Om det inte kommer några propositioner finns naturligtvis möjligheten att bifalla oppositionens förslag. Men vilka initiativ tänker Anders Ygeman ta för att det ska komma nya propositioner?

Anf. 78 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Vi jobbar naturligtvis hela tiden med att få fram förslag till riksdagen. Vi är ganska stolta över det resultat som våra förslag hittills har gett – det mest omfattande bostadsbyggandet på tio år.

Vi är helt klart övertygade om att det skulle vara katastrofalt för Sverige om vi skulle bifalla oppositionens förslag, dels därför att de spretar, dels därför att det enda som man är överens om är att de åtgärder som har lyckats ska rivas upp – bostadsbyggandet kommer att stoppas, hyresgäststödet ska rivas upp, studentbostadsstödet ska rivas upp. Detta kommer vi inte att medverka till.

Anf. 79 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Lär av historien, sade Anders Ygeman. Vi kan då konstatera att under de senaste tio åren har vi haft en bostadsmarknad där underhållet är eftersatt. 56 % av våra lägenheter i landet och 25 % av våra småhus har ett eftersatt underhåll. Man beräknar detta till storleksordningen 400–500 miljarder kronor.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Min fråga är: Vad har Socialdemokraterna lärt av den här utvecklingen under de senaste tio åren, och vad tänker man göra för att återskapa ett friskt bostadsbestånd?

Anf. 80 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Min uppfattning är att det är främst fastighetsägarens skyldighet och uppgift att vidmakthålla fastighetsbeståndet. Svenska fastigheter utgör en stor del av den svenska nationalförmögenheten och står för en stor del av vårt nationalkapital. Och det är naturligtvis allvarligt om fastighetsägarna inte klarar av sin uppgift att hålla sina tillgångar i gott skick. Det är en fråga som vi måste följa noggrant. Men jag tror inte på stora statliga stöd till privata fastighetsägare för att de ska göra det som åligger dem.

Anf. 81 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Men att detta pågår visar ändå att något är sjukt i samhället. Jag delar uppfattningen att en stor del av vårt kapital ligger i fastigheter. Säkerheten för en tredjedel av näringslivets lån ligger faktiskt i fastigheter. Det är därför oerhört viktigt att vi verkligen underhåller detta kapital.

Anf. 82 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag delar den uppfattningen. Sedan tror jag tyvärr att en del av det bristande underhållet beror på kraftigt fallande fastighetspriser i glesbygden som har gjort det ekonomiskt olönsamt att underhålla fastigheter där. Vi får naturligtvis hoppas att marknaden klarar av att återhämta sig så att vi kan få ett jämnare bosättningsmönster i Sverige. Då skulle även den frågan lösas lättare.

Anf. 83 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag trodde att detta skulle handla om bostadspolitikens historia. Det är väl det som vi debatterar i dag? Då får jag korrigera lite grann.

Bostadsdepartementet lades ned av den borgerliga regeringen. Alla lagstiftningsförändringar plus alla andra försämringar genomfördes av den borgerliga regeringen. Sedan orkade inte Socialdemokraterna göra någonting åt detta utan litade fullt och fast på räntan. Sedan blev det lite ändring när det blev samarbete med mp och v i dessa frågor efter 1998. Det är historieber beskrivningen.

Jag har en fråga till Anders Ygeman. Budgetöverenskommelser är kompromisser. Du vet att jag är kritisk till ytbegränsningen vid produktion av hyresrätter. Jag har fått så många praktiska bevis på att den inte fungerar bra. Är du beredd att tillsammans med mig ta bort den vid den fortsatta behandlingen i bostadsutskottet?

Anf. 84 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag kan säga att jag inte är beredd att budgetförhandla med Owe Hellberg från riksdagens talarstol, inte efter den ganska långa budgetprocess som vi har gått igenom.

Anf. 85 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Budgetförhandlingarna är klara sedan några veckor tillbaka. Nu handlar det om hur vi ska göra i utskottet.

Sanningen är att man på Gotland bygger fyrarummare som är mindre än 70 kvadratmeter. Jag besökte Halmstads kommun för någon vecka sedan. Man sade att man avstår från investeringsbidraget på grund av att man inte kan bygga ett allsidigt bestånd. Man bygger hellre dyra hyresrätter vid vattnet för 1 200–1 300 kr per kvadratmeter.

Inse att detta är ett problem som vi tillsammans borde kunna lösa i utskottet.

Anf. 86 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att jag och Owe Hellberg i det budgetförslag som föreligger är överens om vilka ytbegränsningar som ska gälla.

Anf. 87 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Det var lite uppfriskande att från Owe Hellberg få höra att han delar borgerlighetens uppfattning om investeringsbidragen.

Det här kanske blir en lite dyster debatt, och jag kanske inte blir så mycket gladare, men det är ändå en fortsättning på bostadsbyggandets hinderbana som gäller. Och det är vår uppgift att få en förändring till stånd.

Jag ska anlägga en helt annan aspekt på denna frågeställning, och den gäller den kommunala självstyrelsen i fråga om bostadspolitik.

Som Nina Lundström tidigare klargjorde här är inriktningen på Folkpartiets bostadspolitik att skapa långsiktiga förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad där bostadskonsumenten och hans eller hennes önskemål sätts i centrum. Då kan man konstatera att regelverken på kommunal nivå har en stor betydelse och att lokalt självstyre och lokal förankring i de flesta fall är överlägset ett centralt regelsystem.

Regeringen har ett stort ansvar att ta fram förslag och skapa en förändring i regelverket som tar bort hindren så att det kommunala självstyret kan fungera så långt som möjligt. Det får en positiv effekt bland annat för bostadsbyggandet.

Folkpartiet har i sina motioner lyft fram några förändringar som vi tror definitivt skulle inverka positivt på bostadsbyggandet. Det kanske mest tydliga exemplet gäller de kommunala bolagen. Vi ser lagen om allmännyttiga bostadsföretag som en företeelse som måste tas bort. Denna lag utgör ett stort hinder för kommunens handlingsutrymme. Det måste ändå vara rimligt att kommunernas bolag kan köpa och sälja fastigheter utifrån lokala förutsättningar och ekonomiska bedömningar som görs lokalt. Inte minst borde regeringen vara intresserad av att man från kommunal sida kan vidta de åtgärder som krävs för att det inte ska bli framtida bostadsakuter och krav på statliga insatser. Därför är det lite underligt att det framhålls att denna lag ska behållas.

En ännu större baksida av just den lagstiftningen är att man riskerar den kommunala basverksamheten i fråga om skola, vård och omsorg. Om man inte får vidta rätt åtgärder kan det bli en väldigt stor ekonomisk belastning för kommunerna. En översyn pågår nu. Men vi förväntar oss att slutsatsen blir att denna lag har tjänat ut sin roll och ska tas bort.

En annan sak som vi lyfter fram är skatteutjämningsystemet. Folkpartiet står bakom att man ska ha en princip om kommunal skatteutjämnings så att kommuner och landsting får likvärdiga förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet. Det är egentligen inte det som är problemet. Detta är inte bara ett Stockholmsproblem som det lätt framstår i debatten, utan det gäller egentligen överallt. Kommuner som växer och drar till sig nya invånare och bygger för dem missgynnas i systemet. I många stycken saknas det incitament för kommunpolitikerna att stimulera ett ökat bostadsbyggande för att få ett ökat antal invånare. Det medför nämligen så många följdinvesteringar och kostnader samtidigt som utjämningsystemet slår väldigt hårt initialt. Vi anser att man måste förändra systemet så att det gynnar och stimulerar tillväxt i stället.

Vi lyfter fram en annan problematik. Det är också både en glesbygds- och storstadsproblematik och gäller strandskyddet. I många glesbygdskommuner tycker man att fria regler och ett upphävande av strandskyddet skulle vara lösningen för att kunna locka till sig nya invånare. Det kanske är på det viset.

Strandskyddet är faktiskt ett mycket viktigt regelverk för att bevara unika naturvärden och behålla den allmänna tillgängligheten längs våra kuster och utmed våra sjöar och vattendrag. Det går inte att säga att man bara för att det är glesbygd ska släppa detta och att man annars ska vara hård. Det här måste i stället kunna ske på ett planmässigt sätt så att det går att genomföra i både glesbygd och storstadsområden.

Vi har tagit fram ett förslag om möjligheter att forma ett lokalt strandskydd i kommunerna, naturligtvis utifrån en noggrann inventering av naturvärden och tillgänglighetssynpunkter. Sedan gäller det att få detta strandskydd fastställt så att man utifrån detta kan jobba kontra bostadsbyggandet.

Man hamnar då oftast i ett väldigt otvunget läge där man långsiktigt och planmässigt kan se vilka delar av strandskyddet som kan upphävas. Inom vissa områden skärps givetvis lagstiftningen. Jag tror att detta skulle vara en stor tillgång. Med ett sådant här system för kommunerna ökar man respekten för strandskyddet så att det inte blir så slumpartat som det i dag upplevs.

Anf. 88 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Lars Tysklind missförstod nog helt min replik till Anders Ygeman. Vi är *för* permanentade investeringsbidrag och vill till och med förstärka dessa. Naturligtvis ska regelsystemet utformas på ett sådant sätt att det underlättar bostadsbyggandet. Finns det problem där ska de naturligtvis bort.

När det gäller strandskyddet är jag beredd att göra en översyn, men jag tror att Lars Tysklind är alldeles för optimistisk när det gäller den kraftiga byggnation som kommer att bli följden.

Själv kommer jag från en landsbygdskommun så jag vet att värdet på en fastighet eller ett hus för 1 ½–2 miljoner är, när nyckeln sätts i dörren, 750 000 kr. Ingen bank ställer upp på att låna ut pengar under sådana villkor. Följden blir att ett minskat strandskydd är intressant i våra storstadsregioner. Och det är väl där som man behöver skydda stranden allra mest, så dra inte alltför stora växlar på detta!

Anf. 89 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att jag misstog mig på vad Owe Hellberg sade. Jag bara konstaterade att just på den punkten är Owe Hellberg överens med de borgerliga partierna. Visserligen är vi helt och hållet mot de här bidragen, men på just nämnda punkt blir de ännu dummare.

Sedan har vi frågan om strandskyddet. Optimistisk och optimistisk – jag tycker att den här möjligheten ska utnyttjas. Sedan finns det naturligtvis också många andra faktorer som är styrande här.

Som jag sade i mitt anförande är nämnda reform lika viktig för glesbygden som för storstadsområdena när det gäller att kunna få ett fungerande och planmässigt fastställande av strandskyddet i stället för att ha det som i dag när man i ett pressat läge har att ge dispens eller inte. Jag tror att också strandskyddet vinner väldigt mycket på detta.

Anf. 90 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Självklart är jag beredd att se över strandskyddslagstiftningen. Men det blir lite lustigt, Lars Tysklind. Är man så väldigt mycket mot något och har så starka åsikter om hur regelsystemet ska vara blir retoriken lite märklig för mig.

Bortsett från allt det som Folkpartiet vill göra undrar jag: Hur höga blir hyrorna i Folkpartiets Sverige?

Anf. 91 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Frågan om hur höga hyrorna ska vara dyker med jämna mellanrum upp i denna kammare. På något vis är detta inte ett riksdagsbeslut. Jag är övertygad om att vår politik kommer att leda till ett ökat byggande. Det i sin tur är naturligtvis en förutsättning för att man över huvud taget ska kunna diskutera hyror och hyresnivåer.

Anf. 92 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Nu handlar det om byggande och även om kommunerna.

Den kommunala sektorn är viktig för välfärden. Jag konstaterar att viljan att föra den övergripande debatten om kommunernas förutsättningar är liten, och detta är beklagligt.

Sakfrågor som handhas av kommunerna diskuteras här i kammaren, men alltför få diskuterar kommunernas *förmåga* att klara sina åligganden. Detta visar att någonting är fel!

Kommunerna har en framträdande roll i det civila samhället, och då är kommunpolitikernas roll som brobyggare mellan samhällets olika sektorer viktig. För att det här ska fungera krävs det en koppling mellan ansvar, resurser och befogenheter. Det kräver ett reellt kommunalt självstyre.

Hur ser det då ut? Ja, det kommunala självstyret framstår i dag som en chimär. Utredningar visar att kommunalpolitikern bara får bestämma över 15 % av sin verksamhet. Resten beslutar riksdagen om.

Ansvar för införandet däremot får kommunalpolitikern ta. Hur ska det ansvaret kunna tas? Hur får vi politiker att ställa upp på den här ansvarsfördelningen, och hur främjar detta den demokratiska utvecklingen?

Centerpartiet har i likhet med Kommun- och Landstingsförbundens alla företrädare ansett att det system som vi har i dag är orimligt. Vi måste få in ett underifrånperspektiv och därmed återupprätta det kommu-

nala självstyret. Regeringen föreslår i stället en utarmning av folkstyret. Genom bidrag vill man stimulera kommunsammanläggningar.

Erfarenheterna från 50- och 70-talets kommunreformer talar sitt tydliga språk. Demokratiunderskottet var omfattande.

Vad som behövs är aktiva åtgärder för att stimulera samarbete över kommungränserna, samtidigt som lokala och regionala politiker ges rätten att sköta sina egna angelägenheter. Pekpinnar i form av specialinriktade statsbidrag är det första som måste bort!

Statens övervältringar av ansvar sker i dag såväl direkt som indirekt. Jag ska ge ett par exempel – det första på rättssäkerhetens område.

Rättssäkerhet i form av upprätthållande av lag och ordning är ett statligt ansvar, men verksamheten har havererat. Kommunerna engagerar nu vaktbolag för att kunna upprätthålla ordningen på gator och torg. Polisen är en sällan sedd gäst, framför allt i våra mindre kommuner. Busarna har getts rätten att sätta näringsförbud på näringsidkare. Det här är helt oacceptabelt!

Det andra exemplet gäller rätten att lösa sina problem.

Stopplagar diskuteras för att förhindra landsting att välja driftsformer som såväl höjer kvaliteten som effektiviserar verksamheten. För mig med viss erfarenhet av just mångfald inom vården är ett sådant här agerande helt obegripligt. De regionala politikerna måste ges rätten att själva besluta över de angelägenheter som berör dem.

Sverige är i dag inne i en högkonjunktur. I kommunerna märks inte detta.

Socialbidragskostnaderna galopperar, likaså bidragen till bostadsanpassning. Problem finns såväl inom skola som inom vård och omsorg. Regeringens tro, som ofta framförs, att bollandet av resurser mellan olika sektorer är enkelt visar på dålig insikt. En nedgång av elevkullar i skolan tror man direkt kan friställa resurser. I verkligheten är förhållandet ett annat.

Lärare blir inte med omedelbar verkan vårdare. Skollokaler blir inte med omedelbar verkan vårdlokaler. De omställningstider som kommunerna har i sådana här sammanhang kan de själva bäst avgöra.

Regeringen ska nu också införa friår. Hur klarar de små kommunerna att kompensera det kompetensbortfall som friåret innebär? Hur har vi råd med detta när vi i stället behöver fler arbetade timmar i landet? De flesta som ansöker om ett friår är etablerade personer med hög kompetens och på nyckelbefattningar. Deras frånvaro löses *inte* med någon sökande från arbetsförmedlingen.

Regeringen vill också stimulera kommunerna att anställa fler. Samtidigt har kommunerna ett skriande behov av ekonomiska resurser. Det finns många svarta hål att fylla. Stora tillskott behövs därför i kommunerna, bara för att klara befintlig verksamhet – detta trots att kommunerna under de senaste åren tvingats höja skatten radikalt.

Kostnadsutvecklingen inom de prioriterade områdena har till stor del finansierats genom eftersatt underhåll av vägar och gator, av vatten och avlopp och av fastigheter. Det tar många år att reparera den skadan.

Man kan skjuta på underhållet under något år om man behöver pengar till någon akut åtgärd. Men nu har de akuta åtgärderna blivit ett konstant tillstånd. I dag är det fråga om en ren kapitalförstöring, något som regeringen otvivelaktigt har ett ansvar för.

Nu säger regeringen att man ska ge mer pengar till kommunerna, och det är bra, men frågan är bara om det är långsiktigt hållbart. Det måste det nämligen vara. Man måste ge kommunpolitikerna bra förutsättningar att klara sin verksamhet. Nuvarande system med uppifrån styrda kommuner och landsting måste förändras. Från Centerpartiet vill vi ge kommunpolitikerna ett reellt självstyre! Vi vill slopa alla specialdestinerade statsbidrag och göra dem generella. Vi vill ge kommunerna sin skattebas och därmed ge dem rätten att tillgodoräkna sig tillväxten och inte ständigt få verksamheten överprövad av regering och riksdag.

Det lägger grunden för ett kommunalt självstyre.

Det förordas av hela Kommun- och Landstings-Sverige.

Det utvecklar välfärden.

Frågan är varför regeringen inte vågar tillåta kommunerna att sköta sina angelägenheter medan vi i den här kammaren sköter våra angelägenheter.

Jag är övertygad om att om vi skulle få en sådan lösning så skulle vi göra livet lättare för de flesta!

Anf. 93 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jörgen Johansson talar om den kommunala självstyrelsen. Något som är väldigt viktigt för att den kommunala självstyrelsen ska fungera i praktiken är att vi har ett bra kommunalt utjämningssystem, och därför är min fråga till Jörgen Johansson: Hur kommer det sig att Centerpartiet är det enda parti i Sveriges riksdag som helt tar avstånd från regeringens förslag till nytt utjämningssystem och avslår det hela? Hur tror Jörgen Johansson att hans partivänner ute i de centerpartistiska kommunerna uppfattar detta?

Anf. 94 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Nuvarande system har brister, såväl för storstaden som för glesbygdskommunerna. Vi avstyrker förslaget därför att vi anser att man måste sätta sig ned och ta fram ett förslag som gynnar hela den kommunala och landstingskommunala sektorn. Det gör inte liggande förslag. Vi vill med andra ord frysa nuvarande system och att staten ska gå in och ge kompensationer under den tid som vi utreder det här. Men vår vilja är att vi ska få fram ett system som är hållbart – långsiktigt hållbart.

Anf. 95 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det är ju så, Jörgen Johansson, att vi har haft en stor utredning om det här nya förslaget där Centerpartiet var med och där Centerpartiet inte reserverade sig. Det här är, såvitt man har kommit fram till, en bra fördelning. Det är bara 15 kommuner och ett landsting som har så pass god tillväxt att de får bidra till systemet. Alla andra får del av den här utjämningen. Det är det viktigaste.

Jörgen Johansson sade just att hela landet måste leva, och kommunpolitikerna ska få möjlighet att ha en bra verksamhet. Då krävs det ett ordentligt utjämningssystem, och Centern säger nej till det.

Anf. 96 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är rätt, det Sonia säger om utredningen, men det är faktiskt så att vi lyssnar på de signaler vi får i samband med att en utredning läggs fram, och vi agerar utifrån de förhållanden som råder i verkligheten. Vi kan konstatera att varken det gamla eller det nya systemet löser problemet. Det innebär att vi, även om vi nyligen har utrett det här, måste se över det återigen – och det är det vi föreslår.

Anf. 97 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Har vi råd med välfärden? Det finns de som säger nej, de som säger att vi i Sverige tar ut alldeles för höga skatter och de som säger att det i varje fall i framtiden inte kommer att finnas tillräckligt med pengar för att betala välfärden, när vi får en allt äldre befolkning och när vi blir alltmer beroende av vad som händer i världen. Men ytterst handlar det om vilket samhälle vi vill ha. Är det egoismens samhälle eller ett samhälle där vi visar omsorg och omtanke om varandra?

Jag tror att vi både kan värna välfärden och utveckla den. Men det kräver att vi håller samman och bygger ett samhälle i solidaritet och gemenskap. Därför är det inte särskilt uppbyggligt, Jörgen Johansson, att se hur den så kallade borgerliga alliansen är handlingsförlamad i centrala välfärdsfrågor: negativa, splittrade och kraftlösa. Låt mig ta ett exempel.

I tisdags justerade finansutskottet betänkandet om det nya skatteutjämnningssystemet. Socialdemokraternas och majoritetens förslag innebär att kommuner och landsting ges likvärdiga förutsättningar att kunna erbjuda sina invånare en bra skola, vård och omsorg. Utjämnningen mellan kommunerna medverkar därmed till uppbyggnaden av välfärden i Sverige och bidrar till att motverka segregering mellan kommunerna.

Det är våra kommuner och landsting som står för välfärdens vardagsarbete. Skolan, sjukvården, äldreomsorgen och barnomsorgen är välfärdens fyra grundstenar. Sveriges kommuner ger en service till medborgarna som på många sätt är unik genom sin kvalitet, genom sin omfattning och genom sin mångsidighet.

En majoritet av landets kommuner har en minskande befolkning, och tillväxten koncentreras till vissa områden i Sverige. Samtidigt vet vi att Sveriges framtida tillväxt är beroende av sammanhållningen mellan landets olika delar. Därför måste vi slå vakt om den kommunala skatteutjämnningen. Utjämnningssystemet är en förutsättning för att välfärden ska kunna vara likvärdig över hela landet och för att den kommunala självstyrelsen ska fungera. Men här står den borgerliga alliansen splittrad, de har inget gemensamt motförslag!

Just nu står svensk ekonomi bättre rustad än någonsin för att möta konjunkturuppgången eftersom det för första gången på länge inte finns några egentliga underskott i de offentliga finanserna som behöver betalas av. Vi har gått igenom lågkonjunkturen ännu en gång och ser nu hur Sveriges ekonomi förbättras, industrins orderböcker fylls, exporten nästan exploderar och försäljningen i detaljhandeln ökar. Lägg därtill att vi i Sverige numera år efter år har utomordentligt stora överskott i våra utlandsaffärer. Till skillnad från perioden i början på 90-talet bygger vi nu upp en allt större nationalförmögenhet, som utgör en allt starkare bas för den svenska ekonomin och den svenska välfärden. I finansutskottets offentliga utfrågning av riksbankschefen i går bekräftades bilden av att

det går bra för den svenska ekonomin. Resurser som växer fram kan användas till att göra samhället bättre. Med en samhällsekonomi i god tillväxt har vi stor frihet att själva bestämma vilken väg vi vill välja för framtiden.

Därmed vill jag inte på något sätt dölja att läget på arbetsmarknaden just nu är besvärligt. Alltför länge har en hög arbetslöshet dröjt sig kvar efter lågkonjunkturen. Men vi vet samtidigt av erfarenhet att arbetslösheten kommer att minska när de intäkter som kommer från exporten används för att anställa fler i industrin. På det följer ökade skatteintäkter. Kommuner och landsting får mer resurser.

Denna tid måste överbryggas och därför är regeringens budgetförslag framför allt inriktat på att komma till rätta med arbetslösheten, stimulera efterfrågan, skapa skatteinkomster till kommuner och landsting och därmed öka välfärden.

Det är därför välkomna satsningar som regeringen presenterar i årets budgetförslag som ska bidra till att kommuner och landsting ska kunna behålla nödvändig personal och också i vissa fall kunna anställa fler.

Vården, skolan och omsorgen ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla. Statsbidragen till kommuner och landsting ökar sammantaget med över 11 miljarder kronor de kommande två åren, och det ger bättre förutsättningar att värna kvaliteten och jobben i vården, skolan och omsorgen.

Redan i år ökar sysselsättningsstödet till kommuner och landsting med 1,5 miljarder kronor. Det blir 6 miljarder kronor 2005 och 7 miljarder kronor 2006.

1,7 miljarder kronor satsas på införandet av en vårdgaranti samt ökade resurser till psykiatrin och missbruksvården.

450 miljoner kronor avsätts 2005 för kompetensutveckling av personal inom vård och äldreomsorg, ett medel att underlätta generationsskiftet.

Arbetsmarknadspolitiken stärks med 20 000 platser. Satsningen på 15 000 fler lärare och annan personal i skolan fullföljs. En satsning på 6 000 fler förskollärare i förskolan påbörjas nästa år.

Fru talman! Jag vill ha ett Sverige som byggs i gemenskap och sammanhållning, ett land med omsorg om människa och miljö.

Med vår budget för 2005 stärker vi solidariteten och välfärden.

Anf. 98 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vi måste skapa en långsiktigt hållbar situation i kommunerna. Vi måste ge kommunerna ekonomiska förutsättningar. Ansvar och befogenheter måste gå hand i hand. Det talar för ett kommunalt självstyre.

I går i debatten sade en partikamrat till Sonia Karlsson att vi måste ha specialinriktade bidrag för att kunna ändra de beslut som exempelvis en borgerlig kommun fattar om den inte följer s-linjen.

Är det därför som vi ska ha de specialinriktade statsbidragen? Delar Sonia Karlsson den syn på demokratin på det kommunala planet som den ledamoten gav uttryck för?

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 99 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jörgen Johansson vet att i det nya förslaget till nytt utjämnningssystem för vi i stället in flera av de specialdestinerade bidragen och lägger det till utjämnningssystemet just för att det ska ge kommunerna större möjlighet att själva på bästa sätt använda pengarna i verksamheten.

Det är sagt att det ska göras även framöver. Vi kan inte lägga in exempelvis maxtaxan just nu eftersom det är frivilligt. Ska det in i påsen måste den bli obligatorisk. Men på sikt är tanken att så mycket som möjligt av bidragen ska gå till kommunerna.

Anf. 100 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Trots det tar regering och riksdag in en stor del av kommunernas skattebas och återfördelar den sedan med pekpinar. Samtidigt får kommunerna inte tillgodoräkna sig tillväxten på just den skattebasen. Från vår sida vill vi ge kommunerna även tillväxten.

Anf. 101 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det nya utjämnningssystem som Centern säger nej till tar bättre hänsyn till kommunernas skatteunderlag, Jörgen Johansson. Centern bör tänka om och inte som enda parti motverka att vi ska ha ett bra kommunalt utjämnningssystem.

Jag undrar vad Jörgen Johanssons centerpartistiska kommunalråd i Sala och Heby tycker. De är väldigt beroende av systemet. De får ca 84 miljoner från utjämnningssystemet. Jag tror att de är bekymrade när de hör Centrerns inställning.

Anf. 102 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Sonia Karlsson beskrev vikten av att värna och utveckla välfärden. Hon beskrev också den alltmer minskande befolkningen ute i våra kommuner.

Enligt undersökningar är det inte mindre än 250 000 svenskar som skulle kunna tänka sig att skaffa barn om de hade ett större och bättre boende. De statliga egnahemslån som fanns 1905–1948 och utgick till mindre bemedlade familjer har inte fått någon efterföljare.

Min fråga till Sonia Karlsson är: Kan Sonia Karlsson tänka sig att vara med – med tanke på hennes tal om solidaritet och att vi ska bry oss om alla – att stödja ett sådant förslag så att vi på nytt kan underlätta för låginkomsttagare att kunna äga sitt boende?

Anf. 103 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Om vi tittar på hur barnfamiljer bor i Sverige och det stöd vi ger för att de ska ha ett bra boende har våra barnfamiljer det bra om man jämför med hur barnfamiljer har det i många andra länder. Det kan alltid behövas bättre stöd. Men för dagen tror jag ändå att det verkligen är något som vi prioriterat att vi ska ha goda bostäder för alla men särskilt för våra barnfamiljer.

Anf. 104 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Bra bostäder är inte samma sak som tillräckligt stora bostäder för att kunna utöka familjen. Det finns flera undersökningar. Den

här undersökningen visar att 250 000 människor i Sverige skulle kunna tänka sig att skaffa barn om de hade ett större boende.

Det måste ligga i Sonia Karlssons intresse med tanke på att barnafödandet är lågt och att vi behöver ha mer intäkter i våra kommuner att stimulera människor att kunna få ett större boende.

Min fråga kvarstår. Kan Sonia Karlsson tänka sig att stödja en sådant tanke, som egentligen är socialdemokratisk ideologi, att låginkomsttagare också ska kunna äga sitt boende?

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 105 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Först och främst tror jag att det föds ganska många barn redan i dag. Dessutom tror jag inte att det är något barn som inte föds på grund av att familjer inte har tillräckligt bra bostad i Sverige. Där delar jag inte Ragnwi Marcelinds uppfattning.

Vi har goda bostäder. Det finns representanter från bostadsutskottet här i kammaren som bättre i detalj kan gå in i den debatten. Men sammantaget har vi en bra bostadssituation för familjer.

Anf. 106 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Sonia speglade en väldigt ljus bild av den svenska kommunala sektorn. Vi som har kontakt mot regioner, landsting och kommuner ser snarare att de nedskärningar som man nu planerar är ganska kraftfulla. Det gäller framför allt de stora områdena barnomsorg och skola. Det sker trots regeringens fördelning av pengar på olika saker.

Det är ett problem. Sonia Karlsson koncentrerar sig mer på fördelningen än på tillväxten. Problemet för de svenska kommunerna är att en miljon människor står utanför arbetsmarknaden som borde vara på den. Därför undrar jag vilka åtgärder regeringen har för detta mycket stora och mycket allvarliga problem.

Anf. 107 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Marie Wahlgren har helt rätt. Jag speglade att Sveriges ekonomi går väldigt bra, något som dessutom riksbankschefen underströk i går. Men precis som det har sagts här tidigare har det inte nått ut till kommunerna än. Det är problemet.

Sysselsättningen har inte kommit i gång så pass att vi ser att det blir ökade skatteintäkter. Det är därför jag sade att vi måste brygga över. Det är vad som ligger i regeringens budgetförslag när vi satsar extra pengar på kommunerna.

Vi ger mer pengar så att man kan utbilda personal för att kunna ha kvar den när man får medel att utöka. Vi ger också mer pengar till arbetsmarknadspolitik och till småföretag. Allt som ligger i vår budget är just för att överbrygga tills vi ser att skatteintäkterna kommer in. Det behöver kommunerna.

Anf. 108 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Det är bekymmersamt om man tror att det bara är ett problem som ska överbryggas. Vi står inte i början på en högkonjunktur utan vi står mitt i en högkonjunktur, och arbetsmarknaden har inte kommit i gång.

Det beror snarare på systemfel i politiken än på att man har kommit ur en djup lågkonjunktur. Det har vi egentligen inte. Vi står på toppen av en högkonjunktur och har inte fått i gång arbetsmarknaden ännu. Det är ett allvarligt problem.

Anf. 109 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det var precis vad jag underströk i mitt anförande. Problemet är den höga arbetslösheten. Det är därför regeringen också vidtar åtgärder. Efter varje lågkonjunktur har vi först exporten och investeringar. När det gör att industrin börjar att anställa tar det en tid. Det är den tiden vi nu överbryggar för att motverka arbetslösheten i kommuner och landsting. I går fick vi tala med riksbankschefen. Han ser ändå en ökning av sysselsättningen under nästa år.

Anf. 110 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Sonia Karlsson tar upp frågan om det kommunala skatteutjämnningssystemet. Jag skulle vilja ställa en fråga. Varför ska en låginkomsttagare i Haninge, Botkyrka, Stockholm och Norrtälje betala till en höginkomsttagare i Kalix, Göteborg, Malmö eller Katrineholm? Det är så skatteutjämnningssystemet fungerar.

Anf. 111 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Den moderata retoriken är verkligen att göra tvärsom mot vad jag sade i inledningen, och Marietta de Pourbaix-Lundin gör det nu i sin prydno. Hela landet måste hjälpas åt och se till att vi får tillväxt. Då kan man inte ställa en person i någon kommun i Stockholm mot en annan person i någon annan del av landet.

Det nya förslaget till utjämnningssystem som vi ska debattera den 27 oktober visar tydligt att 15 kommuner och ett landsting är med och betalar bidragen. Men det är lägre bidrag och färre som behöver betala tack vara att vi nu lägger in mer pengar i utjämnningssystemet.

Se det i stället så, Marietta de Pourbaix-Lundin, att lite solidaritet i Sverige mellan kommuner och invånare är bara bra.

Anf. 112 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det var en intressant solidaritet. Det är låginkomsttagare i Stockholms län som ska betala till höginkomsttagare i andra kommuner. Det är den socialdemokratiska solidariteten. Det har jag fått klart för mig nu. I alla de kommuner som jag räknade upp betalar låginkomsttagare tusentals kronor varje år. De bor i Stockholms län.

Stockholms läns landsting är det enda landsting som betalar till andra landsting och in i systemet. Ändå har de en landstingsskatt som är 2 kr högre än alla andra landsting i Sverige.

Anf. 113 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! För det första vägrar jag att beläggas med sådana ord som Marietta de Pourbaix-Lundin använder. Jag har inte ställt personer mot varandra. Jag undanber mig det. Däremot kommer enligt Långtidsutredningen ett antal år framöver den största delen av tillväxten att ske i storstäderna. I resten av landet är det väldigt lite. Hur ser Marietta de Pour-

Anf. 114 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det har varit en intressant bostadspolitisk debatt. Partierna som ingår i den borgerliga maktalliansen är överens om en sak, och det är att bostadsbyggandet ökar. I övrigt tycks man inte vara särskilt överens. Men det är väl bra så långt, att de borgerliga partierna nu inser att det har hänt någonting på den svenska bostadsmarknaden, att vi är inne i en period med kraftigt ökat bostadsbyggande. I år tillkommer det 30 000 nya bostäder, nästa år 32 000 och året därpå 34 000, om vi får tro Boverkets prognoser för 2005 och 2006.

Vårt vallöfte från 2002 om 120 000 nya bostäder under mandatperioden är alltså inom räckhåll. Särskilt glädjande är att byggandet av hyresrätter till kostnader som vanliga inkomsttagare kan efterfråga nu har kommit i gång, både större och mindre hyresrätter och studentbostäder. Regeringens strategi för att öka bostadsbyggandet har gett resultat. Även om jag tycker att det är glädjande – det hoppas jag att också de borgerliga partierna gör – är jag inte nöjd. Den dag man som politiker är nöjd ska man kanske inte vara politiker.

Vi behöver lyfta nivån ytterligare upp mot 35 000 lägenheter om året under några år och behålla en jämn byggvolym på mellan 30 000 och 35 000 lägenheter om året sedan över tiden för att svara upp mot efterfrågan och för att ge byggbranschen en chans att nu se till att man effektiviserar produktionen och utvecklar produktionsmetoderna.

Vi har fortfarande en kraftig bostadsbrist på flera orter i Sverige. Det gäller i tillväxtregionerna och på högskoleorter runtom i landet. Vi har däremot inte en kraftig bostadsbrist i 100–150 kommuner som ibland påstås. Men i de allra flesta kommuner har man brist på något och behöver bygga nytt, allt från villor för att locka barnfamiljer till hus med hiss och bra tillgänglighet för att komplettera det befintliga bostadsbeståndet.

Regeringens bostadspolitiska strategi har byggt på tre huvudingredienser. Den första är att se till att kommunerna tar ett större ansvar för bostadsförsörjningen. Kommunerna sitter med planmonopol, markinnehav och allmännyttiga bostadsbolag och var väl passiva på den bostadspolitiska fronten när vi gick ur 90-talet. Nu konstaterar jag att kommunalpolitiker runtom i Sverige starkt engagerar sig i de bostadspolitiska frågorna.

Den andra strategin var att med statliga insatser se till att vi fick i gång produktionen av hyresrätter och studentbostäder genom investeringsstöd och investeringsstimulanser. Det ger nu rejäla resultat när det gäller bostadsbyggandet.

En tredje strategi var att medverka till en förändring av byggbranschen, att byggbranschen blev en industrisektor jämförbar med annan industriell verksamhet.

En viktig förutsättning för ett ökat bostadsbyggande, inte minst av bostäder till vettiga priser, är att få ordning på byggbranschen. När en bransch av byggsektorns storlek inte gör sitt bästa påverkas hela samhällsutvecklingen negativt. I slutändan drabbas konsumenterna. Därför har regeringen de senaste åren aktivt arbetat med att få i gång en förändring av attityder och processer i byggsektorn. Vi har sett brister i form av

Allmänpolitisk debatt

Bostadspolitik och kommuner

höga byggkostnader, byggfel och en försvagad byggherreroll. Därför inrättade vi Byggkostnadsforum på Boverket. Man har bidragit med väldigt viktiga erfarenheter till byggbranschen. Genom att stödja olika produktprojekt har man visat att det går att pressa kostnaderna med 25–30 % enbart genom skickliga upphandlingar. De borgerliga partierna vill avskaffa Byggkostnadsforum, den verksamhet som har bidragit så mycket till att åstadkomma en förändring och utveckling i byggbranschen.

Vi vill nu gå vidare och ta till vara den positiva medvetenhet och trend som finns i byggbranschen att försöka bygga effektivare, mer kostnadsmedvetet och med bättre kvalitet. Därför lägger vi fokus på sektorns möjligheter i stället för hinder. Regeringen vill stärka tendenserna till förnyelse och har nyligen tillsatt en byggsamordnare för detta arbete. Byggsamordnaren ska tillsammans med byggbranschen bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram som ska gynna konkurrens, kvalitet och attraktivitet i sektorn och inte minst verka för att lära av tidigare erfarenheter. Kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsåterföring måste få en större roll i branschen.

Fru talman! Det är inte nog med att bostadsmarknaden är tuff på sina håll. Den slår värst mot dem som står helt utanför marknaden, inte minst mot många unga människor, de som inte redan har ett hyreskontrakt att byta med, inte får lån till insatsen till en bostadsrätt och som än mindre har möjlighet att köpa ett eget hus. Vi har under senare år prioriterat insatser som främjat byggandet av studentbostäder och mindre och medelstora hyresbostäder. Vi har fått goda resultat. Men det räcker inte.

Det är ibland svårt att ta sig fram till de bostäder som redan finns. Fastighetsägare kan ha hårda villkor för att skriva hyreskontrakt. Krav på fast anställning, minsta årsinkomst eller borgensåtagande kan vara svåra att leva upp till för ungdomar och andra grupper. Vi vill nu utreda frågan om någon form av hyresgaranti kan uppväga att villkoren för att få ett hyreskontrakt inte uppfylls.

Även när det gäller möjligheten att flytta till bostadsrätt eller egna hem utestängs de som inte har ett stort sparkapital till kontantinsatserna. Vi vill därför se över möjligheterna att ge direkta statliga lån, bidrag eller statliga kreditgarantier, allt för att skapa bättre förutsättningar för inträdet på bostadsmarknaden.

Fru talman! Jag blir förvånad över den borgerliga oppositionens motioner. Jag har läst igenom dem. Det där lilla badet som togs i karet av de borgerliga partiledarna saknar ju substans. Det finns ju ingen enhet i borgerlig politik. Är det Moderaternas nedskärningar med 6 miljarder inom bostadssektorn som ska bli en eventuell borgerlig regerings politik på bostadsområdet? Är det så, Rigmor Stenmark? Ska bostadsbidragen avskaffas, räntebidragen och alla andra stöd som utgår till bostadsmarknaden? Ska det prägla den borgerliga politiken?

Om Kristdemokraterna får bestämma ska man stödja byggandet av studentbostäder. Moderaterna ser varje stödform som snedvridande av marknaden. Centern som vill ge stöd till byggande av studentbostäder vill ta bort alla andra investeringsstöd som visat sig framgångsrika när det gäller bostadsbyggandet.

Byggkostnadsforum ska avskaffas. Det tycks vara så att ni främst är intresserade av att låta marknaden helt och hållet själv få råda över bo-

stadspolitiken. Jag blir minst sagt orolig. Det saknas en fast, enhetlig linje hos de borgerliga partierna. Ni har ingen bostadspolitik.

Fru talman! Jag ser att tiden rusar i väg. Jag ska inte ägna mig så mycket åt kommunfrågorna. De har Sonia Karlsson talat om. Jag ska bara göra en reflexion som har samband med det som Rigmor Stenmark tog upp, nämligen den sociala och regionala klyvningen.

Vi har en regional problematik i dag. Vi har tillväxt i vissa delar av landet, medan andra delar har det besvärligare. Då blir jag väldigt förvånad när Centern överger sin gamla politik när det gäller utjämningssystemet. Ni har stått fast tillsammans med Socialdemokraterna i försvaret av ett utjämningssystem för att tillförsäkra alla delar av landet en rimlig och likvärdig välfärd. Nu är ni på väg rakt in i högerburen. Jag vet att det här oroar väldigt många centerpartister i kommunerna runtom i landet.

Anf. 115 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Den 8 september sade Lövdén så här i en intervju: Fortfarande är bostadsbristen stor på många håll i landet. Kommuner och byggföretag måste nu anstränga sig ytterligare för att undanröja bristen på såväl vanliga lägenheter som studentlägenheter.

Nu fortsätter Lövdén här i debatten att lägga över hela skulden på kommuner och byggföretag. Jag skulle vilja veta hur dessa människor, som sitter i kommunerna och som leder byggföretagen, ska kunna agera annorlunda när Lövdén samtidigt binder dem till händer och fötter med stopplagar och regler som försvårar deras möjligheter att bygga nytt. Ska kommunerna i fortsättningen få bestämma om utförsäljningen av sina egna bostadsföretag så att de kan köpa och sälja och få det bostadsbestånd som motsvarar de behov som finns i kommunen?

Jag skulle gärna vilja att Lövdén skickade en hälsning till byggföretagen och kommunerna om hur detta ska lösas eftersom han kritiserar dem så kraftigt.

Anf. 116 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att Ragnwi Marcelind borde lyssna lite bättre. Jag sade att det finns ett tredelat ansvar på den svenska bostadsmarknaden. Kommunerna har sin givna roll. De sitter med planmonopol, markfrågor och allmännyttiga bostadsbolag. Staten har sin roll genom att skapa lagregler och finansiella förutsättningar för byggandet. Byggbranschen har sannerligen också sin roll när det gäller att utveckla en modern och fungerande byggbransch som arbetar kostnadseffektivt och med bra kvalitet.

Anf. 117 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Lövdén talade om att enigheten hos de borgerliga var så liten. Då är min andra fråga till statsrådet: Delar statsrådet Owe Hellbergs uppfattning att bostadspolitiken försämrats sedan 1994? Om så är fallet, hur kan Lövdén, tillsammans med Vänstern, fatta beslut om bostadspolitikens inriktning i framtiden? Är detta ett utspel från Owe Hellberg här i dag för att han vill pressa regeringen när det gäller några frågor som han gärna vill ha igenom eller har bostadspolitiken radikalt försämrats sedan 1994?

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

Anf. 118 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Efter de borgerliga åren 1991–1994 befann vi oss i en oerhört besvärlig situation med massarbetslöshet, en omfattande fastighetskris, skenande budgetunderskott och så småningom också, ända fram till 1997–1998, med överskott på lägenheter i alla delar av landet. Så såg verkligheten ut. Det fanns tomma lägenheter även i Stockholmsområdet 1997–1998. Sedan dessa har vi väsentligt graderat upp bostadspolitiken till en bostadspolitisk offensiv som ger resultat i form av ett ökat bostadsbyggande.

Anf. 119 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Lövdén har ju en kameleontroll som både bostads- och kommunminister. Jag riktar mig nu till kommunministern.

På 50- och 70-talet hade vi kommunsammanläggningar som var be-
tingade av förvaltningskäl. Erfarenheterna från detta är att det var ett enormt stort demokratiunderskott i samband med de här sammanläggningarna. Nu aviserar regeringen ytterligare ett stimulansbidrag till de kommuner som vill slå sig samman. Hur ser man på demokratiifrågorna när man lägger fram ett sådant förslag?

Anf. 120 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Vi kommer inte att styra utvecklingen av antalet kommuner uppifrån. Vi kommer inte att tvinga på någon sammanslagning av kommuner. Vi lägger ut ett statsbidrag för att stimulera ökad samverkan mellan kommunerna. Det handlar om att dela på tjänster, teknisk förvaltning, räddningstjänst, gymnasieskolan och så vidare. Jag tror att Jörgen Johansson och jag är överens om att det är en väldigt framgångsrik väg för att få ned kostnaderna och få ut mer för de ekonomiska resurser man sätter in.

Sedan har vi lagt till att om det är några kommuner som själva tar initiativ och vill gå samman är staten och regeringen beredda att gå in med utredningsresurser och andra resurser för att hjälpa till i den processen. Men detta är i så fall krav som ska växa fram underifrån. Jag ska inte sitta på mitt kontor och rita en ny kommunkarta. Även om det kunde vara en trevlig övning i sig, så ska inte jag göra det.

Anf. 121 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vore det inte bättre att i stället stimulera självstyret och ge kommun- och landstingspolitiker det reella inflytandet över sin verksamhet, det vill säga ett kommunalt självstyre? Ansvar och befogenheter bör gå hand i hand. Så är det inte i dag.

Anf. 122 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jörgen Johansson vet ju att vi har startat ett omfattande arbete i den så kallade Ansvarskommittén för att titta över vem som ska göra vad och vem som ska ha ansvaret för vad i det svenska folkstyret på de olika folkstyrelsenivåerna. Det arbetet kommer att resultera i ett betänkande i början av 2007. Jag ser framför mig en väldigt spännande debatt om hur vi ska forma ansvaret för den svenska välfärden så att den håller in i de nya tiderna.

Anf. 123 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Glädjande siffror, sade bostadsministern i augusti när det presenterades att bostadsbyggandet började ta lite fart. Men lika glad blir man ju inte när uppgifterna om bostadsbristen presenteras eftersom den ökar snabbare. Det är fler kommuner som har bostadsbrist än som har överskott på lägenheter. Så har det inte varit sedan 1992. Drygt var tredje kommun, 109 stycken, har bostadsbrist i hela kommunen. Dessutom har ytterligare 49 kommuner bostadsbrist i centralorten. Samtliga storstäder har bostadsbrist. Praktiskt taget varje högskoleort har bostadsbrist. Det finns alltså en brist på minst 70 000 lägenheter i dag. Jag tycker att det borde oroa en bostadsminister. När når man en balans då man verkligen kan säga att nu är det bra för konsumenterna?

Anf. 124 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag kan glädja mig åt att bostadsbyggandet ökar. Det har ökat varje år de senaste tio åren. De senaste två åren har vi sett ett kraftigt ökat bostadsbyggande, och det gäller också åren som kommer. Vi har en eftersläpning. Omsvängningen från bostadsöverskott i alla landets kommuner till en stark tendens mot bostadsbrist kom ju så väldigt snabbt i slutet på 90-talet. Nu har vi en positiv utveckling, och det kan jag faktiskt glädja mig åt, Rigmor Stenmark. Men jag är inte nöjd. Vi måste lyfta bostadsproduktionen ytterligare ett snäpp.

Anf. 125 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! På den punkten är vi överens. Jag är inte heller nöjd. Och jag är inte nöjd över en sak här i debatten i dag. Det saknas nämligen en diskussion om de gröna frågorna, om kvaliteten på våra hus. Det saknas en diskussion om hur vi ska komma till rätta med de så kallade sjuka husen. Speciellt oroande är detta för barn och ungdomar. Vi lever ju ganska mycket inomhus här i landet, och allergierna ökar.

Jag saknar faktiskt bostadsministrerns samarbetspartner Miljöpartiet. Det tycker jag borde oroa ministern.

Anf. 126 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Centerpartiet presenterar ingen bostadspolitik som håller. Ni vill ju avskaffa investeringsstöden till byggande av hyresrätt – de som nu är så framgångsrika. Ni har ingen gemensam politik med de övriga borgerliga partierna. Det är en splittrad bild som målas upp.

Vi ägnar oss åt miljöfrågorna. En viktig uppgift för den byggsamordnare som nu tar sats är inte bara att titta på en kostnadseffektiv produktion utan också att tillsammans med branschen titta på kvaliteten i produktionen.

Anf. 127 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet delar uppfattningen om att det råder bostadsbrist i Sverige. Jag kan konstatera att Sveriges byggin-dustrier inte gör lika optimistiska prognoser för det fortsatta byggandet. De anser tvärtom att prognosen ska skrivas ned.

Jag hörde statsrådet säga att det krävs en jämn byggvolym för att klara detta långsiktigt. Statsrådet ska se över möjligheterna och utreda.

Han har läst oppositionens motioner. Min fråga till statsrådet är: Vilka propositioner avser statsrådet Lars-Erik Lövdén och regeringen att lägga på riksdagens bord för behandling detta riksmöte?

Anf. 128 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag ska ge ett svar på den frågan. Vi har lagt fram en budgetproposition som innehåller bostadspolitiska frågor. Vi kommer under nästa år att presentera förslag som rör hyressättningssystemet och plan- och bygglagstiftningen. Vi kommer att sätta i gång ett arbete ganska snart för att titta över andrahandsuthyrningsproblematiken och bostadsanvisningslagstiftningen. Att bedriva bostadspolitik är att ständigt utveckla instrumenten på det bostadspolitiska området. Det är en ständigt fortgående process.

Jag måste än en gång konstatera att de borgerliga partierna och den borgerliga maktalliansen, som har ambitioner att ta över regeringsmakten, inte kan presentera någon samstämmig bostadspolitik.

Anf. 129 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Det är statsrådet Lars-Erik Lövdén och regeringen som faktiskt har makten och den stora möjligheten att göra någonting. Jag kan informera statsrådet Lövdén om att jag har förstått att det inte kommer några propositioner. Det tycker jag är mycket oroväckande.

Jag tycker att man ska lyssna på de synpunkter som kommer från de olika aktörerna på marknaden. Det finns en oro för att det inte händer mer. Jag kan konstatera att det vore bra om statsrådet Lövdén kan vidimera att det inte finns några propositioner på ingående under detta riksmöte.

Anf. 130 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Nej, det kommer ingen proposition om att införa marknadshyror, Nina Lundström. Det kommer ingen proposition om att sälja ut de allmännyttiga bostadsföretagen. De propositionerna kommer inte att presenteras för riksdagen. Men det är ju detta som ni efterlyser. Det kommer inte heller någon proposition om ett avskaffande av räntebidrag och bostadsbidrag, vilket föreslås av Moderaterna. De här propositionerna kommer inte till riksdagen, Nina Lundström.

Anf. 131 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Nej, att de propositioner som Lövdén här pratar om inte kommer kan jag förstå. Frågan är bara om det kommer några propositioner över huvud taget.

Hyressättningssystemet är ett problem när det gäller att få till fler hyresrätter; det är väl ingen nyhet för någon i den här kammaren. Statsrådet var tydlig i sin replik till Rigmor Stenmark om att han absolut inte vill ha marknadshyror. Nej, det var inte heller precis någon nyhet.

Men vad vill Socialdemokraterna och statsrådet göra när det gäller de hinder som finns vid hyressättningen?

Anf. 132 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag ser ett behov av att reformera hyressättningssystemet. Det är därför jag tillsatte den utredning som nyligen har presenterat sina förslag.

Det finns ett behov av att skapa större säkerhet för investerarna i nyproduktion. Det förslag som nu föreligger innebär att förhandlade inflyttningshyror inte ska kunna omprövas förrän efter tio år. Vi ska se hur remissutfallet på utredningen blir. Regeringen kommer under nästa år att lägga fram en proposition till riksdagen. Min ambition är ett ikraftträdande den 1 januari 2006.

Anf. 133 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Då kommer det kanske *en* proposition i alla fall.

Jag har varit borta från riksdagen i två år, och jag kan konstatera att det som har hänt är att man har infört ett hissbidrag. Nu ska det också komma ett bidrag för källsorteringsutrymmen. Men i övrigt är det inget nytt. Det är samma retorik och samma kortsiktiga bidragslösningar. När kommer det lite mer långsiktiga förslag?

Anf. 134 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Med de investeringsstöd som vi har infört för att bygga hyresrätter och studentbostäder har man hitintills beviljat bidrag till 17 000 studentbostäder. Investeringsbidrag har getts för 12 500 lägenheter, och den så kallade byggmomssänkningen har gällt 6 000 lägenheter.

Med en moderat politik hade merparten av den byggnationen inte kommit i gång. Ni vill ju gå ett steg längre när det gäller att rusta ned bostadspolitiken. Bostadsbidragen, räntebidragen och hela investeringsstimulansen ska bort i ert budgetförslag.

Anf. 135 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Ragnwi Marcelind måste ha lyssnat dåligt på vad jag sade. Det var jag som kom in i riksdagen 1994 ...

(ANDRE VICE TALMANNEN: Repliken gäller Lars-Erik Lövdén.)

Ja, men nu kommenteras min roll titt som tätt i sammanhanget, så jag måste ju ...

(ANDRE VICE TALMANNEN: Då får jag be Owe Hellberg att anmäla sig för ett anförande för att få en möjlighet att diskutera med Ragnwi Marcelind.)

Systemskiftet skedde i bostadspolitiken under den borgerliga regeringens tid, 1991–1993. Det har jag beskrivit här. Jag har två frågor till ministern. Vi har infört en del lagstiftning tillsammans. Över huvud taget tycker jag att vi är på rätt väg i bostadspolitiken. Men bostadsförsörjningslagen och allmännyttighetslagstiftningen efterlevs inte särskild bra i våra kommuner. Jag funderar på vad ministern tänker göra åt det.

Jag vill också höra lite grann om något annat. Vi har blivit utlovade långsiktiga stabila spelregler på bostadsmarknaden 2007. Nu har mi-

nistern chansen att berätta lite grann om vad de ska innehålla och vilka visioner ministern har för de långsiktiga stabila spelreglerna.

Anf. 136 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Först vill Owe Hellberg sätta sig ned i en arbetsgrupp med mig för att titta på de långsiktiga spelreglerna. Sedan tycker han att jag härifrån talarstolen omedelbart ska ge ett besked om hurdana de kommer att bli. Jag kommer inte att göra det. Vi har en utredare som tittar på detta och som ska vara framme med sitt förslag i april maj. Samarbetspartierna ska tillsammans med oss sätta sig ned och titta på ett antal bostadspolitiska frågor, och detta blir naturligtvis en viktig del.

Jag har ambitionen att lägga fram ett förslag som innebär att vi efter 2006 har ett stabilt, långsiktigt bostadsfinansieringssystem. De nuvarande stöden gäller till och med 2006.

När det gäller allmännyttan tycker jag att den lagstiftning som finns är ganska bra. Vi har nu gjort en kartläggning av hur kommunerna tillämpar den, och vi sitter just nu och analyserar den och ser om vi behöver ta ytterligare ett steg framåt för att skapa ett fast och stabilt regelverk.

Anf. 137 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Bara en av fyra kommuner har upprättat bostadsförsörjningsprogram. Fortfarande finns det ingen bostadsförmedling i Malmö och Göteborg.

Anledningen till att jag frågade om de långsiktiga stabila spelreglerna är att regeringen inte har tagit fram några direktiv till vad de ska omfatta och innehålla. Frågan blir självklar, och jag är naturligtvis glad om vi kan lösa det här tillsammans. Då blir det säkert ännu bättre.

Anf. 138 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Det är fler och fler kommuner som nu tar bostadsfrågorna på allvar. Det ser jag också i min egenskap av kommunminister när jag reser runtom i landet. Det har skett en väldig förändring på några år. Man engagerar sig hårt i bostadsförsörjningsfrågorna, och det tycker jag är glädjande.

En del kommuner kan bli bättre på att ta fram bostadsförsörjningsprogram till fullmäktige för att få en debatt om bostadsförsörjningen. Men jag måste ge kommunerna ett erkännande för att de nu i stor utsträckning på många håll i landet tar bostadsfrågan på allvar.

Anf. 139 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Statsrådet har talat om investeringsstödet och beskriver det som ett mycket framgångsrikt recept för byggandet av bland annat studentbostäder. Vi hörde nyss ett påstående om att många lägenheter inte skulle bli av annars.

I Sveriges förenade studentkårers skrift kan man läsa att investeringsstödet är ett misslyckande. De har gjort en bostadsrapport där de konstaterar att det knappast har gett några nya studentlägenheter alls. Nio av tio bostadsbolag anger att investeringsstödet inte gett fler studentbostäder.

Då kan man ställa sig frågan: Hur kan man ha så olika verklighets-syn? Jag skulle gärna vilja ha en kommentar från bostadsministern.

Anf. 140 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Det var först sedan vi införde investeringsstödet som vi fick fart på byggandet av studentbostäder. Hittills har vi beviljat investeringsstöd till 17 000 studentlägenheter. Det tycker jag är ett bra resultat, men det räcker inte eftersom bristen på studentbostäder fortfarande är stor på sina håll. Det gäller framför allt på de mer traditionella universitetsorterna. Där behöver det byggas många fler studentbostäder.

Utan tvekan har investeringsstimulansen och investeringsstödet gett ett påtagligt resultat när det gäller byggandet av studentlägenheter.

Anf. 141 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! De skriver i och för sig att endast 600 nya studentlägenheter har kommit att byggas på grund av stödet. Det är naturligtvis många fler studentbostäder som har fått stödet. Det blir ju en bonus i sammanhanget.

Frågan är om man inte ändå borde byta metod. Om en metod inte ger den framgång man har tänkt sig bör man faktiskt byta metod.

Anf. 142 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det har varit framgångsrikt, men inte tillräckligt. Det behövs mer ansträngningar för att bygga i kapp bristen på studentbostäder.

Jag ser än en gång att den borgerliga maktalliansen är splittrad. Kristdemokraterna vill ha investeringsstödet för att bygga studentbostäder. Centerpartiet vill ha det, medan det inte är så när det gäller övriga partier.

Investeringsbidraget har gett ett påtagligt resultat. Men vi måste anstränga oss ytterligare för att bygga i kapp bristen på studentlägenheter.

Anf. 143 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Min gissning om att bostadsministern skulle komma upp här och med självberömmelsens tonfall och växande tuppkam prata om att bostadsbyggandet ökar var inte så djärv. Det är det vi har hört. Samtidigt har vi fått bekräftat av andra socialdemokratiska ledamöter här i kammaren att det faktiskt kanske inte är tack vare Socialdemokraterna som bostadsbyggandet ökar.

Jag tycker att det är viktigt att fråga: Ökar bostadsbyggandet – för det ökar lite – verkligen där bostadsbristen är? I Stockholm till exempel står ca 100 000 människor i bostadskö. I Boverkets senaste skrift som gäller det senaste halvåret skriver man: Byggandet i Stockholms stad ökade med drygt 1 000 bostäder från 723 förra året till 1 780 i år. Däremot påbörjades preliminärt knappt 900 färre bostäder i övriga regionen, det vill säga i Stockholms län. Det kan man väl knappast säga var någon särskilt hög siffra.

Min fråga till bostadsministern är: Är det Lars-Erik Lövdéns och den socialdemokratiska regeringens fel att det byggs så lite i Stockholm?

Anf. 144 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Marietta de Pourbaix-Lundin lyssnar ju inte heller. Jag understryker vad jag sade innan. Bostadspolitik är ett delat ansvar. Rege-

ringen har sin uppgift, statsmakterna har sin uppgift, byggbranschen har sin och kommunerna har sin.

Jag berömmar nu kommunerna för att man tar ett större ansvar. Jag tycker att jag har sett positiva friskhetstecken i byggbranschen. Regeringen har genom de åtgärder man har vidtagit också väsentligt bidragit till att vi nu är inne i en positiv uppgång när det gäller bostadsproduktionen.

Det är tyvärr fortfarande trögt i Stockholmsområdet. Det finns en eftersläpning när det gäller planerna i Stockholmsområdet som inte minst Marietta de Pourbaix-Lundins partikamrater i Stockholms kommun under den förra mandatperioden bär ett ansvar för.

Anf. 145 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Jag kan nästan inte låta bli att skratta. Där kom det igen. Det var någon annans fel att det inte byggdes. I Stockholm var det den borgerliga majoriteten förra året som är huvudproblemet när det gäller varför det inte byggdes.

Det är underbart. Det är bra att få det nedtecknat i protokollet.

Vad gör då regeringen? Kommer det några förslag? Vi har hört att det inte kommer en enda proposition för att ta bort hinder för bostadsbyggandet. I Stockholm finns det faktiskt ganska mycket man skulle kunna göra för att det skulle gå att bygga.

Det gäller till exempel frågan om buller. Hur många planer har inte blivit stoppade på den krångliga lagstiftning vi har när det gäller buller.

Vad har bostadsministern gjort åt det? Ingenting.

Anf. 146 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Nej, Marietta de Pourbaix-Lundin, det kommer inga propositioner som tillgodoser de moderata kraven inom bostadspolitikens område. Det blir inga marknadshyror. Det blir ingen proposition om utförsäljning av de allmännyttiga bostadsbolagen.

De allmännyttiga bostadsbolagen tar nu ett stort ansvar när vi är inne i en uppåtgående trend i bostadsbyggandet. Nästa år kommer allmännyttan i Sverige att bygga över 6 000 lägenheter. Det gläds jag åt, men Marietta de Pourbaix-Lundin vill sälja ut allmännyttan.

Anf. 147 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Rigmor Stenmark efterlyste också en debatt kring bostäder och miljö. Jag tänkte ta upp den handsken och fråga bostadsministern om ett område som oroar mig väldigt mycket, nämligen den miljö som våra barn vistas i på offentliga inrättningar, framför allt daghem men också skolor. Där får vi ständigt rapporter om problem som buller, mögel, radon och annat.

Kan ministern tänka sig att ställa upp på att vi inför ett nytt delmål i miljömålen, nämligen ett delmål som just handlar om att barns miljö i offentliga miljöer ska vara säker?

Anf. 148 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Inomhusmiljöfrågorna är väldigt viktiga. Det gäller både i det vanliga bostadsbeståndet och i de offentliga byggnaderna.

Regeringen har satsat ganska mycket resurser på det. När det gäller själva bostadsbyggandet finns det som en viktig del i byggsamordnarnas uppgift att fokusera på kvalitetsfrågorna, inklusive miljöfrågorna.

När det gäller ett delmål inom miljöpolitiken vill jag inte ge ett klart svar på det i dag. Det är miljöministern som är ansvarig för de miljökvalitetsmål som sätts upp.

Anf. 149 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Problemet är att vi inte ser en positiv utveckling på det här området. Vi ser gång på gång att till och med nya byggnader för skolor och daghem inte håller den standard som de barn som ska gå där förtjänar.

Jag vet att detta inte bara är en bostadspolitisk fråga, utan att den spänner över ett större fält. Det kan handla om gruppstorlek på dagis. Det handlar också om kunskap och forskning kring till exempel inomhusmiljön.

Anf. 150 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Den byggsamordnare som vi tillsätter har inte bara i uppgift att fokusera på bostadsbyggandet. Det handlar också om offentligt byggande och om anläggningssidan. Det handlar om att förändra byggbranschen så att man har ett större kvalitetsmedvetande, inklusive miljöfrågorna och miljöbelastningen. Men det handlar naturligtvis också om att förändra byggbranschen i stort mot en högre grad av effektivitet och industriellt tänkande.

Jag ser i dag faktiskt en ökad medvetenhet i byggbranschen, hos de stora byggbolagen, för de här frågorna. Det gäller att ta till vara den förändringsvilja och den förändringskraft som finns.

Miljö- och jordbruksfrågor

Anf. 151 MARIE WAHLGREN (fp):

Fru talman! Vi kan med fog säga att vi lever i det fossila bränslets tidevarv. Användningen av kol och olja har till stor del varit grunden för den utveckling som vi har sett under 1900-talet.

Värme, energi, kommunikationer och också den moderna kemin bygger på vår användning av fossilt material. Samtidigt orsakar den här användningen stora miljöproblem – i havet, vid olyckor, på land i form av sura regn, men framför allt i den klimatpåverkan som förbränningen av fossila bränslen innebär.

Globala klimatförändringar som orsakas av människor är vår tids största miljöhot och en av vår generations viktigaste politiska frågor.

Det finns all anledning att vara orolig för framtiden. Nu ser vi att klimatet förändras i en allt snabbare takt, de senaste två åren till och med snabbare än vad forskarna befarat tidigare.

Jag är mycket orolig, trots att Ryssland nu skrivit på Kyotoprotokollet, för att världen inte kommer att nå de mål som ställts upp och de stora förändringar som krävs bortom Kyotoprotokollet. Det är viktigt att Sverige nu inte vacklar i sin målsättning när det gäller klimatpolitiken.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Bostadspolitik och
kommuner*

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Det oroar mig att regeringen nu vid flera tillfällen har sagt att Kyoto-protokollet och handeln med utsläppsrätter nästan automatiskt ska lösa de omställningsproblem vi står inför. Det är naivt. Både handeln med utsläppsrätter och Kyoto-protokollet är mycket viktiga och bra metoder, men de löser inte hela problemet. Det behövs ett batteri av åtgärder. Här är kanske framför allt medvetenheten om problematiken en av de viktigaste delarna.

Folkpartiet anser nu att det är dags att sätta kampen mot klimatförändringar och därmed minskningen av fossila bränslen i fokus för den svenska energipolitiken. Fortfarande är mer än 40 % av vår energianvändning baserad på fossila bränslen.

För att åstadkomma den förändring i energipolitiken som behövs på ett socialt och ekonomiskt bra sätt krävs att Sverige omprövar sitt beslut om en avveckling av kärnkraften. I valet mellan nya fossila elkraftverk och kärnkraft väljer Folkpartiet kärnkraft. Vi vill dessutom dels att man undersöker möjligheten att helt sluta med nyproduktion av fossilbaserade anläggningar för storskalig energiproduktion, dels att regeringen ska ta fram en snabb strategi för avveckling av fossila bränslen. Här tror vi att biobränslen kan spela en mycket stor roll i skiftet mellan fossilt material och biobränsle.

Energisektorn är dock inte det enda område som måste minska sin klimatpåverkan. Folkpartiet har i sin motion lyft fram ett antal andra vägar för att minska klimateffekterna. Vi tycker till exempel att bostadssektorn, som vi diskuterade före den här debatten, borde kunna halvera sin användning av fossila bränslen fram till 2025. Vi vill satsa mer på forskning. Vi vill införa minimiavgifter för koldioxid på EU-nivå och arbeta för att få fram metoder, både koldioxidavgifter och internationell handel med utsläppsrätter, för att ta tag i de här frågorna globalt.

Vi måste också börja ta hand om de andra klimatgaserna, framför allt metanet som är den största efter koldioxiden.

Sist men inte minst måste vi sikta på att långsiktigt lösa problemen med hållbara kommunikationssystem. Det måste vara en lösning som inkluderar, inte exkluderar, bilen. En avveckling av bilismen skulle innebära en socialt och ekonomiskt ohållbar utveckling, framför allt för landsbygd och glesbygd. Vi ser därför en utveckling bort från användningen av fossila bränslen som det enda rimliga långsiktiga målet.

Fru talman! Klimatförändringarna är här, och de kommer att bli värre. Genom en klok politik kan vi minska hur stora effekterna blir, men vi måste också förbereda samhället för de förändringar som kommer.

Senast i veckan fick jag veta att klimatförändringarna nu är på en sådan nivå att skogarna inte alltid kommer att fungera som sänkor för koldioxid utan kommer att avge mer koldioxid än vad de tar upp. Vi behöver alltså en skogspolitik för klimatpolitiken.

Vi behöver också ta tag i de effekter som kommer att komma på grund av klimatförändringarna. Vi kommer att behöva ha en beredskap för både torka och översvämningar. Jag ser inte att denna medvetenhet finns på alla de nivåer där den behövs, kanske inte på någon. Det är dags att sluta blunda för effekterna av växthuseffekten och börja förbereda oss för dess realiteter.

Anf. 152 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Det finns mycket i det Marie Wahlgren säger som vi naturligtvis alla håller med om. Jag reagerar dock när hon säger att regeringen och Socialdemokraterna tror att handeln med utsläppsrätter ska lösa klimatfrågan. Då tror jag inte att Marie Wahlgren riktigt har läst på och sett vilka tidigare åtgärder som faktiskt har gjort att svensk industri ligger i framkant när det gäller att få ned koldioxidutsläppen.

Den handel med utsläppsrätter som ska träda i kraft i januari kommer att ske under en försöksperiod inom just den här sektorn. Men vi nöjer oss naturligtvis inte med det utan fortsätter på den inslagna vägen.

Däremot undrar jag en sak. I Folkpartiets motioner vill man ta bort Klimpavdraget som vi ger för att få en effektivare energianvändning. Jag vill höra varför man gör det när man nu vill satsa på det här med klimatet.

Anf. 153 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Vi börjar med det som rör de socialdemokratiska regeringsföreträdarna. Anledningen till att jag tog upp detta var att Leif Pagrotsky i går stod i denna kammare och sade att avvecklingen av Barsebäck inte var något problem eftersom handeln med utsläppsrätter kommer att lösa den problematik med ökning av koldioxid som denna förändring av energipolitiken möjligtvis innebär. Detta står en socialdemokratisk minister och säger. Det sänder totalt fel signaler, och det är mycket allvarligt.

När det gäller Klimppengarna har vi sett att mycket av dem helt enkelt inte används rätt. De döljer också problemen. Det är lätt att pytsa ut lite miljoner och på så sätt tro att man har löst problematiken i stället för att titta på systemförändringar som behövs.

Anf. 154 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Det där med Leif Pagrotsky kan jag inte svara på eftersom jag inte själv har hört det, men jag tror att det har skett ett missförstånd.

När det gäller Klimppengarna och en effektivare energianvändning kallar jag inte det att pytsa ut pengar här och där. Vi är inne i en stor förändring där vi kommer att ändra system totalt sett. Då tycker jag det verkar lite konstigt att dra in dessa pengar för att i stället satsa på någonting annat som ska göra ungefär samma sak och börja om från början igen.

Anf. 155 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Klimppengarna har i väldigt stor utsträckning gått till investeringar som borde göras ändå. Det är till exempel självklart att kommunala bostadsbolag, när det är lämpligt i tid, ska investera i snålspolande toaletter, bättre belysning och så vidare. Det ska man inte behöva ha bidrag till. Det är väldigt mycket det dessa bidrag har gått till.

Anf. 156 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag tror att vi är överens med Folkpartiet om behovet av att göra förbättringar för att klara av den stora utmaning vi har i klimat-

frågan. Men jag tycker ändå att Marie Wahlgren i denna debatt lite grann nonchalerar energidebatten. Vi har ju den andra frågan när man pratar om kärnkraften, nämligen avfallet. Det är ingen som i den energipolitiska debatten diskuterar hur vi ska klara av den stora avfallsfrågan – det avfall som nu finns i kärnkraftverken, det som flyter i mellanlagringen och det som vi också ska klara av som slutförvaring så småningom.

Om man kopplar ihop brytningen av uran, säkerhetsriskerna med kärnkraften och avfallsfrågan är det en mycket större fråga för mig än att bara prata om kärnkraften.

Anf. 157 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Jag håller med Sinikka Bohlin om att avfallsproblematiken är stor och allvarlig. Hade det varit så att vi stod här i debatten och diskuterade om vi skulle starta ett kärnkraftsprogram i Sverige i dag och inte hade haft en enda reaktor hade det varit en relevant diskussion och ett relevant övervägande att göra.

Om man i dag väger mellan att använda den kärnkraft vi har, att till och med kanske bygga ut om det behövs, mot de effekter som en ökad användning av koldioxidallstrande energi ger har Folkpartiet helt enkelt gjort övervägandet hellre kärnkraft än kolkraft.

Anf. 158 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag har lite större förväntningar på ett liberalt parti. I stället för att i det här läget satsa på en egentligen gammal teknik varför inte vara med på den vagn som många av oss är och försöka hitta alternativa bränslen? Samtidigt som vi avvecklar en gammal teknik försöker vi hitta alternativ som på ett mycket bättre sätt kommer att minska de växthuseffekter vi i dag har.

Anf. 159 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Jag är absolut med på vägen mot att hitta nya alternativ. Som sagt var, 40 % av vår energianvändning är fortfarande kol, gas och olja. När vi har alternativ nog för att byta ut de 40 procenten kommer jag också att vara jätteglad åt att avveckla kärnkraften. Men leverera så att ni byter ut de 40 procenten först.

Anf. 160 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Vi har nu gått in på det avslutande varvet i årets allmänpolitiska debatt. Förutom partiledarna har upp mot 150 kolleger tagit upp frågor som känns viktiga och angelägna. Jag funderade naturligtvis mycket på vad jag skulle kunna tillföra efter allt detta goda talande och på vad jag skulle kunna ta upp i dagens anförande. Jag var naturligtvis svårt frestad att i vanlig ordning presentera alla goda förslag som vi kristdemokrater för fram på miljöområdet och kritisera regeringen för bristerna i deras politik. HA-oljor i däck, bromerade flamskyddsmedel, EU:s nya kemikalielagstiftning, sanering av förorenade områden, miljövänliga drivmedel, läkemedlens miljöpåverkan, biologisk mångfald, miljöbalken och situationen för Östersjön med mera, alltsammans är sådant som är värt rejäla debatter här i kammaren och som vi säkert kommer att få tillfälle att diskutera framöver.

Men, fru talman, det är inte mitt ärende i dag. Jag kommer att förvåna mig själv framför allt och kanske någon annan genom att inte säga ett ont ord om regeringens politik. Jag vill i stället väcka frågan om hur vi tillsammans, som folkvalda och medborgare, kan medverka till en ny och fördjupad medvetenhet om att hoten från klimatförändringarna måste motarbetas genom ett mycket bredare deltagande än vad som nu är fallet i Sverige, i Europa och globalt.

Jag tycker mig nämligen se att frågor om klimatförändringarna fortfarande i alltför stor utsträckning är angelägenheter främst för forskare, politiker, diplomater, miljörelsen och andra som arbetar med dessa frågor liksom i tjänsten. Och jag blir mer och mer övertygad om att det blir riktig kraft i kampen mot klimatförändringarna först när medvetenheten hos de många blir så stor att trycket kommer underifrån. Det ska komma från medborgare som gör medvetna val i sin dagliga livsföring och som i en personlig övertygelse ställer krav när det gäller varor och tjänster och som ställer krav på beslutsfattare och politiker på alla nivåer.

Jag tror att det gäller för oss att byta perspektiv, från att i första hand uppifrån trycka på människor restriktioner och pålagor till att genom samtal och kunskapsspridning föda ett engagemang och en vilja att förhindra den katastrofala utveckling som riskerar att dra undan livsmöjligheterna för kommande generationer.

Fru talman! Det saknas inte övertygande fakta och argument i arbetet med att mobilisera en folklig resning i klimatfrågan. Artikelarkiven är fyllda: "Arktis is borta om hundra år", "Permafrosten har börjat smälta", "Spanska glaciärer har smält med 85 procent", "Var fjärde art slås ut av växthuseffekten", "Mindre is och mindre torsk i Barents hav", "Havsströmmarna i Nordatlanten har saktat av", "Ögruppen Kiribati är på väg att försvinna i havet, liksom örikena Tuvalu, Marshallöarna och Samoa". Jag kunde fortsätta dagen lång med uppläsning av rubriker som jag har tagit ur olika forskningsrapporter och mediearkiv.

Visst är det viktigt att få med USA, Australien, Kina och Indien i ett aktivt klimatarbete och naturligtvis också Ryssland. Men vårt primära ansvar handlar om Sverige och Europa. Det är dags för en massiv mobilisering av folkrörelser, folkbildning och föreningsliv, skolor, högskolor och universitet, kyrkor och samfund, företag och fackföreningar, organisationer och myndigheter och inte minst politiker på alla nivåer i arbetet för en verkligt folklig förankring av klimatarbetet.

Jag vill, fru talman, uppmana miljöministern att bjuda in sina europeiska kolleger till ett toppmöte för att diskutera en folklig mobilisering med den inriktning som jag skissat, och jag vill uppmana henne att ta initiativ i Sverige för att forma en modell för hur ett sådant arbete kan startas.

Självklart innebär det inte att arbetet med lagstiftning, ekonomiska styrmedel eller andra åtgärder ska avstanna, och självklart ska de nya möjligheter som Kyotoprotokollets ikraftträdande och handeln med utsläppsrätter ger tas till vara och utvecklas ytterligare. Men nu gäller det att också ta nästa steg för att fler ska kunna bli delaktiga i arbetet för våra barnbarns och barnbarnsbarns möjligheter till ett i alla avseenden rikt liv.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 161 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Tack för inviten, Sven Gunnar Persson. Jag återkommer till den. Vi kanske löser det här tillsammans.

Jag brukar inte i kammaren använda hårda ord som katastrof och liknande, men i den här frågan kan jag faktiskt skriva under på katastrof. Jag har besökt Arktis. Förut pratade vi om ett antal hundra år innan inlandsisen börjar smälta. Nu pratar vi om hundra år. Och det här påverkar globalt.

Jag är helt överens med Sven Gunnar Persson om att man måste arbeta med de här frågorna lokalt eftersom utsläppen är lokala. Men när det gäller växthusgaser spelar det ingen roll om du släpper ut dem på Grönland eller i Sverige, vilket innebär att problemet är globalt. Då måste vi också ha de globala lösningarna, Kyotoavtalet och den flex-mex som finns i det. Vi måste använda alla våra möjligheter.

OECD har ju granskat vår miljöpolitik. Vi får väldigt bra betyg för Agenda 21. Men man ser ändå att arbetet i kommunerna börjar minska, intresse och pengar tryter. Men det är viktigt att vi fortsätter.

Anf. 162 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack för det inlägget, Sinikka Bohlin. Jag uppfattade det som ett starkt stöd för det jag sade i mitt anförande.

Anf. 163 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag sade att jag skulle återkomma till inviten. Jag önskar att Sven Gunnar Persson går över från en allians till en annan, till den gröna och röda alliansen som ser möjligheter att arbeta både lokalt och globalt med dessa frågor, som kanske är de viktigaste men också de svåraste frågorna vi har att tampas med vad gäller vår och våra barnbarns framtid.

Anf. 164 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att vi i den här frågan måste skapa en gemensam allians av alla goda krafter, alla politiska partier, folkrörelser och grupperingar i samhället för att komma till rätta med detta problem och skapa det tryck underifrån som jag pekade på i mitt anförande.

Anf. 165 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Sven Gunnar överraskar. Jag kan i stort sett ställa upp på allt det han sade om den viktiga klimatfrågan.

Jag har en fundering. Vi har tidigare i debatten nämnt klimatinvesteringsprogrammet, Klimp. Det programmet är nytt. Första utbetalningen gjordes i december i fjol, och inga projekt har kommit i gång än. För min del har jag svårt att göra någon utvärdering av det. Jag har studerat Kristdemokraternas motion, och där tycker ni att det är ett bra instrument – därav min undran. Om vi kan fortsätta i denna riktning, ställer Kristdemokraterna upp på att vi ska använda och stimulera de lokala initiativen för att nå effekt på klimatområdet?

Anf. 166 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna har i flera budgetalternativ under de år jag har suttit i riksdagen, och även tidigare, i varje fall de senaste två åren, förstärkt anslaget till klimatinvesteringsprogrammen. Jag har besökt flera projekt där man till exempel har investerat i spillvatten till fjärrvärme, och koldioxidutsläppen från de kommunala kraftverken har sänkts med 70–100 %. Det är ett bra sätt. Däremot ska man inte använda pengarna till allt möjligt annat. Det ska vara strikt fokusering på en minskning av klimatgaserna.

Anf. 167 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det är en viktig princip i arbetet för att åstadkomma mindre utsläpp av växthusgaser. Det gäller principen att använda den lokala kreativiteten. Kan Sven Gunnar Persson tänka sig att det finns fler områden som vi skulle kunna ha en gemensam syn på när det gäller att just utnyttja den lokala kreativiteten för att nå framgång?

Anf. 168 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att i den allians över parti- och blockgränser som måste till för att stärka medvetenheten och kraften i klimatarbetet kommer vi säkert att komma fram till många sådana förslag – utan att jag ger några konkreta exempel nu. Jag konstaterar att Alf Eriksson är överens med mig om att det behövs en ny kraft i arbetet att motverka klimatförändringar. Den kraften ska komma underifrån.

Anf. 169 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Jag vill också tacka för ett, som vanligt när det gäller Sven Gunnar Persson, bra inlägg – även om jag inte alltid kan ställa upp på samma saker, vilket jag i och för sig kan göra denna gång.

Jag har en fråga till Sven Gunnar Persson. Kristdemokraterna vill minska anslaget för insatserna för effektivare energianvändning. Det går inte riktigt ihop med att man samtidigt säger att man vill satsa mer på klimatförändringar. Det kan vara en del i att få ned användningen av fossila bränslen.

Anf. 170 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Om jag förstår Christin Hagberg rätt är det ett anslag som ligger på näringsutskottets utgiftsområde.

Vi gör andra saker för att investera i alternativa drivmedel, till exempel investeringsstöd för att kunna använda mer miljövänliga energislag i uppvärmningen av hus och så vidare.

Anf. 171 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! En god miljö är en överlevnadsfråga och en fråga om livskvalitet. För att komma till rätta med miljöproblemen måste miljöpolitiken utgå från människors engagemang. En hållbar utveckling når vi endast i samarbete mellan individer, företag, olika politiska nivåer och nationer. En hållbar tillväxt förutsätter att jord, skog och havsresurser nyttjas på ett sunt sätt.

Det finns, som har sagts tidigare i debatten, en mängd utmaningar inför miljöpolitikens område för att vi ska nå ett hållbart samhälle. Men precis som de två föregående talarna kommer jag att uppehålla mig kring klimatpolitik – en stor global utmaning.

Men för att vi ska nå målet om att vända utvecklingen måste vi vara öppna för nya lösningar och våga tänka nytt. Vi som politiker har här en särskild skyldighet. Vi måste fatta beslut som anger riktningen och innehåller tydliga styrmedel, och vi ska inte lägga oss i detaljerna.

Låt mig därför göra en kort tillbakablick till 1893. Vid den tidpunkten led världsutställningen i Chicago mot sitt slut och USA:s skarpaste hjärnor samlades för att försöka blicka ett århundrade fram i tiden.

När man ombads titta in i kristallkulan och sja om framtidens energisystem såg man en del viktiga förändringar. Man såg en kraftigt ökad elanvändning, men andra förändringar missade man totalt. Man förutsåg inte att oljan och andra fossila bränslen skulle användas i så stor omfattning att våra havsnivåer skulle påverkas, att ekosystem skulle störas och klimatet förändras. Jag vill peka på detta just så att vi inte låser fast oss vid lösningar. Utvecklingen under de senaste åren har låst fast oss i ett oljeberoende och ett energisystem som bygger på storskalighet och centralisering.

Fru talman! Vi i Sverige drabbas och kommer att drabbas i framtiden av klimatförändringar. Regnigare somrar och mildare vintrar är bara några av de effekter vi kan räkna med. Det finns ingen anledning att sitta och vänta på olika varianter av skräckscenarier. De miljöeffekter som vi redan sett av de fossila bränslena är skäl nog att agera.

För att vi ska få i gång en omställning av till exempel vårt transportsystem krävs det tydliga signaler. Vi skickar sådana signaler från Centerpartiets sida. Vi vill ha en bortre parentes för nya fossildrivna fordon till år 2015. Genom att visa sådana signaler kan marknaden ställa in sig på detta redan nu och börja agera.

Kravet kan jämföras med de beslut som man fattade i Kalifornien på 80-talet när man insåg att något måste göras mot biltrafikens miljöproblem. En "bortre parentes" skulle främja teknikutveckling och också stimulera till större investeringar hos producenter av biodrivmedel.

I det sammanhanget kan vi konstatera att det finns en outnyttjad kapacitet på svenska åkrar och i svenska skogar. Det finns goda förutsättningar för att öka produktionen av bränsle och drivmedel inom Sverige. Därmed finns det också en ny, växande produktionsarena för de gröna näringarna.

Centerpartiet har tydliga visioner om ett hållbart samhälle och en hållbar tillväxt. Utan ett hållbart samhälle försämrar vi möjligheterna för tillväxt. Det krävs nytänkande för en långsiktigt hållbar tillväxt. Där är nya fordonsbränslen en viktig del.

Regeringen, och även vi här i riksdagen, ägnar ofta för mycket kraft åt tekniklösningar. Vi borde i stället ägna mer kraft åt att formulera styrmedel som drar åt rätt håll och överlåta åt marknaden att sköta detaljerna och tekniken. Tekniken är nämligen sällan problemet vid teknikomställning, utan det är de ekonomiska styrmedlen som formuleras fel och kompromissas sönder.

De alternativa fordonsbränslena och den tekniken ligger fortfarande i mångt och mycket bara i startgroparna. För att hänga med i utvecklingen

måste vi visa vägen i omställningen till ett grönt transportsystem, där vi kan ställa om till en hållbar utveckling. I den omställningen krävs det satsning på forskning och utveckling. Det krävs satsningar som är teknikneutrala och inte ger förtur åt något enskilt drivmedel, för vi kan inte se alla lösningar som finns i framtiden.

Vi har från Centerpartiet i år lagt en motion om hur vi vill öka användandet av förnybara bränslen. Vår strategi är en skattesänkingsstrategi, i motsats till regeringens och dess stödpartiers strategi, som är en skattehöjningsstrategi. För oss är det självklart att bilen behövs. Alla ska ha möjlighet att använda sin bil, och de ska ha möjlighet att göra ett medvetet miljöval. Man ska inte ha dåligt samvete för att man är tvungen att köra bil.

Våra förslag ger, utan att överdriva, tio gånger så stor miljönytta som den så kallade gröna skatteväxling som regeringen föreslår. Regeringens politik straffar bilägarna i stället för att gynna dem som vill göra ett medvetet miljöval. Det leder till ökade kostnader för folk runtom i hela Sverige.

De satsningar vi gör på alternativa bränslen skapar inte bara miljönytta utan även tillväxt i Sverige. När våra fordonsbränslen företrädesvis produceras i landet minskar vårt oljeberoende, och det kommer att skapa arbetstillfällen runtom i landet. Det ger också stora chanser till miljöteknikexport. För mig och Centerpartiet är det en central del att miljö och tillväxt går hand i hand.

Anf. 172 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Det är roligt att i den här kammaren träffa människor som är nyfikna och nytänkande. Ändå funderar jag lite grann, då jag i en annan debatt tyckte mig förstå att Centerpartiet vill förbjuda alla bensinbilar och fossilbränslebilar från 2015. Om man pratar om människors engagemang, är förbud ett sätt att engagera människor?

Samtidigt tycker jag att det verkar som att vi inte ska ha tekniken och det övriga samhället med i den här diskussionen, utan vi ska bara säga "förbud". Stämmer det med Centerns politik i övrigt?

Anf. 173 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Precis som jag sade i början av mitt anförande, är det oerhört viktigt att näringslivet, politiken och det övriga samhället är med och formar en hållbar utveckling och en hållbar tillväxt och att det finns ett tydligt underifrånperspektiv.

Vad gäller årtalet 2015 är det nyförsäljning av bilar som drivs med fossila bränslen som vi vill fasa ut. Vi vill sätta den bortre parentesen 2015, just för att skicka signalen att vi måste ställa om transportsystemet och satsa på andra alternativ. Vi tror att den signalen kan ha sådan tyngd att vi verkligen får i gång omställningen.

Anf. 174 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag deltar gärna i den diskussionen. Jag pratar om någonting som jag kallar flerbränslesamhället. Vi är i ett läge när vi har det gamla och någonting som vi vet att vi kan använda redan i dag, och sedan har vi kanske någonting som vi inte riktigt vet om det fungerar. Det är en otroligt intressant diskussion.

Prot. 2004/05:15

15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

Jag hoppas att den allians som Centerpartiet och vi har haft i vissa frågor kan fortsätta. När jag tittar på den nya alliansens miljöpolitik kan jag säga att den är totalt havererad. Det finns inte mycket som binder ihop de fyra partierna.

Anf. 175 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag är också gärna med i den diskussionen. Jag är också öppen för att vi har olika alternativ i framtiden.

Man kan konstatera att den allians som nu styr landet, med regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, vill skicka krav på att det ska finnas en typ av bensinpumpar med alternativa bränslen på alla mackar runtom i landet. Det finns sådana signaler. Då är jag rädd att vi låser fast oss i ett system.

Anf. 176 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Det var ett intressant tal som Claes Västerteg hade. Jag har också läst er motion. Jag tycker att det är en väldigt intressant ingång som ni har i fråga om att förändra bränslesystemet för bilen. Jag tror att nästan alla här i kammaren är överens om att bilen kommer att behövas. Jag tror nog att vi är många som gärna deltar i den diskussionen.

Samtidigt kritiserar ni och vill avslå vårt förslag om grön skatteväxling när det gäller att höja priserna på bensin för dem som ökar koldioxidutsläppen och förorenar luften. Jag tycker inte att det är förenligt med ert resonemang om att gå över till alternativa bränslen i bilparken. Jag hoppas att du kan utveckla varför ni säger nej till det ena men ja till det andra.

Anf. 177 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag får tacka för att Christin tycker att vår motion är intressant. Jag tror att vi kan utveckla diskussionen.

Just vad gäller den så kallade gröna skatteväxling som du tar upp i din replik ser inte vi den modell som ni har som lösningen. Den ger inte den önskade miljöeffekten. De höjningar av bensin- och dieselskatten som ni gör ändrar inte folks beteende. Ska man via skattehöjning ändra folks beteende måste man höja skatten ännu mer, och det är inte vi beredda att göra. Vi vill inte straffa dem som behöver bilen. Vi vill inte straffa dem som inte har alternativen. Vi vill stimulera framväxandet av nya, förnybara bränslen. Vi har en helt annan syn på hur det här ska gå till i framtiden.

Anf. 178 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har ytterligare en fråga till Claes Västerteg, och den är kopplad till energipolitiken. Vi är, som sagt var, överens i många frågor, bland annat när det gäller avvecklingen av kärnkraften. Men Claes Västertegs partiledare har gått ut och sagt att partiet ska ta upp det när man diskuterar i den nya maktalliansen.

Jag säger lycka till, men jag vill gärna att du utvecklar vad ni tänker resonera om, för ni är ganska oense i dag.

Anf. 179 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! I går hade man en djuplodande energipolitisk debatt här i kammaren, där vi från vår sida sade tydligt att det behövs en energiomställning. Jag tror att alla partier i alliansen är överens om det. Vi är överens om att det behövs en ny regering som kan skapa tillväxt.

Där finns det en sak att diskutera: Hur gör vi med energiomställningen? Jag är helt övertygad om att vi kommer att bli överens om hur vi via marknaden kan få en energiomställning utan fossila bränslen, oavsett om det är olja eller om det är kärnkraft.

Anf. 180 SINIKKA BOHLIN (s):

Fru talman! Det är väl ingen som under de senaste somrarna har undgått de problem vi har runtomkring oss. Somrarnas algblooming, oljeskadade stränder och brist på fisk är mycket tydliga tecken på att vår havsmiljö, och speciellt Östersjön, är i obalans. Alla länder runt Östersjön, utom Ryssland, är nu medlemmar i EU. Det ger oss naturligtvis en möjlighet att mer och mer tillsammans försöka arbeta för den miljö som vi äger tillsammans.

Förut har vi ofta sagt att havet ägs av alla och ingen. Samtidigt som många hävdar rätten till havets resurser tar ingen i dag det yttersta ansvaret för havet. Fisken har traditionellt behandlats som ägarlös resurs. Fisk och andra marina djur känner inga nationsgränser utan rör sig över stora områden.

Det är kanske lättare att få ett aktivt folkligt engagemang kring avverkningshotade parkträd än hotade döda havsbottnar. Vårt förhållande till havet är ganska diffust. Delvis beror det på att vår historia är starkt knuten till jord- och skogsbruk. Det är naturligtvis svårare att med blotta ögat se förändringar i den marina miljön jämfört med landmiljön.

Miljöproblemen i havet är ingen nyhet, och under de senaste 30 åren har en mängd insatser, med gott resultat, gjorts för att förbättra situationen. Det har tagit tid, och det har kostat pengar. Att reparera miljöskador är dyrt. Därför måste den framtida politiken vara att arbeta förebyggande.

Vi har i Sverige en väldigt bra struktur för att styra miljöarbetet. Vi har våra miljömål. Först har vi miljöbalken och miljökvalitetsmålen, och sedan har vi uppföljning av etappmålen.

Det är naturligtvis några områden som ingår i de här målen som är svåra att hantera. Havet är ett sådant område. Det ska bli intressant när vi under våren gör en utvärdering av våra miljömål. Samtidigt ser jag, som också regeringen har sagt, att vi måste ha en sammanhållen marinpolitik för att få en helhetssyn på alla miljömål gällande havet.

Det som också har varit intressant de senaste åren är det samarbete som pågår runt Östersjön om Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde. Det har gått bra. Det är synd att Ryssland fortfarande inte på pappret vill vara med. Men vi vet att i det praktiska arbete som pågår – vi ska lämna åtgärdsförslag till IMO under våren – är Ryssland aktivt med. Det är väldigt viktigt att samarbetet med Ryssland fortsätter inom nordvästra Ryssland men också runt Barents hav.

Prot. 2004/05:15

15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

Anf. 181 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Sinikka Bohlin ta upp en av de frågor som Folkpartiet länge har drivit. Jag utgår från att min kollega Sverker kommer att ytterligare tala om det.

Jag vill ta upp en skogsfråga. Vi hade tillsammans möjlighet att besöka skogsindustrierna häromkvällen. Där tog man bland annat upp ett nationellt träprogram och förädlingspotentialen. Skogsindustrierna framförde kritik mot regeringen och efterfrågade tydliga signaler vad gäller samordnarfunktion. Man hänvisade till ett gemensamt riksdagsbeslut 2002. Eftersom Sinikka Bohlin är nyckelperson i detta sammanhang vill jag fråga henne vad som nu händer.

Anf. 182 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Den här frågan ligger i näringsutskottet, så jag har inget helhetssvar. Men det som är viktigt i framtiden när vi diskuterar material, oavsett om det är trä eller något annat byggmaterial, är att hela den diskussionen kopplas till hållbart samhälle. Var kan vi använda material som är energisparande? Var har vi uthålligheten? Att koppla hela diskussionen om exempelvis byggmaterial till klimatsammanhanget måste vara grunden.

Detaljfrågan kan jag tyvärr inte besvara i dag.

Anf. 183 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill be Sinikka Bohlin att förmedla den här hälsningen till kollegerna i näringsutskottet. De ska ta den här frågeställningen på allvar, så att det inte förblir så att vi står still i Sverige. Man hänvisar till att Europa går kraftigt framåt, men i Sverige står vi still just nu.

Anf. 184 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Vi har miljöministern här som säkert också tar den här frågan med till regeringen. Jag har arbetat med denna fråga i många år, och jag vet att man inom branschen samarbetar ganska mycket med Finland, som redan tidigare kom in i träbyggande och den här typen av kluster än Sverige. Vi ska utveckla detta själva, men det är viktigt att också ta reda på och vara på den samlade nordiska kunskapen om träet.

Anf. 185 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Tack, Sinikka Bohlin, för ett kärnfullt anförande. Vi vet att Sinikka gör ett gott arbete i det hon har talat om.

Jag tänkte däremot fråga om regeringens straff på de kanske bästa miljövännerna vi har här i landet, nämligen våra svenska bönder, och Sinikka Bohlins inställning till det som regeringen för tredje gången har gjort för våra svenska bönder och straffat dem för det budgetmisslyckande som har varit. Man skjuter på EU-utbetalningarna till efter årsskiftet. Vi vet att detta för en företagare är orimligt. Vi vet att det inte är lyckosamt att spelreglerna förändras på det här sättet.

Anser Sinikka Bohlin det rimligt att man skjuter på de här utbetalningarna än en gång till de svenska bönderna, kanske våra bästa miljövännerna? Det senaste jag har fått höra är att de dessutom eventuellt ska

betala skatt innan de erhåller de här pengarna. Anser Sinikka Bohlin att detta är rimligt?

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 186 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Utbetalningarna till jordbruket är alltså det prisstöd som vi ger på sammanlagt någonstans kring 8 miljarder kronor. Att det skulle betalas ut först efter årsskiftet var klart redan i vårpropositionen. Jag har hört interpellationer från samtliga fyra allianspartier, men när jag läser ert budgetförslag hittar jag inte någonstans att ni skulle ha hittat en lösning för att hålla ramen och hålla utgiftstaket. Om vi har en enda näring som är beroende av stöd och flyttar den utanför, vad ska vi då göra med de andra?

Anf. 187 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Svaret att attackera de fyra allianspartierna är ett magert svar, Sinikka Bohlin. Min fråga är: Är det rimligt att man år efter år gör så här med en enskild grupp, en företagargrupp i Sverige? Varför har man valt ut de svenska bönderna till att bli den gruppen?

Anf. 188 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Moderaterna står väldigt starkt för företagsamhet. Jag måste säga att det naturligtvis är beklagligt att vi har en hel näringsgren som är beroende av prisstöd. Det är också ett systemfel. Ni moderater står väldigt mycket för marknadskrafter. När vi har beslutat i den här riksdagen att ha ett utgiftstak försöker vi hålla det. Om ni tycker anorlunda borde ni i budgeten visa ett alternativ. Hur gör vi?

Anf. 189 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Sinikka Bohlin för att hon tar upp en av de frågor som Folkpartiet driver hårt tillsammans med klimatfrågan, nämligen havsmiljöfrågan. Det är inte obekant för någon att även Havsmiljökommissionen påpekade hur det splittrade havsmiljöarbetet påverkar utfallet. Har Sinikka Bohlin och Socialdemokraterna något att säga om vad vi kan göra åt det?

Anf. 190 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag tror att den utredningen är en väldigt bra grund, nu när vi väntar på regeringens proposition, för att samla ihop frågorna. Först ska vi titta på: Vad kan vi göra i Sverige med våra egna miljömål? Det är många saker som påverkar havet – klimatförändringar, jordbruket, reningsverk. Allting påverkar det gemensamma havet. Men det viktiga är samtidigt att vi utvecklar samarbetet med länderna runt Östersjön. Vi har vidtagit åtgärder tidigare, jobbat med vattenrening och sådant. Låt oss på alla nivåer fortsätta med det samtidigt som vi väntar på propositionen.

Anf. 191 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill i det sammanhanget ta upp förvaltningen av naturresurserna. Det är minst lika viktigt. Frågan om ett rättsbaserat förvaltningssystem för fisket har lyfts fram och diskuterats på många håll. Folkpartiet har lagt fram förslag om att försök ska införas med det. Jag

vill ha din syn på det och på möjligheten att ge undantag för fisket med fria handredskap för att kunna utveckla kust och skärgård.

Anf. 192 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Det är två olika planer. När vi pratar om fiskets område handlar det väldigt mycket om regionala förvaltningsplaner, där vi också i Sverige ska försöka se vad vi kan göra. Sedan finns det större regionala förvaltningsplaner, där man med hjälp av forskning tittar på kvoter och dylikt. Men det är lika viktigt att titta på hur vi kan kontrollera till exempel det stora problemet – svartfisket.

Anf. 193 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack som sagt för ett bra anförande, som jag i allt väsentligt instämmer i.

Sinikka Bohlin har arbetat väldigt mycket med avfalls- och återvinningsfrågor, inte minst som utredare. Det är väl känt när det gäller glasåtervinningen att en allt större andel av glaset kommer från privatimporten. Svensk glasåtervinning, som gör ett mycket bra arbete på området, har självklart inte möjlighet att ta ut kostnaderna för återvinning av det glaset av svenska producenter. Därför dras man med en ganska stor kostnad för detta.

Vilka lösningar ser Sinikka Bohlin på detta problem?

Anf. 194 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis ett problem när svenskarna åker till Danmark och till Tyskland och har släpvagnen med och hämtar både glas och burkar då dessa glas och burkar inte ingår i det återvinningssystem som vi har skapat i Sverige, som är lite unikt. Med glaset har vi det problemet att det inte finns så stort ekonomiskt värde i det. Det är mycket lättare med aluminiumburkar, eftersom de har ett ekonomiskt värde. Då kan metallkretsen ta hand om dem.

Det enda jag kan säga är att det är svårt för glasåtervinningen. Jag vet att Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att försöka lösa frågan. Vi får vänta tills regeringen återkommer till hur vi ska lösa detta problem. Annars kommer kanske hela systemet att paja ihop, som man säger vackert på svenska.

Anf. 195 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Sinikka Bohlin har så rätt. Hela systemet riskerar att paja ihop. Det har över 20 miljoner kronor varje år i extrakostnader. Det brådskar alltså med en lösning, och jag vill uppmana Sinikka Bohlin att i samtal med kamrat Sommestad påverka regeringen så att man snabbt kommer till en lösning i frågan.

Anf. 196 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag tror att ministern har hört uppmaningen.

Men det finns också ett annat problem med vårt system för mig som konsument. Om jag ser att det inte går att återvinna glaset, kanske jag slutar att lämna mina glas för återvinning. Då är vi tillbaka till problemet

med att de kastas lite varsomhelst precis som det var i början innan vi fick det här systemet.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Anf. 197 CECILIA WIDEGREN (m):

Fru talman! Vid den här tiden kurrar det i de flestas magar, så jag tänkte uppehålla mig vid de kanske bästa miljövännerna som vi har här i landet och deras produkter, nämligen jordbrukarna och maten, några minuter, medan mina kolleger håller sig till den andra delen, miljön.

Jag tror att vi som är här i huset är väl medvetna konsumenter. Men man börjar fundera över de produktionsvillkor som den svenska bonden lever efter och agerar efter, inte minst med anledning av de alldeles förnämliga anföranden som hålls från den här talarstolen om de likvärdiga konkurrensvillkor som är nödvändiga för att vi också i fortsättningen i vår matsal ska kunna äta svensk kvalitativt god mat.

Men hur många gånger är det inte så att orden om likvärdiga konkurrensvillkor inte stämmer så mycket överens med verkligheten? Vi har nu efter ett halvt decennium sett att det delvis i alla fall har gett lite resultat. Regeringen väljer nu att sänka dieselskatten för jord- och skogsbruksmaskiner, inte med de 2 kr som man tidigare har talat om utan med 1:70. Men den tekniken känner vi väl igen. Man ger med ena handen och tar med den andra handen. Det brukar ju bli så när regeringen agerar. Jag kan inte säga annat än att de likvärdiga konkurrensvillkoren så sakteliga är på väg åt rätt håll, men det finns en hel del kvar att göra.

Höjda skatter på bilar, bensin och el tror jag inte heller bidrar till bättre förutsättningar för att vi ska kunna leva, verka och bo på landsbygden och också i framtiden kunna tillverka produkter, inte bara storskaligt utan också småskaligt. En levande landsbygd skulle också medverka till att människor kan leva varsomhelst och med de snåla marginaler som i dag finns även kunna skjutsa sina barn till fritidsaktiviteter som fotboll, dans och annat. Men denna möjlighet begränsas rejält med regeringens budget.

En levande landsbygd kräver inte minst ett bra företagsklimat. Vi har tidigare fått klart för oss att Moderaterna står för detta, för det har Socialdemokraterna läst på om. Det behövs ett antal lägre skatter. Vi behöver ett bättre vägnät, inte minst för att hantera den internationella konkurrens som blir alltmer påtaglig även på matens område.

Låt mig nämna ett område. Jag tänkte nämna de svenska grisproducenterna i det här fallet. De har nu gått igenom en andra lågkonjunktur sedan EU-inträdet. Priserna har kraftigt stigit och köttet ligger på 11:70 kr per kilo. Men de unga bönder som i dag satsar räknar med ungefär 12 kr för att kunna hantera produktionen.

För att bredda aspekterna har vi senast hört på Ekot hur det ökade antalet salmonellafall ökar sjukvårdskostnaderna i Sverige. Detta beror enbart på den importerade kött råvaran.

Varför tar vi ut kostnaderna i båda ändarna i Sverige? Först lägger vi på extrakostnader i produktionen för en rigorös säkerhet där vi nästan ska vara bäst i klassen, även ligga över EU-normerna. Sedan köper vi in importkött för vilket det inte ställs samma krav på den här typen av produktion, och då får vi sjukvårdskostnader.

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Det är inte bara grisköttet som är aktuellt i det här ärendet. Det finns många andra produkter, inte minst de importerade ägg som vi i dag har från burhöns från andra länder till exempel.

Sverige har fortfarande några av Europas högsta produktionskostnader. Vi har en djurskyddslag som är i världsklass. Det kräver en hel del mer än vad som krävs i andra EU-länder. Jag kan nämna att för grisar till exempel behövs större boxar, större byggnader och mer halm. Därmed blir det också en ökad arbetskostnad.

Då funderar man på om man kan slå sig för bröstet för likvärdiga konkurrensvillkor? Nej, det kan man inte göra, inte minst med tanke på att vi dessutom ska vara just bäst i klassen. Förutom de EU-normer och EG-regler som vi ska följa ska vi bli lite bättre på många områden. Då finns det inga likvärdiga konkurrensvillkor.

Med de framtidsutsikterna, fru talman, kanske vi inte kommer att kunna äta svensk mat mer i vår matsal här. Kanske inte heller andra kommer att ha möjlighet att äta svensk kvalitativt god mat i framtiden, därför att produktionskostnaderna är så höga. Då vågar inte den yngre generationen satsa på det här så viktiga området, för mat behöver vi. Och nu närmar det sig lunch.

Anf. 198 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Cecilia Widegren talar om landsbygden, och landsbygden har naturligtvis väldigt många värden, inte minst naturvärden.

Jag har läst er budgetmotion. Där talar ni om att ni tycker att de naturreservat som vi vill sätta av för att skydda naturvärden är fel och att de ska ersättas med skötselkontrakt som ska finansieras med donationer.

Då är min fråga: Hur stora donationer beräknar ni ska komma in och hur mycket mark ska kunna skyddas på det sättet?

Anf. 199 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Jag tackar så väldigt mycket för Alfs fråga. Jag tror att det är oerhört viktigt att understryka att man inte får underskatta den kraft som finns hos den enskilde markägaren, hos den enskilde bonden, hos den enskilde personen att ta till vara just den mark som man kanske i generationer har förvaltat, vidareutvecklat och förädlat på olika sätt och vis. Det finns en enorm sådan kraft. På de områdena behövs det heller inget stöd för framtida utsikter för biologisk mångfald.

Jag är väldigt glad över att Alf väljer att ställa just den frågan, därför att vi behöver inte socialisera alla delar av vårt samhälle.

Anf. 200 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det sker i dag ganska stora avsättningar. Enligt de miljömål som vi har antagit ska de frivilliga avsättningarna fördubblas.

Eftersom vi internationellt har gjort åtaganden om att skydda unik mark för framtida generationer frågade jag om donationer skyddar marken. Anledningen till att jag ställer frågan är risken för att svensk industri ska bli utsatt för köpmotstånd om vi inte fullföljer de internationella överenskommelser som vi har träffat.

Anf. 201 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi fullföljer våra internationella åtaganden. Jag tror att vi är helt överens om det, Alf.

Däremot känner vi att regeringen underskattar den kraft som finns i dag hos enskilda människor att ta hand om mark och skydda de värden som finns i samhället. Den kraften vill vi inte att man ska underskatta på det här sättet. Vi är helt övertygade om att det även i framtiden, utan den här typen av socialisering, kommer att finnas biologisk mångfald.

Anf. 202 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka Cecilia Widegren för ett bra och angeläget anförande.

En fråga som inte direkt berördes men som ändå har anknytning till det som hon behandlade handlar om den gemensamma jordbruksreformen. Jag vill fråga Cecilia Widegren: Delar Moderaterna Kristdemokraternas uppfattning att den så kallade nationella reserven måste användas för att kompensera de jordbrukare som får störst minskningar av EU-bidragen till följd av omfördelningseffekter i den svenska tillämpningen av den nya europeiska jordbrukspolitiken?

Anf. 203 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Tack, Sven-Gunnar! Vi är överens om oerhört mycket mellan de fyra allianspartierna, och jag är helt övertygad om att vi säkert kommer att vara överens i den här frågan också. Låt oss sätta ned foten tillsammans, men vi står inte långt ifrån er.

Anf. 204 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att vi tillsammans kan forma en jordbrukspolitik som ger ny framtidstro och ny kraft till de svenska jordbruksföretagen.

Anf. 205 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Det är ett intressant inlägg som Cecilia Widegren gör här. Man pratar ständigt om det här med lika villkor, lika konkurrensvillkor. Jag kommer själv från Skåne. Jag är till och med anställd av lantbrukskooperationen i mitt civila liv. Såvitt jag har förstått och hört är man ganska nöjd inom lantbruket nere i Skåne i dag. Jag har i alla fall inte fått några andra reaktioner.

Det jag funderar på när man talar om lika konkurrensvillkor är: Vad är det som ska förändras? Är det kanske djurskyddet eller vår mer generöst tilltagna tillsyn? Är det en ökad användning av bekämpningsmedel, eller vad är det som vi ska ändra på? Det kan vara bra att få lite svar från Moderaternas sida just när det gäller djurskyddet och användningen av bekämpningsmedel.

Anf. 206 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte om det var ett tag sedan du var hemma och träffade dina kolleger på slätten i Skåne. Vi som sitter i jordbruksutskottet överöses ju, annat kan man inte säga, av protester runtom i landet från LRF-organisationer, på den lokala nivån och den regionala nivån, över

de icke likartade villkor som i dag finns. Så jag är något förvånad över detta, inte minst med tanke på det jag har läst i de jordbruksmedier som finns.

Vi är inte beredda att ändra världens bästa djurskydd till att bli något sämre. Men innan vi blir bäst i klassen bör vi även se över på vilket sätt vi sköter vår tillsyn vad gäller till exempel djurskyddet. Där tror jag inte att det är bäst med mer superbyråkrater utan snarare att man kanske satsar på den lokala tillsynen.

Anf. 207 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Där är vi överens. Jag tycker också att man ska sköta mycket av tillsynen på det lokala planet.

Du hade också uppe, och jag blev lite nyfiken på det, näst intill en överenskommelse med Kristdemokraterna och Sven-Gunnar Persson. Det gäller det här med nationella reserver, där han säger att mycket av det ska gå till dem som har förlorat mest.

Då börjar jag också tänka på hur det är därhemma. Vissa av dem som har förlorat en del är från Skåne. Jag tycker nog att man ska fördela det så att de som har lite sämre villkor, i övriga delar av landet där man har svårare att bedriva jordbruk, ska få del av det här. Vad tycker du om det?

Anf. 208 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Det var ju härligt att höra en av regeringspartiernas företrädare konstatera att det är sämre villkor för vissa i jordbruket. Då är vi väldigt överens om det i alla fall.

Sedan tror jag att vi inom alliansen, de fyra borgerliga partierna, mycket väl kommer att kunna komma överens om detta. Vi har påbörjat ett intensivt arbete för att vi i den här kammaren ska ha en annan majoritet efter 2006. Då tror jag att det kommer att finnas ett borgerligt förslag på det här området också.

Anf. 209 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Ska vi inte vara bäst i klassen? Jag tycker att vi ska vara bäst i klassen när det gäller livsmedel. Det handlar om vår egen hälsa och miljö. Vi har tillsammans med näringen arbetat väldigt mycket med god djurhållning och god miljö för att skapa de mervärden som vi i dag har och som vi, i stället för att gnälla, måste lyfta fram och kunna sälja.

Ni moderater vill ta bort Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsekonomiska institutet och pengar till ekologisk produktion. Var finns dessa mervärden i framtiden, dem som vi verkligen tillsammans med näringen har skapat för svensk livsmedelsproduktion?

Anf. 210 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Om vi tillsammans med näringen har tagit fram Djurskyddsmyndigheten vore det intressant för mig att träffa dem från näringen som vill ha Djurskyddsmyndigheten. Flera av de saker som Sinikka Bohlin räknar upp har vi inte tagit fram tillsammans med näringen. Jag är helt övertygad om att näringen på ett mycket klokt sätt, om de fick likvärdiga konkurrensvillkor, inte bara skulle förvalta de mervärden vi

har utan också utveckla dem på ett ännu bättre sätt. Men i dag har de det så trångt ekonomiskt att de inte hanterar detta.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Anf. 211 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis intressant att höra, i den här frågan också, att det är marknaden som fixar allt. Om vi inte hade haft djurskyddet och miljökraven hade vi kanske varit på samma nivå som Danmark vad gäller salmonella till exempel. Nu har de äntligen vaknat i Danmark och börjar förbättra djurskyddet och djurområdet så att inte människor drabbas av salmonella. Det har vi gjort för längesedan, och jag är väldigt tveksam till om konsumenterna står bakom den politik som Cecilia Widegren står bakom när det gäller god livsmiljö och bra livsmedel.

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 212 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Konsumenterna talar ju i dag om för marknaden hur de vill ha det. Vi som är härinne vet ju att konsumenterna handlar det som är billigast, och det är i dag tyvärr många gånger inte det som är svenskt. Det tror jag att vi alla härinne behöver jobba med på ett helt annat sätt så att vi får likvärdiga konkurrensvillkor så att man faktiskt har möjligheten att välja kvalitet och inte bara gå efter pris. Jag tänker framför allt på de familjer som i dag lever på marginalen, där det här spelar roll.

Anf. 213 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill spinna vidare på det där med lika konkurrensvillkor. Jag tycker också att det som Cecilia har tagit upp är viktigt. Vi kommer från samma region, och jordbruket är väldigt viktigt i den regionen. Livsmedelsproduktionen är en av våra basnäringar. Men jag är fundersam. Vad menar Cecilia med lika konkurrensvillkor? Är det bara de ekonomiska spelreglerna det gäller? Nu tycker jag det verkar som att det även är att vi ska tulla på vår goda djurskyddslagstiftning. Där skulle jag gärna vilja ha klart för mig vad Cecilia Widegren menar.

Anf. 214 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Carina, för den specifika frågan. Låt mig återkomma till den grisproduktion som jag tidigare har pratat om. I Sverige lägger vi i dag till lite grann på de EU-regler som finns och skapar ett system som gör att vi blir bäst i klassen. Varför ska vi till exempel ha en radie på minst två meter i grisningsboxarna när man inte har det generellt som EU-regel? Varför ska vi lägga på dessa extra produktionskostnader i förhållande till de länder som vi konkurrerar med i dag? Det är för mig att tala om likvärdiga konkurrensvillkor, den dag då vi också kan hantera inhysningsregler och produktionskostnader. Så kan jag återkomma till skatter och avgifter i ett annat anförande.

Anf. 215 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att de här frågorna hänger väldigt väl ihop. Cecilia tog också upp det här att en del bara väljer det billiga. Cecilia, som nyss har blivit mamma, vet ju att de som verkligen behöver ha god kvalitet och som handlar mycket mat, är barnfamiljer. Då tycker jag

också att detta hänger ihop med den generella välfärd som vi har. När vi, som Cecilia och Moderaterna nu vill, ska sänka i socialförsäkringssystemen, och vi också vet att många unga är arbetslösa – hur kan man få ihop den politiken?

Jag vet att ni moderater ofta säger att man ska ha frihet kunna välja. Gäller det även unga barnfamiljer? Eller gäller det väletablerade medelålders människor?

Anf. 216 CECILIA WIDEGREN (m) replik:

Fru talman! Moderaterna utgår från att vi kan skapa en sådan politik i den här kammaren att fler kan få arbete. Vi kan inte utgå från att bara för att man är barnfamilj lever man på bidrag. Man ska faktiskt kunna leva på sin ekonomi.

Det är bra att regeringspartiets företrädare i det här fallet också erkänner att marginalerna är väldigt små i dag för barnfamiljer. Om vi ska jobba för att människor ska få möjlighet att köpa svensk mat i framtiden måste vi som sitter i jordbruksutskottet i dag och är intresserade av de här frågorna agera för likvärdiga konkurrensvillkor.

Anf. 217 SVERKER THORÉN (fp):

Fru talman! Låt mig få börja med att uttrycka utskottets glädje över att miljöministern finns med i debatten även i år. Det är värdefullt, tycker vi.

Folkpartiet liberalerna anser att det går att möta hoten mot haven och den speciellt utsatta Östersjön. Det är och har varit vårt budskap i såväl riksdag som EU-parlamentet, och i motioner och rapporter har vi följt upp med konkreta åtgärdsförslag. Det går att agera nu både nationellt och internationellt. Och det är bråttom. Trots att en majoritet både i och utanför riksdagshuset är för en mer aktiv havsmiljöpolitik har alltför lite hänt hittills.

I dag och hela denna vecka sammanträder IMO, International Maritime Organization, och på dagordningen står en förändring av PSSA-systemet, alltså möjligheterna att skydda havsområden som särskilt känsliga och förse dem med effektiva skyddsåtgärder. PSSA-revisionen har varit minst sagt skakig, och utgången av denna veckas IMO-möte kan bli avgörande för vilka åtgärder som blir möjliga inom PSSA i framtiden.

Att få Östersjön klassad som ett PSSA-område, försett med effektiva skyddsåtgärder för att förhindra bland annat katastrofala oljeutsläpp vid en olycka i den täta trafiken av tankfartyg, har för Folkpartiet liberalerna varit en prioriterad fråga. Det senaste året har vi försökt få ett tydligt besked från regeringen om att man inte tänker lägga ribban lågt när skyddsåtgärder ska bestämmas – hittills utan tillfredsställande resultat.

Vi har hittills fått undvikande svar om att detta är upp till myndigheter att ta fram. Frågan om Östersjön, världens kanske mest utsatta havsområde, och hur vi ska avvärja hoten mot det är av sådan vikt att ett tydligt uttalat politiskt ledarskap är avgörande. Mot bakgrund av vad jag sagt om vad som just nu pågår i London och för den framtida utvecklingen av lagstiftningen på havsmiljöområdet är det också mycket viktigt att få klara besked, och det hoppas jag att jag får av miljöministern i dag.

Vid klassningen av Östersjön som särskilt känsligt havsområde bör ytterligare effektiva skyddsåtgärder provas på fyra områden: minimikrav

på skeppskonstruktion, kvalitet på besättning, lagligt ansvar och reglering, till exempel lotskrav, från strandstaterna. Som ansvarigt för Östersjöländernas PSSA-ansökan och en stat med lång kust, stora havsområden och stort kunnande på sjöfartsområdet har Sverige ett mycket stort ansvar i arbetet med att förändra utformningen och tillämpningen av de 20–30 år gamla lagar som fortfarande gör haven till allas rätt men ingens ansvar.

Den trettonde parlamentariska Östersjökonferensen, som både Sinikka Bohlin och jag bevistade, formulerade i slutdokumentet en uppmaning, som undertecknades av alla stater, till regeringarna runt Östersjön att stödja införandet av ytterligare effektiva skyddsåtgärder för Östersjön. Detta borde vara ett stöd i arbetet för regeringen och ministern i fortsättningen.

Nationellt finns mycket vi kan och, enligt Folkpartiet liberalerna och många andra, måste göra för att ta vårt ansvar för havets miljö- och naturresurser. Uppfattningen i vårt förslag sedan flera år om en marin strategi delas av många. Senast var det OECD som i sin granskning av Sveriges miljöpolitik var mycket tydligt i sin kritik på den punkten och uppmanade regeringen att införa en nationell havsmiljöstrategi och mer uppmärksamma den biologiska mångfalden i havet.

Att nå fram till internationella beslut och till exempel skapa den nya förvaltningsmodell för Östersjön som Folkpartiet förordar är något som tar tid. Därför måste Sverige agera nu för att förbättra situationen i Östersjön och vidta de åtgärder som vi nationellt kan besluta om, och det är en hel del. Miljö- och naturressituationen i haven är akut och snabba åtgärder är nödvändiga. Varken Östersjön eller Västerhavet kan vänta längre.

Många av havsmiljökommissionens åtgärder borde redan nu ha kunnat sättas i verket. Förslag från både oss och närings- och intresseorganisationer med anknytning till haven har tagits fram. Bland fiskare, forskare och intresseorganisationer har ett närmande skett, och intressanta diskussioner förs på ett sätt som inte var möjligt för några år sedan. Kust- och skärgårdsbefolkningen väntar på att få ta del av verkliga försök med lokal och regional förvaltning som både utvecklar hållbara fiskbestånd och det kustnära fisket. Vi har en svensk rederinäring som tar havsmiljöfrågan på allvar och ligger i framkant i miljötankandet. Läget just nu för att ta krafttag för havsmiljön är alltså sällsynt gott.

Folkpartiet liberalerna har därför varit mycket oroat över att ingen särskild proposition om havsmiljöfrågorna är aviserad. Som jag inledningsvis nämnde och just nu har utvecklat är det ju inte så att regeringen saknar stöd för en långt mer aktiv havsmiljöpolitik. Vår uppmaning till och förhoppning på miljöminister Lena Sommestad är att hon nu lyfter fram de aktuella akuta havsmiljöfrågorna och presenterar en marin strategi i form av en proposition kompletterad med konkreta förslag till beslut, mål och tidsplaner. Förväntningarna på regeringen i den här frågan är stora, inte enbart från Folkpartiet liberalerna.

Anf. 218 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande är frågan om havet en mycket komplicerad fråga. Jag hoppas att Folkpartiet inte gör detta till en

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

fråga bara för sjöfarten utan tittar på den komplexitet som finns runtomkring.

Jag kan ta ett exempel som gäller jordbrukspolitiken och de utsläpp som jordbruken gör. Sverige är en storbov i detta sammanhang. De baltiska länderna har haft mycket mindre utsläpp eftersom de inte har haft några pengar för att gödsla sina åkrar. Frågan är vad som händer nu när de får en bättre ekonomi. Kan vi då försöka arbeta tillsammans från Sverige och hjälpa länder på andra sidan om Östersjön för att de inte ska komma i samma situation som vi är i?

Anf. 219 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Herr talman! Detta är en viktig del i samarbetet i EU och i den nationella marina strategi som vi bedriver.

Mitt anförande består till stor del av kritik. Men vi har också noterat hur regeringen har lyft fram havsmiljöfrågan i EU-samarbetet och på flera håll, till exempel när det gäller utsläpp från fartyg på havet och när det gäller skärpning av straffrättsliga regler, verkligen har tagit tag i denna fråga på EU-nivå. Och detta går att lösa.

Anf. 220 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Då är min avslutande fråga till Sverker Thorén om han kan tänka sig att arbeta i andra allianser än den som ni har beslutat om nu. När jag har jämfört era miljöbudgetar, ser jag att det finns vissa partier som man kanske skulle kunna bilda tvärpolitiska grupper med eftersom den samlade alliansen med de fyra borgerliga partierna innebär en havererad miljöpolitik.

Anf. 221 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Herr talman! Där tror jag att Sinikka Bohlin har fel. Det var faktiskt allianspartierna som drev fram det ställningstagande som riksdagen antog när det gäller att driva på regeringen i PSSA-frågan. Men naturligtvis måste samarbete till i den här frågan. Jag noterar också att Miljöpartiet i en motion tillsammans med oss har ställt betydligt högre krav än vad man har fått utdelning för tidigare hos regeringen.

Anf. 222 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! Klimatförändringen är ett större hot än terrorismen. Så skrevs det i en Pentagonrapport i våras. Det beskriver också att vi kan komma att drabbas av mer oväder, översvämningar, skogsbränder, sjukdomar och skadeinsekter. Ja, listan med skräckscenarier kan göras lång.

Den ökade mängden växthusgaser är ett resultat av människans påverkan på naturen. Det är en effekt av beslut som har fattats och de ekonomiska drivkrafter som finns i vårt välutvecklade samhälle.

Efter sensommarens oväder i Centralamerika är det förhoppningsvis ingen som tvivlar på att klimatförändringen är här och att den är en verklighet som pågår.

Men är växthuseffekten bara av ondo? Varmare somrar låter ju skönt, eller hur?

Herr talman! Jag satt i helgen på älgpass uppe i Jämtland i Valsjöbyn och tittade ut över de svenska och norska fjällen. Det snöade lite på mor-

gonen för att sedan klarna upp, och solen sken lite grann. Då tänkte jag på klimatförändringarna. Tänk om det skulle bli två–sex grader varmare. Då skulle denna bedårande utsikt se helt annorlunda ut. Förutsättningarna för flora och fauna skulle ändras helt och hållet.

Visserligen förekommer det redan naturliga klimatsvängningar, men det är konstaterat av en enig expertis att vi genom vårt agerande påverkar klimatet och att jordens medeltemperatur ökar och att ökningen kommer att accelerera.

År 1997 togs Kyotoprotokollet fram som tar sikte på att vi ska minska utsläppen av växthusgaser. Senast år 2012 ska vi i de industrialiserade länderna ha minskat våra sammantagna utsläpp med i genomsnitt 5,2 % jämfört med 1990 års utsläpp.

Efter att Ryssland nu har aviserat att man kommer att ratificera protokollet nästa år kan arbetet ta riktig fart. Visserligen har USA hittills motsatt sig en ratificering av protokollet, men vi är väl många i den här kammaren som hoppas på en seger i presidentvalet för John Kerry så att vår enda supermakt också kan ställa sig bakom detta viktiga protokoll.

Vad gör vi då för att få ned utsläppen? Jag tar här upp några saker. Miljöministern kompletterar säkert delar av detta i sitt inlägg.

Vi vill främja energieffektivitet och öka användningen av förnybara energikällor. Vi vill att bilarna blir bränslesnålare för att så småningom vara omställda till alternativa bränslen. Detta är ett av de mest prioriterade områdena.

Oljan är en ändlig resurs. Den kommer inom en överskådlig framtid att ta slut. Vi ser ju nu att priset stiger. Därmed blir också alternativen attraktiva. Detta kan också ge jordbrukssektorn möjligheter att öka produktionen av alternativa bränslen och energikällor.

Den 1 januari 2005 påbörjas en försöksperiod under tre år med handel med utsläppsrätter. Handeln kommer att ske inom den energiintensiva sektorn. Inför nästa handelsperiod, åren 2008–2012, är det av stor vikt att även andra sektorer kommer med i handeln. Då tänker jag först och främst på transportsektorn.

Transporterna på vägar är den sektor där utsläppen ökar mest. Vi har alla ett gemensamt ansvar att förändra detta.

Informationsinsatserna, som Sven Gunnar Persson mycket var inne på, måste öka. Vi måste få en delaktighet och ta upp, diskutera, med medborgarna hur alla kan vara med i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser.

Sverige är ett av få länder som är på väg att uppfylla sina åtaganden enligt Kyotoprotokollet – detta enligt en OECD-rapport som härförleden presenterades. Men det här räcker inte. Alla måste uppfylla sina åtaganden.

Det mål som sattes upp i Kyoto är bara *ett* mål för att minska ökningen av utsläppen. Vi måste redan nu börja jobba med att sätta upp ännu högre mål.

Enligt experter måste vi också fram till år 2050 få ned utsläppen till hälften och även därefter fortsatt få ned utsläppen.

Enligt EU:s miljöbyrå är de politiska mål som finns i dag alldeles för lågt satta. Man efterlyser ambitiösare tag för att inte riskera förödande miljökatastrofer och mänskliga tragedier.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Man vill till och med att vi ska anpassa våra samhällen för att skydda oss mot kommande miljökatastrofer. Våra utsläpp kommer att påverka samhället och naturen under århundraden framåt och orsaka höga kostnader.

Vi måste få en överenskommelse så att utvecklingsländerna inte gör om våra misstag utan använder sig av metoder som inte ökar utsläppen. Jag tänker bland annat på Kina och Indien som inte är med i denna första överenskommelse i Kyoto. Jag har i dag i tidningen läst hur mycket man i Kina nu ökar sina utsläpp.

Jag vet att regeringen i alla olika organ som finns jobbar för att få till stånd diskussioner, och så småningom beslut, om hur vi går vidare också efter år 2012 när det gäller att minska utsläppen av växthusgaser.

Anf. 223 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Herr talman! Min fråga till Christin blir trots allt den om Barsebäck. Det är väldigt svårt att bedriva den upplysningsverksamhet som vi behöver kring klimatpolitiken. Att säga att avvecklingen av fossila bränslen är det viktigaste samtidigt som man stänger fungerande kärnkraftverk är ett dilemma. Hur förklarar du det dilemma för våra gemensamma skånska väljare?

Anf. 224 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Det ska jag gärna förklara för Marie Wahlgren. Först och främst kommer inte avvecklingen av Barsebäck 2 som någon överraskning, för det beslutades redan år 1997. Frågan var bara *när*; vi visste att detta var inom räckhåll.

Den del som Barsebäck 2 stått för när det gäller att producera energi har vi nu ersatt med alternativa energikällor, vilket gör att vi kan fortsätta med den avvecklingen. Samtidigt kan vi fortsätta med avvecklingen av de fossila bränslena genom att ta fram alternativ – detta i stället för att, som Folkpartiet gör, ta bort de pengar som går till att utveckla de här möjligheterna.

Anf. 225 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Herr talman! Jag vill påpeka att fortfarande utgör fossila bränslen 40 % av den energi som vi använder. Att då säga att det nu är läge att ta bort kärnkraften därför att problemet lösts med alternativ är väl inte riktigt rättvisande.

Dessutom vet vi i Skåne vad ersättningen blir, nämligen dansk kolkraft. Danmark har verkligen inte precis uppnått sitt Kyotomål. De ska avveckla 21 % av sin koldioxid. Hur hjälper vi dem genom den politik som vi just nu för?

Anf. 226 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Om avvecklingen av kärnkraften i Sverige tror jag att det råder en ganska bred enighet, sett på sikt, för det här är ju ingenting som kommer att göras i ett kortare perspektiv.

Vi måste ha en planerad avveckling av en energikälla som inte tillfredsställer kraven i vare sig miljöhänsen eller andra hänsen – säkerhet och så vidare – sett på lång sikt.

Jag ställer mig helt och hållet bakom stängningen av Barsebäck 2 och menar att vi kommer att lösa det här. När det gäller alternativa bränslen är vi på god väg. Därmed minskar vi också koldioxidutsläppen.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 227 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Tack, Christin Hagberg, för ett bra anförande om de viktiga utmaningar som vi står inför i klimatfrågorna. Det är, som sagt, en stor utmaning att minska utsläppen med 50 % till år 2050.

Christin Hagberg var också inne på betydelsen av alternativa bränslen. När det gäller låginblandning av etanol baserad på biomassa vill jag fråga om Christin Hagberg är ense med oss kristdemokrater om att Sverige kraftfullt måste verka i EU för att de bestämmelser som nu hindrar oss att öka inblandningen och ha lägre skatt måste väck så att vi kan blanda in mer och därmed ta stora steg i riktning mot att uppfylla de krav och målsättningar som EU satt upp om en minskning med 5,75 % till år 2010, tror jag.

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 228 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis en av de inriktningar som vi måste jobba med. Vi måste jobba på att få bort de fossila bränslena, som ju är det stora alternativet i dag.

Som jag sade tidigare i debatten här till Claes Västerteg är detta en framtida inriktning som vi måste ha. Ju fler vi är som vill jobba med den inriktningen, desto bättre är det naturligtvis.

Anf. 229 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Det var ett bra inriktningssvar. Men ska de regleringar på EU-nivå väck som hindrar oss att blanda in mer biomassabaserad etanol med bibehållen skattereduktion, eller en ännu större skattereduktion? Tycker Christin Hagberg det?

Anf. 230 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare tycker jag att det är viktigt att vi ser över alla alternativa bränslen. Det är också viktigt att vi då inte låser fast oss, som vi tidigare gjort, vid *en* sorts bränsle. Naturligtvis måste vi se till effekterna, men samtidigt är frågan hur vi kan få till en prisbild som gör att alternativa bränslen är bättre att använda än annat som är lite sämre för miljön.

Anf. 231 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag skulle nästan kunna upprepa Sven Gunnar Perssons fråga, men jag ska inte göra det. Jag har dock en fråga som gäller låginblandning. Precis som Sven Gunnar sade finns det för låginblandning av etanol EU-regler som hindrar oss. När det gäller ett annat drivmedel som vi använder, nämligen dieseln, finns det andra möjligheter att blanda in till exempel RME. Där har vi egna, svenska, regler som hindrar hur mycket vi får blanda in. Vi kan ha en inblandning på upp till 5 % och på så sätt minska koldioxidutsläppen. Är Christin Hagberg beredd att verka för att vi kan öka vår låginblandning av RME exempelvis i diesel?

Anf. 232 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Vi kommer att sätta oss ned och se över detta. Jag tycker att det här är en viktig del. Som jag sade tidigare är den vinkling som Centerpartiet har i sin motion väldigt intressant att studera. Jag tycker att vi ska ta med alla goda förslag som finns och titta på dem så att vi, som jag tidigare här sade till Sven Gunnar Persson, får en bra inriktning på hela bilden och så att alternativa bränslen och låga utsläpp blir det som prioriteras.

Anf. 233 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag uppmanar Christin Hagberg och regeringen att i det fortsatta arbetet verkligen studera noggrant möjligheten att blanda in RME i diesel, för det är vår bedömning att om man skulle göra det så skulle miljönyttan vara oerhört stor, bra mycket större än den dieselskattehöjning man nu väljer att göra.

Anf. 234 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara säga att jag tar frågan med mig nu när vi ska se över det här. Jag hoppas på att vi kan komma överens och ha en bred enighet i kammaren om den här frågan när den väl kommer på riksdagens bord.

Anf. 235 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Vårt samhälle gynnar snabbhet och smarthet snarare än långsiktigt tänkande och reflektion. Specialiseringen har i vårt samhälle gått så långt att vi tappat en väsentlig del av vår förmåga att se helheten. Vi måste våga börja se nya lösningar för att framtida generationer ska få tillgång till rena jordar, friskt vatten och hälsosam luft. Att utveckla en marknad för ekotjänster där varje verksamhets ekologiska fotavtryck balanseras i områden som hanterar eller absorberar dessa fotavtryck är en utmaning liksom att se hela livscykeln från utvinning av råvaran via själva produktionen och användningen ända fram till omhändertagandet eller återvinningen. Detta system – IPP, integrerad produktpolicy – bör kunna genomföras.

Vårt jordbruk står inför radikala förändringar. Bondekåren har gått igenom flera reformer sedan början av 90-talet och har vant sig vid att förhålla sig till olika förutsättningar. Den reform som vi nu genomför är troligen ändå den mest genomgripande och blir ett stålbad. Av nuvarande 70 000 lantbruksföretag finns det bedömare som beräknar att 50 000 av dem kommer att diversifiera sin verksamhet. Det är då ytterst angeläget att Sverige får en sammanhållande landsbygdspolitik för att möta ny verksamhet och slå vakt om en tillväxt även utanför storstäderna.

Herr talman! Jag vill nämna tre områden där en förändring krävs för att en hållbar tillväxt ska kunna komma till stånd. Detta är angeläget inte minst för landsbygden.

För det första: För att minska det fossila koldioxidanvändandet och utnyttja biopotentialen – det har ju varit ett aktuellt tema här i dag – måste det bli en högre ambition vad gäller att öka bioinslaget i drivmedlen. Som enda parti yrkar Folkpartiet på att man, i samband med dieselskattesänkningen för arbetsmaskinerna inom den areella näringen, ska kräva en inblandning av exempelvis RME. Det är fullt möjligt. Det krävs

sedan kriterieändringar för att öka inblandningsprocenten, vilket också måste åtgärdas. Dessutom är vi noga med att framhålla ett certifierings-system för att se till hela miljönyttan.

För det andra: Det behövs en förändring vad gäller både attityder och regelverk gentemot mindre verksamheter. Det är en förutsättning för att en levande landsbygd ska kunna finnas och utvecklas. Det är exempelvis ohållbart att småslakterier tvingas betala 40 000 kr i godkännandeavgift, känna en osäkerhet inför hur veterinäravgifterna kommer att bli efter nyår eller uppleva en frustration över hur avfallet ska kunna hanteras på ett vettigt sätt.

För det tredje: Tro, tilltro eller misstro till den enskilda människans förmåga speglar vår syn på människan. Det handlar om huruvida vi har en tilltro till den enskilde entreprenörens förmåga. Det handlar om huruvida vi har en tilltro och en respekt gentemot de brukare som i generationer skött både skog och mark på ett så värdefullt sätt att de blivit skyddsvärda. Här gäller det att vi, när vi beslutar om avsättningar, kan hantera saker på ett flexiblere och smidigare sätt. Civilrättsliga avtal och överenskommelser är så värdefulla att de bör användas mer. När reservatsbildningar beslutas ska skötselplaner omedelbart följa med.

Herr talman! Jag började med tankar om hållbara samhällslösningar och fortsatte med tre problemområden där regeringen behöver justera och i vissa fall ändra sin politik, och jag vill avsluta med tre uppmaningar till regeringen.

För det första: Driv på i WTO-förhandlingarna så att inte de framsteg man kunnat skönja går i stå. Det var positivt att under gårdagen lyssna på FAO-mötet och hur vi där framhöll dessa frågor. Jag önskar att regeringen i alla internationella sammanhang och möten ska ta upp dessa frågor. Vi kan inte längre acceptera att millenniemålet inte ser ut att kunna uppfyllas eller att västvärlden fortsätter att gynna de sina på tredje världens bekostnad.

För det andra: Förenkla regelverken och tillse att avgiftssystemen inte slår ut eller omöjliggör för småskalig verksamhet och utökad biodrivmedelsanvändning. Vi kan inte längre acceptera att goda företagsidéer begravs på grund av regelverk och avgiftssystem.

För det tredje: Satsa på forskningsinsatser vad gäller det framtida jord- och skogsbruket. Det är nödvändigt för att kunna möta morgondagens efterfrågan på hälsosam föda, biodrivmedel och förädlade produkter.

I detta anförande instämde Helena Bargholtz (fp).

Anf. 236 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Det var ett väldigt vackert tal. Jag vet att Anita Brodén månar väldigt mycket om de människor som bor på landsbygden.

Det har ju varit en ganska radikal förändring för bönderna under årens lopp, men det är också problemet när vi har *en* näring i det här landet som är beroende av prisstöd. När samhällsförändringarna kommer påverkar det naturligtvis i väldigt hög grad den som har stöd. Vi kan titta på andra stödssystem och socialförsäkringar också – det är ändå ett beroende.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

Det är då lite intressant att ställa den här frågan till Anita Brodén: Ni vill ändå fortsätta att ändra EU:s jordbrukspolitik ganska radikalt. Hur stämmer det då med synen att man vill jobba väldigt mycket med landsbygdsutvecklingen men samtidigt säger att vi ska avveckla EU:s jordbrukspolitik?

Anf. 237 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det råder någon som helst tvekan om vår syn på EU:s jordbrukspolitik, som vi radikalt vill förändra. Vi ville, och vi önskar fortfarande, driva en snabbare avreglering. Vi anser att detta gäller företagare, och företagare ska ges möjligheter att själva kunna producera och sälja sina produkter. Det är vår grundinställning. Tredje världen-problematik kommer också in här.

Det som gäller företagsamhet handlar om enmans- och fåmansföretag. De regler som nu finns drabbar landsbygden på ett alldeles särskilt sätt. Det är ju där de flesta enmans- och fåmansföretagen är. För att vi ska ha en levande landsbygd och en tillväxt i hela landet krävs det förändringar i de regelsystemen. Det är först då som vi kan nå dit.

Anf. 238 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Regeringen har ju ett uppdrag nu att titta på det här med små slakterier, prissättning och sådant, och det är ju väldigt viktigt. Men är Anita Brodén beredd att i den här processen släppa de krav som vi har till exempel för livsmedelshygien, som handlar väldigt mycket om vår hälsa?

Anf. 239 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! På inget sätt! Tvärtom har vi varit positiva till den nya djurskyddsmyndigheten och att den inrättades. Vi tycker att de här etiska frågorna och livsmedelsfrågorna är oerhört angelägna, och vi är dessutom kritiska och menar att vi inte är så duktiga i Sverige som vi många gånger kanske har sagt. Här behövs en rejäl skärpning vad gäller tillsynen.

Anf. 240 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag får erkänna att jag när jag i går kväll lämnade riksdagshuset och promenerade hem till lägenheten tänkte: Synd att miljö och jordbruk debatteras sist på fredag. Jag hade så gärna velat åka hem och ta en skogspromenad och kanske hitta lite svamp – men, men.

Det är bra att försöka vända allt till det positiva. I stället tänkte jag på att jag då inte haft möjlighet att lyssna till 2003 års fredspristagare Shirin Ebadi som jag också gjorde i går kväll. Det var mycket intressant. Hon talade om kvinnornas situation och rättigheter i Iran. Vi har kommit en bit på jämställdhetens väg här i Sverige när man jämför med många andra länder.

Det har vi gjort även på miljöområdet. Det tänkte jag också på i går kväll när jag traskade hemåt. När jag passerade Strömmen såg jag alla fiskare. Tänk att kunna fiska mitt i en av Europas huvudstäder. Detta kan man göra för att vi i Sverige under många år har jobbat med miljöfrå-

gorna. Det var just här i Stockholm som den första stora internationella miljökonferensen hölls 1972.

När det gäller fisket i Stockholms innerstad har det naturligtvis haft en helt avgörande betydelse att avloppsvattnet har renats. Det som hände i går kväll var också att en buss passerade. Det luktade ättika. Det är inte konstigt, eftersom bränslet är etanol. Det är mycket viktigt att vi byter ut fossila bränslen till förnyelsebara och satsar på den forskningen. Sverige är ett av de världsledande länderna när det gäller forskning om etanol som ett alternativt bränsle.

För att kunna fortsätta att bygga ett hållbart samhälle är samarbete, delaktighet och kunskap några av nyckelorden. Därför var det något alldeles extra när jag förra veckan i Europarådet deltog i debatten om uppföljningen av Kyotoprotokollet och när det samma dag lämnades ett förslag till duman i Ryssland om att just ratificera detsamma. Jag vet att miljöminister Lena Sommestad senare kommer in ytterligare på klimatfrågan.

Det internationella samarbetet är oerhört viktigt. Det gäller även samarbetet på EU-nivå. Vi måste därför tillsammans göra allt för att EU:s kemikalielagstiftning REACH ska genomföras. Jag hoppas att alla här är överens med mig om det. Det innebär en relativt liten kostnad för den europeiska kemikalieindustrin. Samtidigt medför lagstiftningen stora vinster genom att förorenare som till exempel PCB kan undvikas i framtiden.

En slutsats av de studier som har presenterats är att REACH kommer att innebära stora samhällsekonomiska vinster. Dessutom medför den nya lagen färre skador på människors hälsa, biologisk mångfald och naturresurser. En av studierna visar att genomförandet av REACH kostar europeiska industrier uppemot 3½ miljarder euro under de första 11 åren. Det motsvarar 0,06 % av den europeiska kemikalieindustrins försäljningsintäkter.

Det är en relativt liten kostnad som industrin borde kunna klara av att bära. REACH innebär också vinster för industrin. På kort sikt kommer industrin att ha nytta av bättre tillgång till information om kemiska miljö- och hälsorisker och därmed kunna minska utgifterna för arbetarskydd och avfallshantering. På sikt kommer REACH att bidra till stärkt konkurrenskraft och stimulera innovationer.

En annan nordisk studie redovisar kostnader för PCB-föroreningar, något som vi syftar till att undvika i framtiden. Enligt studien uppskattas kostnaderna för sanering och återställande efter PCB-föroreningar till 15–75 miljarder euro för EU:s medlemsländer under perioden 1971–2018. Motsvarande kostnad för Sverige skulle vara 320–550 miljoner euro. När den nya lagstiftningen genomförs kan dessa kostnader undvikas genom att risker upptäcks i tid.

Detta är exempel på hållbar utveckling. Det gäller att satsa rätt från början. Det lönar sig både ekonomiskt och ekologiskt och för människors hälsa.

Herr talman! Samarbete är även viktigt regionalt. Nu i veckan har miljönämnden i min region Västra Götaland beslutat om ett projekt som handlar om lokal produktion och konsumtion av baljväxter i Västra Götaland. Projektet kan ge positiva miljöeffekter inte bara regionalt. Den långväga stora importen av sojaböner till djurfoder skapar globala miljö-

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

problem. Utöver de resurskrävande transporterna sker skövlingar i stor skala av regnskog för att få fram ny odlingsmark. I de ensidiga odlingarna används också mycket bekämpningsmedel, och marken blir utarmad.

Det gör skillnad både globalt och lokalt att satsa på miljön.

Jag ska återgå till det som jag tog upp i början om skogs promenaden. Eftersom klockan inte är så mycket än kommer jag nog att hinna hem och höra hur mina två syskonbarn, Oskar och Johanna som är 2 och 4 år, har haft det. Innan de har somnat har de antagligen tid att berätta vad de gjorde i skogen i dag när de var ute i sin knyttegrupp. Det är en mycket viktig verksamhet som ger barn och ungdomar förståelse och kunskap om djur, natur och miljöfrågor. Jag hinner nog också höra min man berätta om sin miljöutbildning som jag vet att han går just i dag i kommunen.

Jag återknyter till att det är otroligt viktigt med kunskap, samarbete och delaktighet. Hållbar utveckling och miljöfrågor är inte längre en exklusiv kunskap för några få. Det vi nu kan märka i Sverige är att det allt som oftast är en naturlig del i det som pågår i företag och kommuner och för människor i allmänhet. Då har vi ändå kommit en bit på väg.

Anf. 241 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson tar upp EU:s enorma betydelse för miljöpolitiken och hon exemplifierade det med REACH. Jag tror att det finns en mycket stor enighet i riksdagen om att det är en mycket viktig utveckling att vi får en ny kemikaliepolitik i Europa och att den är tillräckligt tuff.

Med anledning av det vill jag ställa två frågor. Den första gäller specifikt REACH. Är Carina Ohlsson villig att se till att regeringen arbetar för att regelverket inte blir så komplext, framför allt när det gäller naturliga material, att det blir svårt att uppfylla regelverket? Det har funnits en viss oro för det bland annat när det gäller metallurgi. Jag känner en viss oro för det jag tror kan komma, nämligen nya gröna material, om kraven blir för byråkratiska eller svåra.

Den andra frågan är: Är Carina Ohlsson beredd att ställa upp på att man inom EU fattar viktiga miljöbeslut, de mest övergripande besluten, med vanlig majoritet i stället för med konsensus?

Anf. 242 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Marie Wahlgren frågar om REACH och säger att det troligtvis är så att alla här i kammaren är överens. Det hoppas jag verkligen. Men jag har just i dag fått signaler om att moderpartierna för alla som sitter här i kammaren inte är lika positiva. Nu ser jag att en del har försvunnit från kammaren. Det är inte lika positiva tongångar när man sitter i EU-parlamentet som när man är här i kammaren. Det vill jag föra med också till er.

Jag tar med mig frågan om de naturliga materialen. Naturligtvis ska systemet inte göras så komplicerat och byråkratiskt att man inte kan tillämpa det på bästa sätt så att de värsta ämnena kommer ur systemen på snabbaste sätt.

Anf. 243 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Herr talman! Jag ställde också en andra fråga, som Carina Ohlsson inte hann med på sin korta stund. Jag hoppas att hon svarar på min andra fråga. Är ni beredda att arbeta för att man inom EU kan fatta beslut i tunga miljöfrågor, till exempel om en gemensam koldioxidavgift, genom majoritetsbeslut i stället för med konsensusbeslut?

Anf. 244 CARINA OHLSSON (s) replik:

Herr talman! Det är en fråga som vi diskuterar. Marie Wahlgren vet också att vi diskuterar det i partiet och också kommer att göra det i kam-maren. Det handlar om på vilka grunder beslut ska fattas nu och i framti-den inom EU. Vi kommer säkert att återkomma till det. Miljöfrågorna är bland de viktigaste frågorna. Vi ska samarbeta om och kring dem i så stor utsträckning som möjligt både inom EU och internationellt.

Anf. 245 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Många av inläggen i dagens intressanta och viktiga de-batt om miljön har handlat om stora övergripande och globala frågor. Jag, herr talman, vill ta upp en mycket konkret och påtaglig fråga. Det handlar nämligen om övergivna båtar och vrak.

I dag kan båtar som har övergetts av sina ägare ligga i årtal i skär-gården eller i våra stora insjöar, antingen till sjöss eller på land, utan att de som störs av det har möjlighet att forsla bort dem. Det är ett stort och växande problem, bland annat i Stockholms skärgård och Mälaren. Ef-tersom de här båtarna inte underhålls förfaller de till fult skrot. De är ett mycket fult inslag i miljön och kan dessutom vara farliga, både för le-kande barn och äventyrslystna ungdomar, också för all del för en och annan vuxen som söker bostad i de övergivna båtarna.

Ibland kan inte ägaren påträffas. Ibland har ägaren ingen möjlighet att själv forsla bort vraket, till exempel på grund av att vederbörande saknar medel eller sitter i fängelse. Det är inte heller rimligt att den markägare som har råkat få ett vrak vid sin strand ska ha skyldighet att forsla bort det. Sådana vrak kan bli liggande i årtal till förfång både för människor och miljö.

En båt som inte anmälts stulen kan inte med nuvarande regler flyttas av polisen eller en hamnkapten. Inte heller kan kronofogden eller en enskild låta forsla bort båten om ägaren är okänd. Då räknas det nämligen som egenmäktigt förfarande.

Med anledning av en framställning från Ekerö kommun säger Justiti-ekanslern i ett uttalande den 12 januari i år följande: Från allmänna ut-gångspunkter ter det sig otillfredsställande att ingen myndighet har ett tydligt ansvar för att forsla bort skeppsvrak i ett fall som detta. Någon, antingen staten eller kommunen, bör rimligen ha ett sådant ansvar. Detta är emellertid en fråga för lagstiftaren. Av den anledningen sänds detta beslut till Regeringskansliet, Näringsdepartementet för kännedom. Detta framhåller alltså Justitiekanslern.

Nacka kommun har färsk erfarenheter av vrak som sänkts. Krono-fogden och kommunen bärgade på försommaren tre vrak från kommunalt vatten utanför Gåsö. Det är omöjligt att spåra ägaren till ett av vraken medan de andra ägarna nu har kronofogden efter sig. Kommunen har betalt en kvarts miljon för bärgningen av det vrak som saknade ägare.

Prot. 2004/05:15

15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Det är troligt att kommunen får betala bärgningen av de andra vraken också. Då kan det enligt uppgift handla om nästan 1 miljon kronor.

Herr talman! Kommunerna har i dag redan nog med svårigheter att få pengarna att räcka till. De ska verkligen inte behöva användas för att ta hand om skrotskepp.

Nacka kommun har i september i år beslutat att hos regeringen begära lagstiftning som ger en statlig myndighet rättighet och skyldighet att hantera frågor om övergivna vrak. Kommunen anser inte att det bör vara en kommunal uppgift. Det kan jag verkligen instämma i. Det är lätt att inse att det för kommuner med stor skärgård eller långa insjöstränder kan bli fråga om stora kostnader, om kommunen skulle få det ansvaret. Det förefaller därför rimligt att staten tar ansvar för övergivna båtar och vrak. Givetvis bör staten sedan kunna kräva ägarna för kostnaden.

Man kan tänka sig olika lagtekniska lösningar på detta problem. En möjlighet kan vara att utvidga lagen från 1982 om flyttning av fordon i vissa fall till att också gälla båtar. En annan är att utarbeta en särskild lag. Under alla förhållanden bör den här frågan få en snabb lösning. Därför vill jag fråga miljöministern vad miljöministern är beredd att göra åt det här besvärliga problemet. Kommer det något förslag snart från Regeringskansliet?

Anf. 246 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Det var ett bra och intressant inlägg som Helena Bargholtz hade när hon talade om problemen när det gäller båtar. Jag bor i en landsbygdskommun utan vatten och vi har samma problem med bilar. Vi måste komma till en lösning. En del av lösningen skulle kunna vara om vi fick fram någon annan typ av kontroll av båtar, det vill säga något båtregister för att ta in en skatt och sedan kunna betala den här typen av bortforsling. Det skulle inte gå på det gemensamma utan tas från dem som faktiskt äger båtar eller bilar om man har ett system där man tar ett kollektivt ansvar inom den sektorn. Kan det vara ett alternativ som Helena Bargholtz kan ställa upp på?

Anf. 247 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Det är viktigt att komma till lösningar på de här problemen. Det har jag förstått av många bekymrade partikamrater som är kommunalpolitiker. Det här måste man åtgärda. Det är klart att om man lättare ska kunna spåra ägarna kan båtregister vara en idé, men jag tycker framför allt att det är viktigt nu att regeringen kommer med ett förslag. Så får vi i Folkpartiet ta ställning till om man för att kunna genomföra den lag som vi vill ha också behöver ett båtregister.

Anf. 248 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Det är i höst tio år sedan Socialdemokraterna återtog regeringsmakten i Sverige. Under den tiden har miljöpolitiken i Sverige breddats och förstärkts på ett genomgripande sätt. I dag är miljöpolitiken del i en övergripande politik för miljödriven tillväxt och hållbar utveckling. Den har förstärkts genom ökade anslag och nya kraftfulla politiska instrument.

Miljöarbetet i Sverige i dag utgår från de 15 miljökvalitetsmålen som systematiskt följs upp och utvärderas. Alla sektorer har ett ansvar. Det är

ett internationellt unikt arbetssätt som driver på för ständig utveckling och förnyelse.

Vi har i dag en sammanhållen lagstiftning, miljöbalken. Den har skapat en starkare legal grund för miljöpolitiken. Sverige har under de senaste tio åren också varit ledande när det gäller att utnyttja ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Det handlar om grön skatteväxling men också om innovativa skatter och avgifter för att till exempel minska utsläppen av svavel och kväve.

Den socialdemokratiska regeringen har också genomfört en internationellt unik satsning på lokala miljöinvesteringsprogram. Investeringsprogrammen har inneburit att stat, kommuner och företag i nära samarbete har kunnat investera över 25 miljarder i ekologisk modernisering. Programmen har gett oss möjlighet att kombinera miljöpolitiska och sysselsättningspolitiska mål. De har bidragit till smarta energilösningar i enskilda kommuner, till exempel sammankoppling av industri och fjärrvärmenät så att industrins spillvärme kan komma till nytta. Jag har varit och besökt många projekt. Gemensamt för de flesta av dem är att de inte hade kommit till stånd utan det här stödet som har främjat framför allt ett samarbete mellan det offentliga och det privata.

Socialdemokraterna har under de här tio åren varit med om att leda Sverige in i EU och utveckla en aktiv politik inom EU för skärpt lagstiftning och kraftfulla insatser i det internationella miljösamarbetet. I EU har vi särskilt prioriterat kampen mot förorening och luftföroreningar. Vi har bidragit till att skärpa kemikaliepolitiken, klimatpolitiken och arbetet för hållbar utveckling. Vi lyfter nu och prioriterar havsmiljöfrågorna.

Samtidigt har vi stärkt vår profil i det globala miljösamarbetet. Vi har satsat stort på att utveckla samarbetet med Ryssland och övriga länder i vårt närområde. I våras ledde Sverige framgångsrikt arbetet med att säkerställa att Östersjön klassas som ett särskilt känsligt havsområde, PSSA.

Globalt håller Sverige en hög profil. Just nu till exempel leder Sverige de internationella förhandlingarna om en ny global kemikaliestrategi, ett global komplement, kan vi säga, till REACH som utvecklas i Europa.

Vi leder också, tillsammans med Sydafrika, arbetet för att stärka ett kvinno- och jämställdhetsperspektiv i den globala politiken för miljö och hållbar utveckling. Miljöfrågan är i högsta grad en kvinnofråga, inte minst i världens fattiga länder.

Jag kan också med glädje konstatera att vi får uppskattning för vår miljöpolitik. När OECD för några veckor sedan presenterade sin granskning av svensk miljöpolitik konstaterade man att Sverige är föregångare på en rad områden. Vi har lyckats med vår huvuduppgift att bryta sambandet mellan miljöförstöring och ekonomisk tillväxt inom flera sektorer. Vi har en innovativ miljöpolitik. Vi har flest miljöcertifierade företag i världen i förhållande till BNP, och vi utför ett offensivt internationellt arbete.

Jag konstaterar också att OECD ger oss stort beröm för politiska insatser som några eller alla borgerliga partier kritiserar och ifrågasätter. OECD berömmar oss för den gröna skatteväxlingen och råder oss att skärpa miljöskatterna ytterligare så att de får tillräcklig effekt. Man tycker att initiativet med trängselskatter är bra och att det bör utvidgas till fler

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

städer. Vi får erkännande för att satsningarna på naturvården har ökat. Man anser att vi måste satsa ytterligare på avsättning av skyddade naturområden. Vi uppmanas att fortsätta den gröna arbetsmarknadspolitiken, det vill säga satsningar som, liksom de lokala investeringsprogram, kombinerar politik för miljö och sysselsättning.

Det är i ljuset av de här bedömningarna ganska märkligt att se att både Moderaterna och Kristdemokraterna vill skära ned anslagen till naturvården radikalt. Sverige har alltså fått beröm för att vi äntligen har kommit i gång med en progressiv naturvårdspolitik och börjat avsätta skyddade områden så att vi börjar komma i nivå med andra länder i OECD. Ska vi inte fortsätta med den politiken?

Jag beklagar också att Moderaterna och Folkpartiet i sina nyligen presenterade alternativbudgetar vill avskaffa de statligt delfinansierade klimatinvesteringsprogrammen. Jag tror att de kommer att bli lika framgångsrika som de lokala investeringsprogram som vi har haft. De har många gånger medfört ett lokalt nytänkande som har betytt väldigt mycket.

I fråga om trängselskatterna konstaterar jag att de miljöpolitiska företrädarna från alla OECD-länder är eniga om att de är ett bra styrmedel, men det har vi alltså inte enighet om i Sverige i dag.

Vi står just nu inför ett intensivt år i miljöpolitiken. Till våren lägger regeringen fram flera propositioner, bland annat om miljömålen och klimatpolitiken. Vi återkommer också med en särskild skrivelse om havsmiljön.

Låt mig till sist säga något om vårt allra högst prioriterade område, klimatpolitiken. Det gläder mig att flera inlägg i dag har handlat just om klimatpolitiken och att vi har en samsyn om hur viktig denna fråga är. Regeringen har drivit den här frågan kraftfullt, och vi kommer att fortsätta att göra det under de år som kommer.

Jag menar att vi bör ta Kyotoprotokollets krav som en självklar utgångspunkt för en offensiv politik för energieffektivisering och teknikutveckling. Erfarenheten är att skarpa miljökrav innebär en stimulans till framsteg snarare än en hämsko för den ekonomiska utvecklingen.

Klimatpolitiken ger också stora miljöeffekter utöver de lägre utsläppen av växthusgaser. Kampen för ren luft, mot förorening, hälsovådliga partiklar och annat går hand i hand med en offensiv klimatpolitik.

Vi har redan gjort stora insatser för att minska utsläppen av växthusgaser, men mycket återstår att göra. Framför allt är det oroväckande att utsläppen från trafiken ökar. Den trenden måste brytas så att Sverige långsiktigt ska kunna minska sina utsläpp. Det är i ljuset av detta som vi ska se inriktningen i den senaste statsbudgeten där vi, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, föreslår en grön skatteväxling med skattehöjningar framför allt inom transportsektorn.

Men arbetet måste självfallet också bedrivas inom EU. Jag återkommer just från en debatt i miljörådet där Sverige i går ledde en diskussion kring hållbara vägtransporter. Vi framförde bland annat kraven om att vi måste ha möjlighet till en högre inblandning av etanol i bränsle. Vi tog även upp andra viktiga gemensamma EU-frågor när det gäller de hållbara vägtransporterna.

Vår klimatpolitik kommer att bedrivas inom ramen för den långsiktiga ambitionen att avveckla kärnkraften. Det här gör vi klart i den upp-

görelse som för någon tid sedan träffades mellan Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. I uppgörelsen slår vi fast att den långsiktiga ambitionen är att bygga ett samhälle baserat på förnybar energi. Vindkraften har en stor potential som vi nu satsar offensivt på att realisera. Naturgas kommer att spela en roll, men den får inte förhindra den kraftfulla utvecklingen av biobränslena. Vi vill satsa mer på biobränslen, och särskilt på biobränslebaserad elproduktion.

Ekonomiska instrument kommer att spela en viktig roll. Elcertifikatsystemet utvecklas för att bli mer långsiktigt. Vid årsskiftet införs den europeiska handeln med utsläppsätter. Vår principiella syn är att detta på sikt ska bli det dominerande ekonomiska styrmedlet, men det ska vara en miljöstyrning som motsvarar den som vi har i dag. Vi kommer att följa detta mycket noga.

Klimatpolitiken handlar om en långsiktig samhällsomställning. Det är viktigt att ta krafttag redan nu. Det finns de som ifrågasätter Sveriges ambition att gå före i klimatomställningen. Det är dyrt och meningslöst, säger man. Utsläppsminskningar kan göras billigare i andra länder. Vad spelar det för roll vad lilla Sverige gör? Jag är fullt övertygad om motsatsen. Att ligga i frontlinjen i klimatpolitiken är meningsfullt, och det är värt priset.

De utsläppsminskningar som ska göras på lång sikt är så stora att de kräver en fullständig förnyelse av vårt energisystem. Då måste rika länder som Sverige gå först. 80 % av världens energiförsörjning i dag sker med fossila bränslen. Samtidigt saknar mer än 2 miljarder människor fortfarande helt och hållet tillgång till modern energi. Den ekvationen kräver en omställning, och den kräver att vi börjar nu.

Klimatpolitiken är för mig som socialdemokrat en socialdemokratisk politik i dess djupaste bemärkelse. Det handlar om att driva en politik för det gemensamma bästa och att våga styra och sätta gränser för marknaden. Det handlar om ett långsiktigt samhällsbyggande för en radikal samhällsförändring.

Anf. 249 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Herr talman! Tack för ett intressant anförande. Det är nog inte bara Folkpartiet som med beklagande hör att det tydligen inte blir någon proposition om den marina strategin. Det finns många åtgärder att vidta. Havsmiljökommissionens arbete finns. Det här är en akut fråga. Samtidigt är det tråkigt eftersom regeringen nu lyfter upp havsmiljöfrågorna i EU. Det skulle behövas en drivande kraft i arbetet med att få fram en marin strategi i EU. Det kan ta tid. Jag vill be miljöministern att kommentera detta lite.

Anf. 250 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Jag vill säga till Sverker Thorén att det inte finns några skäl till oro. Vi arbetar mycket intensivt med en marin strategi. Huvuddelen av de konkreta förslagen som föreläggs riksdagen kommer att ingå i vårens miljömålsproposition under de miljömål som gäller havsmiljön. Därtill kommer vi att lägga fram en skrivelse för att få en ram för detta arbete. Vi planerar i dag en skrivelse. Om det skulle visa sig att det finns anledning att lägga fram skarpa förslag även i det sammanhanget får vi återkomma och överväga om det blir en proposition. Men arbetet pågår.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

Anf. 251 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Herr talman! Alla inser ju skillnaden mellan en skrivelse och en proposition. Jag skulle vilja be om ett svar på den andra frågan i mitt anförande om innehållet i PSSA och med vilken kraft man kommer att driva detta.

Anf. 252 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Arbetet med PSSA pågår nu för fullt. Det är våra ansvariga myndigheter som driver förhandlingarna under ledning av Näringsdepartementet. Vi har självfallet ett nära samarbete med Näringsdepartementet i de här frågorna. Såvitt jag känner till har också utskottet fått information från dem som driver de här förhandlingar. Vår ambition är att vi ska komma så långt som möjligt när det gäller förslag och åtgärder. De ska också vara realistiska och rimliga. De måste vara väl underbyggda så att vi också kommer fram i förhandlingarna.

Anf. 253 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Det stämmer, miljöministern, att Kristdemokraterna inte ser ett förstärkande av skog som det allena saliggörande för att klara den biologiska mångfalden. Vi vill avsätta mer pengar till naturvårdsavtal och skötselkontrakt.

I mitt anförande uppmanade jag miljöministern att inbjudna sina europeiska kolleger för att diskutera en folklig mobilisering i klimatfrågan. Dessutom uppmanade jag henne att ta initiativ i Sverige för att forma en modell för hur ett sådant arbete ska kunna bedrivas för att få den kraft underifrån i arbetet som kommer att krävas för att det ska bli framgångsrikt. Är miljöministern beredd att villfara min önskan i denna del?

Anf. 254 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Låt mig först säga att vi har i dag både frivilliga avsättningar, naturvårdsavtal och annat samt skyddade områden. Detta är inte något unikt för Sverige. Det är inte någon fråga om socialisering utan tvärtom det naturliga sättet som man arbetar på i de flesta länder i världen. Man har vissa delar som är offentliga och som staten tar ansvar för. Det är ingenting märkligt, utan ganska naturligt.

Jag tycker att förslagen är intressanta. Vi har diskuterat detta mycket. Regeringen har tidigare satsat en hel del på klimatinformation genom Naturvårdsverket till exempel. I vår startar vi det forum för hållbar utveckling som vi under en längre tid har diskuterat. Det är också ett sätt att stärka det lokala arbetet både för klimatfrågan och för alla andra miljöfrågor.

Jag tar med mig förslaget, och jag kan försäkra att en av de frågor som vi som ministrar diskuterar allra mest just nu är hur vi ska få med oss människor när det gäller klimatpolitiken. Det som är kanske allra svårast är södra Europa – det är där detta är den mest angelägna frågan. Där har man i dag fortfarande svårt med ett folkligt stöd för det här.

Anf. 255 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Vi menar att man måste öka träffsäkerheten i avsättningarna så att de stora områdena inte ska behöva förstärkas på det sätt

som görs nu. De ska mer kunna skötas med skötselavtal och naturvårdsavtal. Jag finner det mycket angeläget att ministern tar de initiativ som jag tyckte att hon öppnade för när det gäller att kunna mobilisera människor i Europa och i Sverige för att delta aktivt i klimatarbetet.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 256 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att informera riksdagen om att Sverige ligger under genomsnittet när det gäller avsättning av skyddade områden i OECD-länderna. Vi har under lång tid inte avsatt särskilt stora områden jämfört med andra länder. Nu har vi intensivt inrättat det arbetet, och min bedömning är att vi absolut behöver de resurser som vi nu har avsatt. Jag tror att det är viktigt att också övriga partier reflekterar över vilka ambitioner vi ska ha när vi ser detta internationellt. Vilket ansvar har vi när det gäller skyddet av vår natur?

*Miljö- och
jordbruksfrågor*

Anf. 257 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag understryka att alla partier nog är tämligen överens om de övergripande problemen med klimatfrågorna, men vi har lite olika syn på skatteväxling och hur vi ska nå dit.

Min fundering gäller miljöbalken och dess utveckling. Miljöministern räknade upp ett antal förslag som skulle komma, men jag uppfattade inte att det skulle komma något förslag på miljöbalksområdet. Då blir jag orolig! Kan jag få ett förtydligande? Kommer det ett förslag på hur vi kan förenkla och förbättra miljöbalken?

Anf. 258 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Jag kan svara på det. Vi återkommer självfallet till riksdagen – jag törs inte säga om det blir i december eller i januari – med de förslag som har funnits med i utredningen och som vi just nu har berett. Det är alltså förslag på förenklingar och effektiviseringar av miljöbalken.

Anf. 259 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag uppmanar miljöministern att inte låta det dröja för länge. Detta är en hämsko för många av de små företag som finns runt om i landet. Det är oerhört viktigt att det kommer förändringar, förenklingar och förbättringar på miljöbalksområdet. Det har varit mycket prat under den allmänpolitiska debatten om alliansen och vår enighet. Jag ser fram emot att få se vilken enighet ni kan nå i er allians om miljöbalksområdet.

Anf. 260 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Jag har sett att det har funnits en bred enighet i arbetet med miljöbalken, inte minst i den utredning som har lagt fram ett förslag som vi nu bearbetar inom Regeringskansliet. Regeringen återkommer alltså under detta riksdagsår, så det finns inget skäl till oro i det avseendet.

Anf. 261 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att dagens debatt i stor utsträckning har handlat om klimatfrågan. Därför har jag ett antal frågor till ministern på det området.

Den första är: Kan ministern lova mig att regeringen inte ger vika för de krafter som kräver att vi ska gå ifrån det mål som riksdagen har satt för klimatpolitiken?

Den andra är: Delar ministern verkligen Leif Pagrotskys tolkning av att handeln med utsläppsrätter är tillräcklig för att förhindra att vi får ökade utsläpp av koldioxid nu när regeringen går in på vägen med avveckling av kärnkraften?

Den tredje är: Hur mycket tänker ministern tillåta att man bygger ut naturgasen? Vad har det för effekt på vår klimatpolitik?

Den fjärde frågan ställer jag med anledning av ministrarnas tal. Vilka andra städer tänker regeringen införa trängselavgifter i?

Anf. 262 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! När det gäller trängselavgifter var det enbart så att jag talade om hur positivt man ser på det här och att man inser poängen med trängselavgifter. Självfallet är det Sverige som självt bestämmer, och vi har inga planer just nu på att införa trängselavgifter någon annanstans. Det är inte heller regeringens sak.

Jag har varit tydlig när det gäller klimatmålet och att vi ska upprätthålla ambitionerna i klimatpolitiken. Vi ska återkomma i vår till hur vi ska utforma vårt nationella mål i ljuset av den handel med utsläppsrätter som nu införs. Det är metodiskt ganska komplicerat, men ambitionen ska kvarstå.

När det gäller vilka styrmedel som är tillräckliga tror jag att det är viktigt att inte bara lyssna på en debatt och ta ett lösräckt citat, utan att faktiskt se på den politik som vi presenterar. Det är självklart att utsläppsrätterna inte är tillräckliga; det visar vi redan genom att vi behåller till exempel koldioxidskatten nu. Klimatinvesteringsprogrammen är ett annat styrmedel. Vi har en lång rad styrmedel. Det är bara att ta del av vår politik så ser man detta.

Vi måste också vänta och se vilken miljöstyrande effekt som utsläppsrättshandeln faktiskt får.

Anf. 263 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Herr talman! Anledningen till att jag tog upp det här med handeln med utsläppsrätterna är att jag tillhör dem som är positiva till att man har infört detta. Jag är också väl medveten om att det här är en ny metod som man, precis som ministern säger, måste utvärdera efter hand. Man måste också parera med andra metoder. Det är ett problem att det nu finns krafter som säger att i och med att vi har infört handel med utsläppsrätter så ska vi frångå det klimatmål som vi har på minus 4 %.

Jag är oerhört orolig för att vi ska avvika från det, för jag tror att Sverige behöver börja marschen ut ur det fossila samhället i dag.

Anf. 264 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Det är alldeles korrekt. Vi ska ha en fortsatt lika stark miljöstyrning. Här är vi tydliga, inte minst i den överenskommelse som vi har gjort med Vänstern och Centerpartiet när vi har diskuterat utsläppsrättshandel.

Vi ser att naturgasen har en plats, men vi är också tydliga när det gäller att naturgasen inte ska tränga ut andra biobränslen till exempel. Den har en plats därför att den är bättre än kol och olja. Framför allt kan den ersätta olja, och har så gjort. Men den har en begränsad plats under en övergångsperiod. Målet är att vi ska ha förnybara energikällor på sikt. Varken olja eller gas är någonting som vi kan lita på långsiktigt.

Anf. 265 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag har två frågor.

Den ena gäller trängselavgifterna. Om nu statsrådet tycker att de är bra – varför ska bara Stockholmsregionen utsättas för dem? Varför överväger inte miljöministern att utsätta hela Sverige, eller åtminstone de större städerna, för dem? Pågår det akuta diskussioner om att ha avgifter också i andra europeiska storstäder? London känner jag ju till.

Den andra frågan gäller min oro för de övergivna båtarna och vraken i Stockholms skärgård och i flera större sjöar. Miljöministern berörde inte alls detta. Känner miljöministern över huvud taget till att det här är ett problem? Är miljöministern beredd att till exempel ta fasta på mina tankar om att man skulle ha särskild lagstiftning eller använda befintlig lagstiftning gällande bilar för att snabbt komma till rätta med problemet? Nacka kommun och Ekerö kommun har ju hörts av i de här frågorna.

Anf. 266 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Det finns ett stort intresse i Europa för trängselavgifterna. Det gäller ju ett av de allra största miljöproblem som vi har här.

Jag känner till problemet med de övergivna fartygen. Såvitt jag förstår har förslag lämnats, och Regeringskansliet har fått information om problemet. Det är viktigt att vi ser på möjligheterna. Registrering kan vara ett sätt. Det här är ett mycket svårt problem. När det gäller just fartyg har vi också globalt stora problem med att de dumpas på det här sättet. Jag är naturligtvis beredd att titta på frågan, och ska se efter var den just nu hanteras inom Regeringskansliet.

Anf. 267 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Tack för svaret. Jag hoppas att jag kan räkna med att miljöministern prioriterar frågan om övergivna båtar och vrak. Det borde inte vara ett stort problem att komma till rätta med detta.

Jag hoppas att det är högprioriterat för miljöministern.

Anf. 268 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är ett viktigt problem, men jag är inte helt säker på att det är väldigt lätt att lösa. Vi har en hel del problem som handlar om just dumpning och att kommuner blir stående med miljöproblem som har lämnats av enskilda, av företag som har gått i konkurs och annat. Det är ganska svåra problem.

Vi ska se på detta med stor uppmärksamhet. Vi inser att det är ett stort problem.

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Miljö- och
jordbruksfrågor

Anf. 269 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka miljöministern för ett intressant anförande och för att ministern deltar i debatten.

Jag vet att miljöministern är positiv till IPP-lösningar. Hur driver regeringen dessa frågor vidare?

Jag skulle också gärna ta del av miljöministerns uppfattning om ekotjänster. Naturen kan ta emot och omvandla en viss mängd restprodukter till nya byggstenar. Anser miljöministern att det är en intressant tanke att utveckla en marknad för ekotjänster för att verksamheterna ska sträva efter ekologiska fotavtryckseffektiviseringar?

Anf. 270 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik:

Herr talman! IPP är ett ständigt pågående arbete för vår del. Mycket stort ansvar ligger på Naturvårdsverket. Vi arbetar kring de här frågorna i vår kretsloppsproposition. Vi arbetar med dem inom EU när det gäller många olika direktiv.

Vi arbetar också internationellt och har en ledande roll i arbetet med det vi kallar för hållbara produktions- och konsumtionsmönster.

När det gäller ekosystemtjänster tycker jag att detta är en intressant ansats. Den har börjat diskuteras globalt. Inte minst diskuterar man detta i många fattiga länder där man ser på hur vattnet produceras i de stora regnskogarna. De som använder vattnet nedströms kan se detta som en tjänst som man ersätter människor uppströms för. Därmed bistår man dem så att de inte hugger ned skogen utan får en ersättning för den tjänst man gör andra genom att bevara naturen.

Det sättet att tänka tycker jag är mycket intressant. Jag tror att vi kommer att få anledning att se mer på det, inte minst i konfliktsituationer.

Anf. 271 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag är särskilt glad att höra att miljöministern är positiv till ekotjänster. Allt som i dag är ohållbart – verksamheter med stora fotavtryck – skulle bli dyrare och i vissa fall olönsamt. Därför skulle det tvinga fram en effektivisering och utnyttja det som ministern påpekar.

Jag är tacksam för det svaret.

Den allmänpolitiska debatten var härmed avslutad.

2 § Anmälan om särskild företrädare för partigrupp

Förste vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp enligt 1 kap. 5 § riksdagsordningen anmält *Mikael Johansson* som särskild företrädare för partigruppen samt *Helena Hillar Rosenqvist* som personlig ersättare för Mikael Johansson.

3 § Ledigheter

Prot. 2004/05:15
15 oktober

Förste vice talmannen meddelade att *Ulla Löfgren* (m) ansökt om fortsatt sjukledighet under tiden den 18–31 oktober.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Anders Sjölund* (m) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Ulla Löfgren.

Förste vice talmannen meddelade att *Gunnar Sandberg* (s) ansökt om föräldraledighet under tiden den 1 januari–30 april 2005.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Stefan Wikén* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för Gunnar Sandberg.

4 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 21 oktober kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Finansminister Bosse Ringholm, miljöminister Lena Sommestad, statsrådet Ulrica Messing, socialminister Berit Andnor och statsrådet Morgan Johansson.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:40

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:40 av Kenneth G Forslund (s) om arbetsdirektiv

Interpellationen kommer att besvaras den 22 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 11 oktober 2004

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:42

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:42 av Birgitta Ohlsson (fp) om fri abort i EU

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 1 oktober 2004

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 2004/05:45

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:45 av Mikael Oscarsson om etableringen av flygskolan i Linköping

Interpellationen kommer att besvaras den 29 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa och tidigare inplanerad konferensdag.

Stockholm den 12 oktober 2004

Försvarsdepartementet

Leni Björklund

Enligt uppdrag

Helena Lindberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:50

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:50 av Martin Andreasson (fp) om assisterad befruktning vid privata kliniker

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 8 november 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 oktober 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:55

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:55 av Allan Widman om försvarets snabbinsatsförmåga

Interpellationen kommer att besvaras den 29 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa och tidigare inplanerad konferensdag.

Stockholm den 12 oktober 2004

Försvarsdepartementet

Leni Björklund

Enligt uppdrag

Helena Lindberg

Expeditions- och rättschef

Prot. 2004/05:15

15 oktober

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2004/05:MJ2–MJ4 till miljö- och jordbruksutskottet

2004/05:Ub1–Ub4 till utbildningsutskottet

2004/05:MJ1 till miljö- och jordbruksutskottet

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Skatteutskottets betänkanden

2004/05:SkU3 Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus

2004/05:SkU4 Kommunal medverkan vid statlig trängselskatt

2004/05:SkU5 Skatteavtal mellan Sverige och Malaysia

Utbildningsutskottets betänkande

2003/04:UbU13 Utveckling av gymnasieskolan

Justitieutskottets betänkanden

2004/05:JuU3 Omhändertagande av fordonsnycklar m.m.

2004/05:JuU4 Godkännande av rambeslut om angrepp mot informationssystem

2004/05:JuU9 Immunitet och privilegier för Athena

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2004/05:SfU4 Anpassningar med anledning av en ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration

Socialutskottets betänkanden

2004/05:SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2003 m.m.

2004/05:SoU3 Internationella adoptionsfrågor m.m.

2004/05:SoU4 Höjd åldersgräns för läkares och sjukgymnasters rätt till offentlig ersättning m.m.

8 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 15 oktober

2004/05:58 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Den öppna förskolan

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 oktober.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 15 oktober

2004/05:120 av *Anders Sjölund* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Rätt för lärare att beslagta elevs mobiltelefon

2004/05:121 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Läkemedel för barn

2004/05:122 av *Margareta Israelsson* (s) till socialminister Berit Andnor
Agaförbudet

2004/05:123 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsrådet Gunnar Lund
Krigsmaterielexport till Libyen

2004/05:124 av *Lennart Kollmats* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
ID-kort till Taiwans representation i Sverige

2004/05:125 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Israeliska arméns angrepp i Gaza

2004/05:126 av *Jörgen Johansson* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Överbeskattning av landsbygden

2004/05:127 av *Peter Danielsson* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Diskriminering avseende pensionsförsäkringars förmånstagare

2004/05:128 av *Jan-Olof Larsson* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Skatteavdrag för yrkesfiskare

2004/05:129 av *Rolf Olsson* (v) till justitieminister Thomas Bodström
Visitering av klottrare

2004/05:130 av *Lars Gustafsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Säkerhet runt polishus

2004/05:131 av *Jörgen Johansson* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky
Stimulans till mindre företag

2004/05:132 av *Lars Tysklind* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Utbyggnad av E 6 genom Bohuslän

2004/05:133 av förste vice talman *Per Westerberg* (m) till statsrådet
Ulrica Messing

Avgifter till Luftfartsstyrelsen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 19 oktober.

10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 oktober

2004/05:78 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Krav för skärpta straff för kat

2004/05:82 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Frigivning av fångar med missbruksproblem

2004/05:83 av *Anders Sjölund* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Nya förmånsrättslagen

2004/05:88 av *Ola Sundell* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Kriminalvårdsstyrelsens ansvar för häktessituationen i Östersund

2004/05:89 av *Luciano Astudillo* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Öresundsintegration

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 19 oktober.

11 § Kammaren åtskildes kl. 14.15.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 62 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 217 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Allmänpolitisk debatt (forts. från prot. 14)	1
<i>Bostadspolitik och kommuner</i>	<i>1</i>
Anf. 1 RAGNWI MARCELIND (kd)	1
Anf. 2 OWE HELLBERG (v) replik	2
Anf. 3 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	3
Anf. 4 OWE HELLBERG (v) replik	3
Anf. 5 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	3
Anf. 6 ANDERS YGEMAN (s) replik	3
Anf. 7 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	4
Anf. 8 ANDERS YGEMAN (s) replik	4
Anf. 9 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	4
Anf. 10 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	4
Anf. 11 OWE HELLBERG (v) replik	6
Anf. 12 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	6
Anf. 13 OWE HELLBERG (v) replik	6
Anf. 14 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	7
Anf. 15 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	7
Anf. 16 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	7
Anf. 17 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	7
Anf. 18 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	7
Anf. 19 ANDERS YGEMAN (s) replik	8
Anf. 20 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	8
Anf. 21 ANDERS YGEMAN (s) replik	8
Anf. 22 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	8
Anf. 23 NINA LUNDSTRÖM (fp)	8
Anf. 24 OWE HELLBERG (v) replik	10
Anf. 25 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	10
Anf. 26 OWE HELLBERG (v) replik	10
Anf. 27 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	11
Anf. 28 ANDERS YGEMAN (s) replik	11
Anf. 29 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	11
Anf. 30 ANDERS YGEMAN (s) replik	11
Anf. 31 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	11
Anf. 32 OWE HELLBERG (v)	11
Anf. 33 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	13
Anf. 34 OWE HELLBERG (v) replik	13
Anf. 35 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	13
Anf. 36 OWE HELLBERG (v) replik	14
Anf. 37 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	14
Anf. 38 OWE HELLBERG (v) replik	14

Anf. 39 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	14	Prot. 2004/05:15
Anf. 40 OWE HELLBERG (v) replik	14	15 oktober
Anf. 41 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	14	
Anf. 42 OWE HELLBERG (v) replik	15	
Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	15	
Anf. 44 OWE HELLBERG (v) replik	15	
Anf. 45 RIGMOR STENMARK (c) replik	15	
Anf. 46 OWE HELLBERG (v) replik	16	
Anf. 47 RIGMOR STENMARK (c) replik	16	
Anf. 48 OWE HELLBERG (v) replik	16	
Anf. 49 RIGMOR STENMARK (c)	16	
Anf. 50 ANDERS YGEMAN (s) replik	18	
Anf. 51 RIGMOR STENMARK (c) replik	18	
Anf. 52 ANDERS YGEMAN (s) replik	18	
Anf. 53 RIGMOR STENMARK (c) replik	19	
Anf. 54 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	19	
Anf. 55 RIGMOR STENMARK (c) replik	19	
Anf. 56 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	19	
Anf. 57 RIGMOR STENMARK (c) replik	19	
Anf. 58 OWE HELLBERG (v) replik	20	
Anf. 59 RIGMOR STENMARK (c) replik	20	
Anf. 60 OWE HELLBERG (v) replik	20	
Anf. 61 RIGMOR STENMARK (c) replik	20	
Anf. 62 ANDERS YGEMAN (s)	21	
Anf. 63 RIGMOR STENMARK (c) replik	22	
Anf. 64 ANDERS YGEMAN (s) replik	22	
Anf. 65 RIGMOR STENMARK (c) replik	22	
Anf. 66 ANDERS YGEMAN (s) replik	22	
Anf. 67 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	23	
Anf. 68 ANDERS YGEMAN (s) replik	23	
Anf. 69 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	23	
Anf. 70 ANDERS YGEMAN (s) replik	23	
Anf. 71 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	24	
Anf. 72 ANDERS YGEMAN (s) replik	24	
Anf. 73 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	24	
Anf. 74 ANDERS YGEMAN (s) replik	24	
Anf. 75 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	25	
Anf. 76 ANDERS YGEMAN (s) replik	25	
Anf. 77 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	25	
Anf. 78 ANDERS YGEMAN (s) replik	25	
Anf. 79 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	25	
Anf. 80 ANDERS YGEMAN (s) replik	26	
Anf. 81 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	26	
Anf. 82 ANDERS YGEMAN (s) replik	26	
Anf. 83 OWE HELLBERG (v) replik	26	

Anf. 84	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	26
Anf. 85	OWE HELLBERG (v) replik.....	27
Anf. 86	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	27
Anf. 87	LARS TYSKLIND (fp).....	27
Anf. 88	OWE HELLBERG (v) replik.....	28
Anf. 89	LARS TYSKLIND (fp) replik	29
Anf. 90	OWE HELLBERG (v) replik	29
Anf. 91	LARS TYSKLIND (fp) replik	29
Anf. 92	JÖRGEN JOHANSSON (c).....	29
Anf. 93	SONIA KARLSSON (s) replik.....	31
Anf. 94	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	31
Anf. 95	SONIA KARLSSON (s) replik.....	31
Anf. 96	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	32
Anf. 97	SONIA KARLSSON (s)	32
Anf. 98	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	33
Anf. 99	SONIA KARLSSON (s) replik.....	34
Anf. 100	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	34
Anf. 101	SONIA KARLSSON (s) replik.....	34
Anf. 102	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	34
Anf. 103	SONIA KARLSSON (s) replik.....	34
Anf. 104	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	34
Anf. 105	SONIA KARLSSON (s) replik.....	35
Anf. 106	MARIE WAHLGREN (fp) replik.....	35
Anf. 107	SONIA KARLSSON (s) replik.....	35
Anf. 108	MARIE WAHLGREN (fp) replik.....	35
Anf. 109	SONIA KARLSSON (s) replik.....	36
Anf. 110	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	36
Anf. 111	SONIA KARLSSON (s) replik.....	36
Anf. 112	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	36
Anf. 113	SONIA KARLSSON (s) replik.....	36
Anf. 114	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	37
Anf. 115	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	39
Anf. 116	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	39
Anf. 117	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	39
Anf. 118	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	40
Anf. 119	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	40
Anf. 120	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	40
Anf. 121	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	40
Anf. 122	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	40
Anf. 123	RIGMOR STENMARK (c) replik	41
Anf. 124	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	41
Anf. 125	RIGMOR STENMARK (c) replik	41
Anf. 126	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	41
Anf. 127	NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	41
Anf. 128	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	42
Anf. 129	NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	42
Anf. 130	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	42

Anf. 131	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	42
Anf. 132	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	43
Anf. 133	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	43
Anf. 134	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	43
Anf. 135	OWE HELLBERG (v) replik	43
Anf. 136	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	44
Anf. 137	OWE HELLBERG (v) replik	44
Anf. 138	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	44
Anf. 139	LARS TYSKLIND (fp) replik	44
Anf. 140	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	45
Anf. 141	LARS TYSKLIND (fp) replik	45
Anf. 142	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	45
Anf. 143	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	45
Anf. 144	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	45
Anf. 145	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	46
Anf. 146	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	46
Anf. 147	MARIE WAHLGREN (fp) replik	46
Anf. 148	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	46
Anf. 149	MARIE WAHLGREN (fp) replik	47
Anf. 150	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	47
<i>Miljö- och jordbruksfrågor</i>		47
Anf. 151	MARIE WAHLGREN (fp)	47
Anf. 152	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	49
Anf. 153	MARIE WAHLGREN (fp) replik	49
Anf. 154	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	49
Anf. 155	MARIE WAHLGREN (fp) replik	49
Anf. 156	SINIKKA BOHLIN (s) replik	49
Anf. 157	MARIE WAHLGREN (fp) replik	50
Anf. 158	SINIKKA BOHLIN (s) replik	50
Anf. 159	MARIE WAHLGREN (fp) replik	50
Anf. 160	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	50
Anf. 161	SINIKKA BOHLIN (s) replik	52
Anf. 162	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	52
Anf. 163	SINIKKA BOHLIN (s) replik	52
Anf. 164	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	52
Anf. 165	ALF ERIKSSON (s) replik	52
Anf. 166	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	53
Anf. 167	ALF ERIKSSON (s) replik	53
Anf. 168	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	53
Anf. 169	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	53
Anf. 170	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	53
Anf. 171	CLAES VÄSTERTEG (c)	53
Anf. 172	SINIKKA BOHLIN (s) replik	55
Anf. 173	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	55
Anf. 174	SINIKKA BOHLIN (s) replik	55
Anf. 175	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	56
Anf. 176	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	56

Anf. 177	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	56
Anf. 178	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	56
Anf. 179	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	57
Anf. 180	SINIKKA BOHLIN (s)	57
Anf. 181	ANITA BRODÉN (fp) replik	58
Anf. 182	SINIKKA BOHLIN (s) replik	58
Anf. 183	ANITA BRODÉN (fp) replik	58
Anf. 184	SINIKKA BOHLIN (s) replik	58
Anf. 185	CECILIA WIDEGREN (m) replik	58
Anf. 186	SINIKKA BOHLIN (s) replik	59
Anf. 187	CECILIA WIDEGREN (m) replik	59
Anf. 188	SINIKKA BOHLIN (s) replik	59
Anf. 189	SVERKER THORÉN (fp) replik	59
Anf. 190	SINIKKA BOHLIN (s) replik	59
Anf. 191	SVERKER THORÉN (fp) replik	59
Anf. 192	SINIKKA BOHLIN (s) replik	60
Anf. 193	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	60
Anf. 194	SINIKKA BOHLIN (s) replik	60
Anf. 195	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	60
Anf. 196	SINIKKA BOHLIN (s) replik	60
Anf. 197	CECILIA WIDEGREN (m)	61
Anf. 198	ALF ERIKSSON (s) replik	62
Anf. 199	CECILIA WIDEGREN (m) replik	62
Anf. 200	ALF ERIKSSON (s) replik	62
Anf. 201	CECILIA WIDEGREN (m) replik	63
Anf. 202	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	63
Anf. 203	CECILIA WIDEGREN (m) replik	63
Anf. 204	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	63
Anf. 205	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	63
Anf. 206	CECILIA WIDEGREN (m) replik	63
Anf. 207	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	64
Anf. 208	CECILIA WIDEGREN (m) replik	64
Anf. 209	SINIKKA BOHLIN (s) replik	64
Anf. 210	CECILIA WIDEGREN (m) replik	64
Anf. 211	SINIKKA BOHLIN (s) replik	65
Anf. 212	CECILIA WIDEGREN (m) replik	65
Anf. 213	CARINA OHLSSON (s) replik	65
Anf. 214	CECILIA WIDEGREN (m) replik	65
Anf. 215	CARINA OHLSSON (s) replik	65
Anf. 216	CECILIA WIDEGREN (m) replik	66
Anf. 217	SVERKER THORÉN (fp)	66
Anf. 218	SINIKKA BOHLIN (s) replik	67
Anf. 219	SVERKER THORÉN (fp) replik	68
Anf. 220	SINIKKA BOHLIN (s) replik	68
Anf. 221	SVERKER THORÉN (fp) replik	68
Anf. 222	CHRISTIN HAGBERG (s)	68
Anf. 223	MARIE WAHLGREN (fp) replik	70
Anf. 224	CHRISTIN HAGBERG (s) replik	70
Anf. 225	MARIE WAHLGREN (fp) replik	70

Anf. 226	CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	70	Prot. 2004/05:15
Anf. 227	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	71	15 oktober
Anf. 228	CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	71	
Anf. 229	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	71	
Anf. 230	CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	71	
Anf. 231	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	71	
Anf. 232	CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	72	
Anf. 233	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	72	
Anf. 234	CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	72	
Anf. 235	ANITA BRODÉN (fp)	72	
Anf. 236	SINIKKA BOHLIN (s) replik	73	
Anf. 237	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	74	
Anf. 238	SINIKKA BOHLIN (s) replik	74	
Anf. 239	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	74	
Anf. 240	CARINA OHLSSON (s)	74	
Anf. 241	MARIE WAHLGREN (fp) replik	76	
Anf. 242	CARINA OHLSSON (s) replik.....	76	
Anf. 243	MARIE WAHLGREN (fp) replik	77	
Anf. 244	CARINA OHLSSON (s) replik.....	77	
Anf. 245	HELENA BARGHOLTZ (fp)	77	
Anf. 246	CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	78	
Anf. 247	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	78	
Anf. 248	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	78	
Anf. 249	SVERKER THORÉN (fp) replik	81	
Anf. 250	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	81	
Anf. 251	SVERKER THORÉN (fp) replik	82	
Anf. 252	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	82	
Anf. 253	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	82	
Anf. 254	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	82	
Anf. 255	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	82	
Anf. 256	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	83	
Anf. 257	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	83	
Anf. 258	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	83	
Anf. 259	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	83	
Anf. 260	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	83	
Anf. 261	MARIE WAHLGREN (fp) replik	83	
Anf. 262	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	84	
Anf. 263	MARIE WAHLGREN (fp) replik	84	
Anf. 264	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	84	
Anf. 265	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	85	
Anf. 266	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	85	
Anf. 267	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	85	
Anf. 268	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	85	
Anf. 269	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	86	
Anf. 270	Miljöminister LENA SOMMESTAD (s) replik	86	
Anf. 271	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	86	
2 §	Anmälan om särskild företrädare för partigrupp	86	
3 §	Ledigheter.....	87	

4 § Meddelande om frågestund	87
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	87
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	89
7 § Bordläggning.....	89
8 § Anmälan om interpellation	90
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	90
10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	91
11 § Kammaren åtskildes kl. 14.15.	91